

بسم الله الرحمن الرحيم

مدیریت محله

از نگاه یک شهروند علاقه‌مند به رشد میهن

مسعود ابراهیمی

سرشناسه	: ابراهیمی، مسعود، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت محله از نگاه یک شهروند علاقه‌مند به رشد میهن/ مسعود ابراهیمی.
مشخصات نشر	: ارومیه : فرهنگ نظامی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۵۰ ص.: مصور (رنگی)، جدول.
شابک	: 978-622-96118-1-4
وضعیت فهرست نویسی	: فیا :
موضوع	: محله‌ها -- برنامه‌ریزی
موضوع	: Neighborhood planning
موضوع	: محله‌ها-- ایران -- برنامه‌ریزی-- عوامل انسانی
موضوع	: Neighborhood planning -- Human factors-- Iran
موضوع	: شهرسازی -- مشارکت شهروندان
موضوع	: City planning -- Citizen participation
رده بندی کنگره	: ۱۶۶HT :
رده بندی دیویی	: ۳۰۷/۱۲۱۶ :
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۵۱۵۷۹۸ :

نام کتاب :	مدیریت محله
مؤلف :	مسعود ابراهیمی
ناشر :	فرهنگ نظامی
نوبت چاپ :	اول - ۱۴۰۰
شمارگان :	جلد ۱۰۰۰
تعدادصفحه :	۲۵۰ ص
شابک :	978-622-96118-1-7
بها :	

دفتر مرکزی نشر فرهنگ نظامی: ارومیه خیابان طرزی تلفن : ۰۴۴۳۲۲۵۴۴۲۶

آنچه باید مبنای عمل نظام جمهوری اسلامی ایران
و مدیران آن برای واگذاری امور به مردم قرار گیرد
این جمله راهبردی **حضرت امام خمینی (ره)** است:
«ما باید کارها را به مردم بسپاریم و خودمان کنار بایستیم
و روی خیر و شر کارها نظارت کنیم»

روزگاری ایده‌ی، کار برای مردم (خدمت)
به کار با مردم (مشارکت) تغییر یافت
اما اکنون زمان تحقق کار توسط مردم (حکومت محلی)
فرارسیده است.

دورنمای آرم مدیریت محله نشان از این دارد که:

می‌توان با مشارکت مردمی و اداره امور از محله، شهر را ساخت و در جهت تعالی و تطابق اهداف و خدمات عمرانی و آبادانی و شهری شهرداری با مردم از محله به منطقه و از منطقه به شهر و استان رسید.

تشکر و قدردانی

خدایا به تعداد سنگریزه‌ها، به تعداد امواج دریاها، به تعداد طلوع و غروب‌ها، به تعداد برگ‌های درختان چه آن‌ها که شادابی و خرمی دارند و چه آن‌ها که پژمرده و ذرات وجودشان در همه عالم پخش گردیده، خدایا به همه زیبایی‌های جمالت، به همه نور و خرده‌های تو را سپاس و حمد می‌گزارم.

بی‌شک قدردانی و تجلیل از مقام و جایگاه آنانی که با آموزش و همراهی هدف و غایت آفرینش را تأمین کرده و سلامت جامعه را بآنان و علمشان تضمین می‌کنند، با زبان ناقص و دست از نگاشتنش ناتوان خواهد بود.

از اساتید و راهنمایان بزرگوارم: دکتر سید محمدهادی ایازی (معاون محترم فرهنگی اجتماعی شهرداری تهران) مهندس علیرضا عصمت پرست (شهردار سابق ارومیه) مهندس عادل فتاحی (نائب رئیس شورای شهر ارومیه) مهندس آزاد سخی دل و سرکار خانم شهره شیرزاد (اعضای شورای اسلامی شهر ارومیه) خانم لطیفه مبین ریاست کمیسیون فرهنگی شورای شهر) و جناب آقای ابراهیم رضائی (مدیرعامل سازمان فرهنگی اجتماعی) که در کمال سعه‌صدر، با حسن خلق و فروتنی، از هیچ کمکی در این عرصه بر من دریغ ننمودند کمال تشکر و قدردانی رادارم؛

باشد که این خردترین، بخشی از زحمات آنان را سپاس گوید.

تفکر سخن گفتن ناملفوظ است.

هدف علم قدرت و کاربرد فرمول‌ها برای ترسیم مسائل است و درنهایت قصد همه تفکرات انجام دادن کنش یا چیزی است که باید انجام شود. اقناع که فقط یکی از اهداف کلام است به حریم اهداف دیگر تجاوز می‌کند که مربوط به بیان دیدگاه است، نه اقناع کردن مردم برای موافق کردن آن‌ها یا انجام چیزی فراتر از وسع آن‌ها.

ما از چیزهای انتزاعی شروع می‌کنیم آن‌ها را همان‌طور که جهان ما را بر آن می‌دارد به انواع تقسیم می‌کنیم و سپس به موارد جزئی انضمامی به واسطه این‌که داخل در این انواع هستند و عضویت مشترک دارند می‌رسیم. این تکه کاغذ که الآن، در اینجا، درست در دست من است تا جایی که کاغذ بودن، در اینجا بودن و الآن بودن و در دست من بودن آن را از انواع کم کنیم انضمامی‌تر می‌شود و هر قدر انواع محدودتر و انحصاری‌تر شود، خاص‌تر می‌شود.

این توصیف مخصوصاً مربوط به معنی کلمات می‌شود. خصوصیت کلمات این است که جانشین چیزی می‌شوند و در غیاب آن چیز از اختیارات آن برخوردارند.

نکته اصلی فرمول در خصوص مدیریت محله، به‌عنوان کلمه مدیریت و بعد محله که تعیین می‌کنند محله محوری چگونه باید تأویل شود.

مفهوم آشنای مدیریت محله را می‌توان بیشتر بسط داد تا شامل شرایطی که نوشتن و گفتن در آن صورت می‌گیرد هم بشود، باز هم می‌توان آن را بیشتر بسط داد تا دیگر کاربردهای معروف محله محوری در حدود آن دوره را هم شامل شود و بالأخره باز هم می‌توان آن را بیشتر بسط داد تا هر چیزی درباره آن دوره یا هر چیزی را که به تأویل ما مربوط می‌شود، نیز شامل بشود. مفهوم تخصصی که از اصطلاح مدیریت محله در نظر دارم هیچ‌کدام از این موارد نیست، گرچه در چیزی که مربوط به شرایط حاکم بر تأویل می‌شود، وجه مشترکی دارند.

یک قانون علی را در نظر بگیرید به‌طوری‌که بیانگر دو رویداد باشد که اگر تحت شرایطی یکی از آن دو به وقوع پیوست دیگری هم به وقوع بپیوندد. معمولاً رویداد اولی را علت و رویداد دومی را معلول می‌نامیم. انگیزه‌های شخصی زیادی در این طرح هست که ناشی از اهداف متفاوتی است که برای آن‌ها به قوانین علی نیاز داریم.

ما نمی‌خواهیم شب را علت روز یا روز را علت شب بدانیم و ترجیح می‌دهیم که گردش زمین را علت توالی آن‌ها بدانیم. به‌طور کل مدیریت محله نامی است برای خوشه‌ی کاملی از رخدادها که همراه باهم روی می‌دهند.

استعمال بر زبان حاکمیت دارد و معیار دیگری وجود ندارد. منظور از استعمال عرف و رویه بهترین نویسندگان و گویندگان است. چهاراصل عمومی مهم در انتخاب مدیریت محله: صحت، دقت، تناسب و رسایی معنی می‌باشند که این چهاراصل باید در چهارچوب استعمال مطلوب و در هر

موردی که به وسیله استعمال مطلوب کنترل می شود، در خصوص گزینش محله محوری ما را راهنمایی کنند.

صحت، بنیادی ترین همه شرایط است. معنی مدیریت محله از طریق استعمال تثبیت می شود. اگر کلمه ای را به طور غلط به کار ببریم خوانندگان منظور ما را نمی فهمند، یا نهایتاً باید از طریق استنباط و حدس و گمان باید منظور ما را دریابند.

اما بزرگ ترین خطای خطاها، اشتباه گرفتن یا فراموش کردن غایی ترین و نهایی ترین هدف محله محوری است. چون مردمان به علم و دانش تمایل پیدا می کنند، گاهی به خاطر کنجکاوی فطری و میل به کنجکاوی، گاهی به خاطر سرگرم کردن اذهان با تنوع و لذت، گاهی برای خودنمایی و شهرت و گاهی برای توانمندی و پیروزی در بحث و جدل، اکثر اوقات برای مال اندوزی و کسب شغل و به ندرت با خلوص نیت می خواهند نشانی از قدرت استدلال خود در جهت منفعت و استفاده بشر بدهند، گویی در محله محوری بستری را می جویند تا روح نا آرام و جستجوگر در آن آرامش یابد یا مهتابی تا ذهن همراه با چشم انداز آن فراز و فرود را بپیماید. یا برجی از منزلت تا ذهنی مغرور به فراز آن رود، یا سرزمین مشرفی برای جنگ و مبارزه و یا دکانی برای سود و زیان و نه مخزنی سرشار برای حمد و سپاس آفریدگار و رهایی انسان از وضعیت کنونی.

۱۵	پیشگفتار از مهندس علیرضا عصمت پرست (شهردار سابق ارومیه)
۱۸	مقدمه
۲۱	بخش اول
۲۱	مدیریت
۲۳	محلّه محوری
۲۵	تعریف مدیریت محلّه
۲۵	اهداف و انگیزه تشکیل
۲۶	ضرورت تشکیل مدیریت محلّه
۲۸	اعضاء مدیریت محلّه
۲۹	خصوصیات مدیر و اعضاء
۲۹	هیئت مدیره محلّه
۳۰	شهريار و شهريان محلّه
۳۱	وظايف
۳۴	ده فرمان روش شناسی
۳۵	نحوه برگزاری جلسات
۳۶	سرای محلّه
۳۶	منابع مالی
۳۶	مدیریت شهری محلات
۳۷	خط مشی شهرياران
۳۹	اساس نامه شهرياران

۴۳	مرام‌نامه شهریاران
۵۰	بخش دوم
۵۳	وظایف قابل‌واگذاری از طرف شهرداری
۵۴	انواع آسیب‌های اجتماعی
۵۶	آسیب اجتماعی چیست؟
۶۲	راه چاره
۶۴	کارآفرینی
۶۵	دزدی
۷۰	کودکان خیابانی
۷۴	عدم توسعه یافتگی اقتصادی ایران
۷۸	فرار مغزها
۸۲	اعتیاد
۹۱	انحراف و فساد اجتماعی
۹۴	ازدواج‌های پریشان
۱۰۵	طلاق
۱۱۷	گروه‌های آسیب‌پذیر
۱۱۹	زیباسازی
۱۲۶	مدیریت بحران
۱۳۱	مدیریت پسماندها
۱۳۵	امنیت و فضای شهری
۱۳۹	قانون و امنیت شهری

۱۴۱	بخش سوم
۱۴۲	برنامه ریزی عملی طرح
۱۴۷	مدیریت اجرایی طرح
۱۵۳	سیمرغ اجرایی طرح
۱۵۶	مجموعه آیین نامه ها و شیوه نامه ها
۱۵۷	دستورالعمل مدیریت محله محور
۱۶۱	شیوه نامه شکل گیری و فعالیت کارگروه ها
۱۶۵	شیوه نامه انتخاب نمایندگان سازمان های مردمی
۱۶۷	شیوه نامه انتخاب نمایندگان دستگاه های اجرایی
۱۶۹	آیین نامه داخلی هیئت امناء
۱۷۲	شیوه نامه انتخاب و شرح وظایف شهربان محله
۱۷۵	آیین نامه اداری، مالی، تشکیلاتی
۱۸۳	آیین نامه انضباطی
۱۸۸	سرمایه ثابت مورد نیاز طرح
۱۹۰	هزینه های جاری سالانه
۱۹۳	نتیجه گیری
۱۹۵	ضمیمه ۱) (نمونه منطقه تحقیقاتی): شهریان محله (پایلوت)
۱۹۷	کلیات طرح
۱۹۸	اهداف اصلی

- ۲۰۰ برنامه کاری سه‌ماهه اول
- ۲۰۲ برنامه کاری سه‌ماهه دوم
- ۲۰۴ دلایل ضرورت تشکیل مدیریت محله
- ۲۱۱ **ضمیمه ۲(توجیه اقتصادی): مشخصات کلی محله (پایلوت)**
- ۲۲۵ **ضمیمه ۳(ایده‌ها و پیامدها)**
- ۲۳۶ سخن پایانی
- ۲۴۱ پلان‌های محله بندی منطقه ۳ شهر ارومیه
- ۲۴۹ سوابق و منابع

پیشگفتار

انسان در گذر زمان شاهد تغییرات زیادی در ابعاد گوناگون زندگی خود بوده و تأثیرات این تغییرات در میزان اثربخشی آن‌ها در کیفیت زندگی بوده است. آدمی همواره در تعامل با محیط اطراف خود به این حقیقت دست‌یافته است که ضرورت ایجاد یک زندگی باکیفیت و بانشاط، مستلزم اصول و قواعدی است که نقش حضور هر فرد از جامعه در تحقق آن حیاتی و بی‌بدیل است.

امروزه در جوامع و فرهنگ‌هایی که ارتباط مؤثر و سازنده بین افراد و اجزاء آن جامعه برقرار است، نسبت به جوامع دیگر رشد و بالندگی بیشتری به

چشم می‌خورد و این حقیقت بیانگر تأثیر یکایک افراد جامعه در کیفیت زندگی بشری در حوزه نفوذ خود است.

یکی از عمده اشکالات زندگی اجتماعی امروزی و به‌خصوص در بعد زندگی شهری، حذف تدریجی تعاون، همفکری و همکاری مشترک در اداره جامعه بوده و این معضل از بررسی، تدوین و برنامه‌ریزی مدیریت شهری شروع و تا مراحل قانون‌گذاری و اجرائی نیز پیش می‌رود. این نکته که بدون در نظر گرفتن سلیقه‌ها و نقطه نظرات همه افراد یک جامعه برای آن‌ها برنامه چید و اجرا نمود، یک اشتباه محض و یک کار عبث است.

هر جا قوانین و مقررات جامعیت بیشتری داشت، قطعاً اجرا آن نیز با اقبال همراه خواهد بود و در غیر این صورت عموماً اجرای آن‌ها ناممکن، دارای تبعات و نهایتاً با اجبار همراه خواهد بود.

از راه‌های بهبود و اصلاح این مشکل در اداره شهرها و روستاها، تشکیل انجمن/شورا است که این امر در کشور ما نیز از قدمت و قوام خوبی برخوردار است؛ اما در کنار آن نباید غفلت شود که یک روستا و به‌خصوص یک شهر دارای تقسیم‌بندی‌هایی است که می‌توان با تدبیر مناسب و ویژه، از آن‌ها در تدوین قوانین، اجرای آن‌ها، نظارت و پایش و ... استفاده بهتر و بیشتری برد.

یکی از مهم‌ترین ظرفیت‌های قابل‌استفاده * محله‌ها * می‌باشند که باید موردتوجه قرار گیرند و می‌توانند نقش اساسی در اداره شهرها داشته باشند و درواقع * محله محوری * می‌تواند بخش عمده‌ای از ضعف مدیریت شهری را پوشش داده و عمران شهری، خدمات شهری، اقتصاد شهری، پایش و

نظارت شهری، توسعه شهری و در یک کلمه مدیریت شهری را به سمت تعالی و بالندگی پیش ببرد. به‌طورقطع و یقین این فرایند الزامات و مبانی پیچیده و کاملی خواهد داشت که می‌تواند به‌عنوان * الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت * در حوزه مدیریت شهری در جهان مطرح‌شده و موردتوجه قرار گیرد. با مدیریت محله محور علاوه بر جامعیت پوشش سلیقه‌های متفاوت در شهرها، امکان ایجاد شهرهای چندقطبی در حوزه‌های معماری شهرسازی، اجتماعی فرهنگی، اقتصادی تجاری، تاریخی و ... رقم خواهد خورد که مطلوبیت و جذابیت بیشتری به شهرها خواهد داد.

* شورای محله * * شهردار محله * با اجزاء * شهربان محله * * شهروار محله * * امین محله * * معین محله * و... از ارکان * مدیریت محله * محور هستند که می‌توانند مدیریت شهری را ساده‌تر، کم‌هزینه‌تر، کم‌اصطکاک‌تر و پرفروغ‌تر و دل‌چسب‌تر نمایند.

و این راهی است که تا بهبود مستمر ادامه خواهد داشت. آفرین بر این حرکت آفرینان.

علیرضا عصمت پرست

مقدمه:

تعریف مدیریت: علم و هنر هماهنگی کوشش‌ها و مساعی اعضای تیم و استفاده از منابع برای نیل به اهداف است؛ و برای ایجاد یک مدیریت لازم است وظایف مدیر مشخص و توصیف شوند.

وظایف مدیریت؛ برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، رهبری، هماهنگی، نظارت، اهمیت بازخورد مدیریت و انگیزش هستند.

با برنامه‌ریزی مدیر پیش‌بینی و ارزیابی آینده، توان و امکانات لازم را برای واکنش‌های مناسب در برابر رویدادها، در راستای دستیابی به هدف آماده می‌سازد. در این راستا طرحی از اقدام‌ها و فعالیت‌هایی که انجام خواهند شد، تهیه شده است. این طرح، هم نتایج را پیش‌بینی می‌کند و هم مسیر فعالیت‌هایی را که باید دنبال شوند، مراحلی که باید پشت سر گذاشته شوند و سرانجام روش‌ها و راه‌های انجام کاری را که باید صورت گیرد، روشن می‌سازد.

سازمان‌دهی و سازمان دادن به مدیریت محله، فراهم آوردن همه‌چیزهایی است که بتوانند در راه انجام این فعالیت، مفید واقع شوند. به‌علاوه باید

سلسله روابط انسانی و ارتباطات متناسب باهدف‌ها و منابع برقرار شوند و بین آن‌ها هماهنگی ایجاد شود.

رهبری یا فرماندهی یعنی هدایت و جهت‌دهی به افراد تیم کاری در انجام دادن کار. لازمه اعمال درست رهبری، وجود ویژگی‌ها و توانایی‌های لازم با توجه به نوع کاری که باید انجام شود در افراد است.

مدیر موظف به هماهنگ کردن فعالیت‌های افراد همپا در شبکه همکاری و میان اعضاء به‌طور هدفمند است.

نظارت به معنای روش یا سلیقه‌ای است که درستی انجام امور را در مقایسه با طرح و برنامه و یا تصمیم گرفته‌شده بررسی می‌کند. برای این نظارت مؤثر مدیریت محله، چهار شرط لازم است: نخست اینکه نظارت با سرعت توأم باشد؛ دیگر اینکه پیگیری شود؛ سوم اینکه ضمانت اجرایی داشته باشد؛ و سرانجام اینکه نظارت با تدابیری همراه باشد که از تکرار نارسایی جلوگیری کند.

اهمیت بازخورد مدیریت: مدیر برای نظارت خویش نیازمند دریافت اطلاعات و آگاهی از چگونگی انجام کار در هر گام است. وی با دریافت نشانه‌ها، علائم و اطلاعات و تحلیل و مقایسه آن‌ها باهدف، درستی انجام کار را در آن مرحله بررسی می‌کند. اگر کار انجام‌شده در راستای هدف باشد، این خود دلیلی بر لزوم ادامه به‌کارگیری همان راهکارها و شیوه‌ها و ابزارها و وسایل قبلی و یا همان اعضای سازمان است. اگر چنین نبود مدیر با تشخیص

علت ناهمخوانی، نتیجه کار باهدف، تصمیم لازم در راهنمایی افراد سازمان و بازآموزی آنان و یا تکمیل وسایل و اصلاح شیوه کار اتخاذ می‌کند. به این ترتیب، در هر گام، با دریافت اطلاعات و آگاهی از نتیجه کار، مدیر، مدیریت بهتری را همراه با همکاری و انگیزه بیشتر اعضای سازمان ارائه می‌دهد.

انگیزش را که بروز هرگونه رفتاری از انسان تجلی آن است، مجموعه نیازها، تمایلات و محرک‌های درونی انسان می‌توان تعریف کرد.

بخش اول

مدیریت:

موج‌ها می‌آیند و می‌روند. حقیقت بنیادی توانمندی‌های انسانی آن است که انسان‌ها می‌توانند در قالب گروه به‌صورت رودررو با یکدیگر همکاری کنند تا اینکه روزی این توانمندی آنان به رسمیت شناخته شود. مدیریتی که هم علمی است و هم فنی با بهترین روش برای بهره بردن از نیروی ذهنی افراد و بهترین سرمایه برای استفاده از فن‌آوری‌های نوین جهت متحول ساختن از طریق شکل‌گیری مفاهیم در این سیاره است.

اصول مدیریت مجموعه دستورالعمل‌هایی است که هنجارهای رفتاری را کنترل می‌کند و تحت کنترل و تحت نظم قرار می‌دهد. اصل آغاز حرکت است و قبل از حرکت باید آن‌ها را کنترل کرد. مفهوم مدیریت را می‌توان به‌کارگماری دیگران یا انجام کار به‌وسیله دیگران بیان کرد. مدیریت فرایندی برای حل مسائل از طریق استفاده مؤثر از منابع به تعبیری ساده کار کردن با نیروی انسانی و در کنار آن‌ها برای دستیابی به اهداف و آرمان‌ها تعریف کرد. منظور از نیروی انسانی، تمامی افراد محله است که به نحوی در مدیریت محله مؤثر، دخیل و شریک هستند و از دیدگاه قرآن و روایات، مدیریت نقش اول را در تغییر و تحول بر عهده دارد. ما انسان‌ها درزمینه‌ی مدیریت باید از قرآن و آیات قرآنی کمک بگیریم و به آن متوسل شویم. بدیهی است هر سازمان اجتماعی برای نیل به اهداف طراحی‌شده و با

توجه به ساختارش نیازمند نوعی مدیریت است. برای دست یافتن به هدف موردنظر، باید قبل از تلاش فیزیکی یا اقدام به انجام کار، تلاش ذهنی یا برنامه‌ریزی کافی صورت بگیرد، برنامه‌ریزی شالوده مدیریت را تشکیل می‌دهد.

هدف مدیریتی مثبت است، با افزایش دادن و به اوج رساندن کیفیت و کمیت خدمات و همچنین ثبات. هدف دیگر مدیریت مثبت پایین آوردن و به حداقل رساندن هزینه‌هاست. این نتایج از راه ایجاد و ترویج احساس‌ها، افکار، رفتار و همکاری مثبت و سازنده در نیروی انسانی به دست می‌آیند که لازمه آن احترام، همدلی، اصالت و خیرخواهی است.

افرادی که در سیستم مدیریتی خواهیم داشت سرمایه‌گذاران این طرح خواهند بود چون زمان، انرژی و فکر خود را سرمایه‌گذاری می‌نمایند. کاری که مدیر امروزی انجام می‌دهد طراحی مجدد فعالیت‌ها است، یک مدیر باید سراغ چیزی فراتر از تفاوت‌های فرهنگی برود، باید به تفاوت‌ها احترام بگذارد و از مزایای آن برای حل بحران چند فرهنگی استفاده کند. نگرش جدید درباره‌ی مدیریت آن است که فقط افراد مسئول می‌توانند هدایت امور را بر عهده بگیرند. باید در روش‌ها و رفتارهای کاری تغییراتی بنیادی ایجاد کرد و این امور بدون وجود افرادی که تمایل به همکاری در قالب یک فرایند نوآورانه دارند و همچنین تجربه و مهارت‌های لازم را برای انجام کاردارند، امکان‌پذیر نیست.

بر اساس تبصره ۲ ماده ۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۶۲/۴/۱۵؛ محله یکی از مهم ترین و اساسی ترین تقسیمات شهری است.

محله محوری:

محله به عنوان کوچک ترین سلول و بافت تشکیل دهنده شهری در نظام برنامه ریزی شهرها نقش ویژه ای را ایفا می کند. وقتی به نظام محله ای در شهرهای قدیم نگاه می کنیم، می بینیم که نظام محله ای صرفاً یک نظام شهری نبود، بلکه نوعی نظام اداره شهر و به نوعی نظام حمایت از شهروندان نیز بوده است. به این ترتیب که کسانی که در یک محله زندگی می کردند حامی هم بودند، روابط یا خویشاوندی قومی یا زبانی خاص باهم داشتند و این باعث می شود که در بسیاری از محله های گذشته، افراد ثروتمند متوسط و کم درآمد در کنار هم زندگی کنند و این یعنی مشارکت، مشارکت به معنای سنتی که از دیرباز در جوامع انسانی وجود داشته و مورد توجه صاحب نظران بوده است. در میان انواع مشارکت ها مشارکت مدنی که بر پایه تعامل میان افراد شکل می گیرد از جایگاه رفیعی برخوردار است.

اصول شهروندی، اعتماد اجتماعی، پاسخگویی و نظارت، آزادی و عدالت، حقوق و تکالیف و ... پایه های مشارکت مدنی هستند. جایگاه مشارکت و اندیشه محله گرایی را می توان با توجه به پیامدهای صنعتی شدن، شهرنشینی، سواد، تغییر الگوی مصرف، بهبود سطح زندگی و توسعه

ارتباطات که تحول در این زمینه‌ها گسترش معضلات اجتماعی، گسیختگی ساختار سنتی، فقر و بیکاری و مشکلات روحی و روانی را به دنبال داشته است.

ما با محله گرایی می‌کوشیم نوعی نظم اجتماعی برقرار سازیم تا در سایه آن مناسبات اجتماعی تنظیم گردیده و امنیت اجتماعی، تفاهم و مشارکت مدنی تحقق یابد، بعلاوه مشارکت مدنی در سطح محله می‌تواند موجب وفاق اجتماعی گردیده و از بار مسئولیت و تصدی‌گری دولت نیز بکاهد.

طرح انتقال اداره شهرها از منطقه محوری به ناحیه محوری و سپس محله محوری چند سالی است که به‌عنوان راهکاری برای مدیریت بهتر و ارائه حداکثر خدمات به حداکثر شهروندان به پروژه‌ای بااهمیت برای مدیران شهری و پس از تشکیل شورای اسلامی شهر و روستا بر اساس اصول شش، هفت، یک‌صد، یک‌صد و یک، یک‌صد و سه، یک‌صد و پنج، یک‌صد و شش قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، به ضرورتی تاریخی و اجتناب‌ناپذیر تبدیل شده است.

رفع مشکلات و بهبود شرایط مستلزم تمرکززدایی و بهره‌گیری از نظرات و دیدگاه‌های آحاد مردم و مشارکت واقعی، پایدار، دائمی و نهادینه، تشکیل انجمن‌ها و سازمان‌ها و نهادهای مدنی داوطلبانه مردمی است.

تعریف مدیریت محله:

مدیریت محله، نهادی غیردولتی، غیرسیاسی و داوطلبانه مردمی و محله‌ای است که از جهت اقتصادی خودگردان خواهد بود و به‌منظور ایجاد بستر برای شکل‌گیری ارتباط و تعامل سازنده و فراگیر بین ساکنین محله با یکدیگر تشکیل خواهد شد.

اهداف و انگیزه تشکیل:

مدیریت محله عملاً نقش نظارتی در محلات را خواهد داشت؛ انگیزه و هدف کلی از اجرای طرح مدیریت محله:

- ۱- شکل‌گیری شبکه گسترده‌ای از روابط اجتماعی و فرهنگی
- ۲- ایجاد همدلی و اعتماد
- ۳- ایجاد حس تعلق شهروندی
- ۴- ایجاد فضای مشارکت فعال و درگیران
- ۵- تشکیل و افزایش سرمایه اجتماعی
- ۶- بهره‌گیری از تجربه و تخصص شهروندان هر محله در اداره امور محله
- ۷- برقراری ارتباط بین مردم و مسئولین
- ۸- بسترسازی مشارکت مردم در اداره امور
- ۹- ایجاد پل ارتباطی مردم با شوراها، شهرداری و سایر نهادهای دولتی

ضرورت تشکیل مدیریت محله:

با توجه به وسعت و گستردگی، اداره شهر نیازمند مدیریت محله‌ای است و این میسر نمی‌شود مگر با سپردن امور به مردم که یکی از راهکارهای مشارکت شهروندان برای همکاری و تعامل با مدیریت شهری است. درواقع برای انجام امور شهروندان باید از خود آنان کمک گرفت و تمرکززدایی و محلی‌گرایی درواقع سپردن امور محلی به واحدهای کوچک و به دست

مردم است. ایجاد واحدهای محلی، نظام مدیریت و اداره امور شهری را کارآمدتر می‌کند و باعث صرفه‌جویی‌های اقتصادی چشم‌گیر خواهد شد.

حضور افراد بومی موجب استحکام محله‌ها می‌شود، زیرا این افراد با مشکلات محلی آشنایی کافی دارند که می‌توانند در ارتقای سطح فرهنگی و خدمات‌رسانی در محلات متمر ثمر باشند. درواقع یکی از دلایل و ضرورت‌های تشکیل نهادهای داوطلبانه مردمی و محله‌ای ایجاد بستری برای شکل‌گیری ارتباط و تعامل سازنده و فراگیر بین ساکنین محدوده‌های محلی با یکدیگر از یکسو و تشکیل نهادهای مردمی از سوی دیگر است. مدیریت محله کوچک‌ترین هسته مشارکت مردمی در یک جامعه دموکراتیک برای دخالت دادن مردم در مشکلات خود هستند. درواقع مدیریت محله را می‌توان نماد یک حرکت مردمی در انعکاس مشکلات و همکاری با مسئولین در برنامه‌های تبیین شده تلقی کرد

نشان خواهیم داد که بدون داشتن هزینه و بار مالی و با بهره‌گیری از افرادی که به وظایف خود آشنا هستند می‌توان خدمات خوبی برای محله نشان داد. این حق مردم است که در فعالیت‌ها، سیاست‌گذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در سطح ملی، منطقه‌ای، استانی، شهری و محلی مشارکت فعال داشته باشند؛ زیرا انعکاس مسائل و مشکلات محلی می‌تواند مسئولین امر را مطلع کند.

اعضاء مدیریت محله:

یک تیم عبارت است از یک نیروی پویا که چند نفر برای انجام یک کار یا پروژه مشترک دورهم جمع شوند تا درباره دیدگاه‌ها بحث کنند، طرح‌ها را بررسی کنند، تصمیم بگیرند و برای رسیدن به هدف کار کنند؛ و این تیم زمانی به وجود می‌آید که نیاز به تخصص‌ها و تجارب مهارت‌ها برای رسیدن به هدف لازم باشد.

در این مدیریت با افراد مختلفی روبرو هستیم که ممکن است فرهنگ‌های مختلفی داشته باشند. جمع‌وجور کردن یک تیم، ازجمله مهارت‌های بالارزشی است و برای این کار باید بدانیم فرد قابلیت کار به‌صورت گروهی را دارد یا خیر؟ از بهترین افراد استفاده خواهد شد،

راهکار: باتجربه باشند، حداقل ۵ سال در محله باشند، بانگیزه، مشتاق و علاقه‌مند باشند، دارای مهارت‌های اجتماعی، شخصیت و انگیزه و قدرت ذهنی لازم برای حل مشکلات و تجزیه و تحلیل مسائل باشند.

باید تعادل ایجاد شود: علت اهمیت مدیریت محله نیازمند آمیزه‌ای از فعالیت‌هاست و این گروه باید مجموعه‌ای متوازن و متعادل از مهارت‌ها باشد.

خصوصیات مدیر و اعضاء:

قاطع اما مهربان - جدی اما لطیف - انتخاب بهترین شیوه برای رسیدن به مقصد - خلق راهکاری استثنایی با آمیختن دانش و تجربه - رعایت استانداردهای محیط کار - مشورت و نظرخواهی - با قاطعیت نه گفتن - وقت شناسی - انتقادپذیر بودن - اعتماد به نفس - خواسته های خود را روشن بیان کردن - توقع داشتن مطابق دانش و تجربه اش - حفظ خونسردی - انتقام جو نبودن - هراس نداشتن از گفتن نمی دانم - پاسخ ندادن بدون تفکر و درنگ - داشتن تواضع و متانت - با صبر و حوصله بودن - مسئولیت پذیر بودن - ریسک پذیری - انعطاف پذیری

هیئت مدیره شامل کمیته منتخبین محله، شهردار، شهربان و شهریار محله

وظایف هر یک از هیئت مدیره و کل هیئت مدیره مشخص خواهد شد و هیئت مدیره در هر سال حداقل باید ده تصمیم بگیرد و ده اقدام شاخص انجام دهد که به بهبود کیفیت و موفقیت نهایی منجر شود؛ و هر عضو هیئت مدیره باید هر سه ماه یکبار حداقل یک اقدام یا ایده مهم را ابداع کنند که کمک قابل توجهی به موفقیت داشته باشد. کارشناس محله در هر حال بر امور نظارت داشته و شرح اقداماتی را که باید انجام شود و یا در برنامه های آتی مدنظر قرار گرفته نظر خود را ارائه دهد. هر عضو هیئت مدیره باید منابع کافی برای انجام تحقیقات، مشاوران مستقل و اطلاعات مورد نیاز برای انجام صحیح وظایفش داشته باشد.

شهربان و شهریار محله:

با اجرایی شدن طرح مدیریت محله نیاز به کارشناسان و پژوهشگران محلی ضروری خواهد بود، لازمه اجرای طرح داشتن اطلاعات لازم در محله است که با آگاهی از چنین امری باید اقدام به شناسایی و جذب کارشناسان محلی نموده که خود از اهداف اصلی طرح استفاده از ظرفیت‌های تخصصی محلی است.

در مقدمه با اجرای طرح مدیریت محله و البته پس از شناسایی محله‌ها و نخبگان محلی تحصیل کرده در رشته‌های مدیریت شهری و علوم اجتماعی و حقوق، باید پژوهشگران در برنامه‌های سالانه طرح به کار گرفته شوند.

شهربان و شهریار محله در جلسات هفتگی محلی حضور داشته و در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی مسئول بوده و وظیفه رسالت را خواهند داشت.

وظایف:

((ماهیت وظایف صرفاً جنبه شناسایی، نظارتی، مشورتی و همکاری دارد، مدیریت محله می‌تواند بازوی توانایی برای حل معضلات باشد.))

مهم‌ترین فعالیت‌هایی که مدیریت محله در رأس امور خود قرار می‌دهد عبارت‌اند از:

۱- شناسایی مسائل، مشکلات محله در حوزه‌های مختلف عمرانی، فرهنگی، اجتماعی، خدماتی، اقتصادی، ورزشی، رفاهی و طبقه‌بندی آنها

۲- ارائه راه‌حل‌های رفع مشکلات و نارسایی‌های یادشده در محله، با در نظر گرفتن امکانات و فرصت‌های موجود در سطح خرد و کلان که شامل: ارائه راه‌حل‌های مبتنی بر تعیین سهم مشارکت اجتماعی مردم و یا تعیین سهم تعامل دستگاه‌های اجرایی در حل مسائل و مشکلات یادشده باشد.

۳- همکاری جدی با کلیه دستگاه‌های اجرایی مسئول جهت رفع مشکلات و نارسایی‌ها در محله

۴- همکاری با شورای اسلامی شهر برای برقراری آرامش و امنیت شهری
۵- همکاری شورای اسلامی شهر برای معرفی و آموزش حقوق و وظایف شهروندی و مشارکت مردمی

۶- تهیه طرح و پیشنهاد در زمینه‌های مختلف زندگی شهری

۷- همکاری و همیاری در امور اماکن مذهبی و فرهنگی

۸- همفکری و مشاوره با معتمدان محله در شناسایی مشکلات، پیشنهاد راه‌حل‌ها و ارتقای وضعیت محله

۹- کمک و همکاری‌هایی که بنا بر شرایط و امکانات محله در راستای پیشرفت و آبادانی محله

۱۰- اعتماد و اعتقاد به مردم محله به‌عنوان پشتوانه اصلی مردم

۱۱- تلاش و همت صادقانه و مخلصانه در جهت حل مشکلات مردم محله

۱۲- انتقادپذیری و توجه به دیدگاه‌ها و نظرات مطرح‌شده از سوی ساکنین محله

- ۱۳- مشارکت با ساکنان در نیازسنجی، امکان‌سنجی، تصمیم‌سازی، تصمیم‌گیری، اجرا، نظارت و ارزیابی برنامه‌ها
- ۱۴- پایبندی به اطلاع‌رسانی و پاسخگویی به مردم محله در قبال مسئولیت‌ها، اختیارات و اقدامات
- ۱۵- پیگیری منافع عام مردم محله به‌جای منافع فردی، خاص یا گروهی و ارتباط با ساکنان محله
- ۱۶- حضور برنامه‌ریزی‌شده در دفتر به‌منظور دریافت نامه‌ها، مکاتبات و مراجعات مردمی
- ۱۷- تهیه و چاپ گاهنامه اطلاع‌رسانی مدیریت محله و توزیع آن در سطح محله
- ۱۸- برگزاری همایش، گردهمایی، مسابقات علمی و فرهنگی به‌صلاحدید شورا
- ۱۹- و سایر وظایف و اقداماتی که بنا بر شرایط و امکانات محلی در راستای جذب، گسترش و سازمان‌دهی مشارکت ساکنان محله

ده فرمان روش‌شناسی و توانمندسازی‌های مدیریت محله:

گام اول: دلیل ضرورت خدمت‌رسانی بهتر به مردم و کاهش چرخه زمان و ارتقا کیفیت و چاره‌اندیشی برای آن‌ها

گام دوم: ایجاد محیط کار توانمند با شرایط یادگیری

گام سوم: مشارکت دادن مردم در تصمیم‌گیری‌ها و شناسایی نخبگان و کارشناسان محلی و معرفی آن‌ها به شهرداری

گام چهارم: تشکیل گروه‌های کاری

گام پنجم: همراهان طرح برای اینکه بتوانند بهتر تصمیم بگیرند نیاز به اطلاعات جامع و صحیح درباره طرح دارند و هر چه بیشتر نسبت به چگونگی انجام کار آشنایی داشته باشند بهتر کار می‌کنند.

گام ششم: انتخاب افراد مناسب، افرادی که در محیط توانمند یا گروه‌محور بهترین عملکرد را دارند افرادی هستند که از قدرت و توان ذاتی برای همکاری دیگران برخوردارند.

گام هفتم: تدارک دیدن آموزش برای همراهان طرح

گام هشتم: دادن آگاهی به همراهان طرح در مورد مفهوم توانمندسازی و رابطه آن با اهداف طرح

گام نهم: تدوین برنامه‌پردازی از عملکرد همراهان

گام دهم: صبور بودن و به استقبال مشکلات رفتن.

نحوه برگزاری جلسات:

جلسه؛ فعالیتی تیمی در مکانی که افراد منتخب گرد هم می‌آیند به منظور انجام کاری که مستلزم تلاش گروهی است. مشاور جلسه مسئولیت خواهد داشت ضرورت جلسه را مشخص و توجه کند که چه کسانی باید در جلسه شرکت کنند، جلسه‌ای مؤثر، مدیریت و رهبری لازم دارد، هدایت و رهبری مستلزم توجه، اعتماد، خلاقیت، سیاستمداری، همدلی، انعطاف‌پذیری، فراست، مقاومت و بله گفتن است.

جلسات گروهی هر هفته یک‌بار و در اواسط هفته تشکیل خواهد شد که با حضور مستمر مدیریت محله در مساجد محله در روزهای جمعه با ابلاغ فعالیت‌های مدیریت محله و شنیدن مشکلات مردم و تطبیق آن‌ها با آنچه هیئت‌مدیره در طول هفته کاری جمع‌آوری نموده‌اند در ابتدا در مورد صحت و چگونگی مشکل، نارسایی و سپس در مورد راه حل مناسب و معقول با در نظر گرفتن امکانات و توانایی‌های موجود تبادل نظر خواهد شد.

کسانی که در جلسات شرکت خواهند کرد حداکثر هفت نفر خواهد بود که به صورت داوطلبانه جهت همکاری در مدیریت محله شرکت کرده‌اند و جهت حضور در جلسه مناسب و دارای خصوصیات مذکوره می‌باشند؛ و پس از هر هفته روند اقدامات جلسه هفته قبل مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

سرای محله:

سرای محله یک جنبه سخت‌افزاری دارد که همان ساختمان است، اما موضوعی که مورد تأکید است؛ سرای محله تنها یک ساختمان نخواهد بود بلکه یک نگاه و نگرش خواهد بود که پایه این نگرش استفاده از همه ظرفیت‌های محله و مشارکت دادن پایدار و عادلانه مردم در همه فعالیت‌ها خواهد بود؛ که توسط مدیر محله تهیه و جهت برگزاری جلسات و مراجعه مردم محله و انجام امورات مربوط به محله فعال خواهد گردید.

منابع مالی:

مدیریت محله از آنجایی که یکی از وظایفش پایین آوردن هزینه‌های جاریه بوده و کاملاً خودگردان خواهد بود، با توجه به اینکه بار مالی نخواهد داشت لذا لازم به ذکر است که تمامی محلات از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی، کمک‌های اهالی محله و مدیریت پسماندها با همکاری افتخاری اهالی محل به صورت کامل قابل اجرا خواهد بود و حتی می‌تواند پتانسیل بهتری در این زمینه داشته باشد.

مدیریت شهری محلات:

باید محلات شناسایی، از هم تفکیک و نحوه شکل‌گیری و از لحاظ مدیریت شهری تعیین شوند جزء کدام ناحیه و منطقه می‌باشند و در ابتدا دلایلی از ضرورت تشکیل مدیریت محله در آن محله معرفی شده و راهکارهایی مقدماتی تعیین و ارائه شوند و مناطق محروم دارای اولویت قرار گیرند.

خط‌مشی اجتماعی شهرياران

۱. اعتقاد به دين مبين اسلام و احكام مقدس اسلامي
۲. دعوت از پيروان اديان الهی برای برقراری صلح، امنیت و برابری و برادری در میان انسان‌ها
۳. به رسمیت شناختن اديان الهی پذیرفته‌شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۴. التزام به قانون اساسی و تلاش برای تحقق همه‌جانبه آن
۵. پیگیری جدی برای فراهم آمدن شرایط مناسب و سازوکارهای مؤثر انسانی، جهت یک زندگی مناسب
۶. تلاش برای تجلی و ظهور حداکثر ظرفیت قانون اساسی در ارتباط با فصل حقوق ملت
۷. پذیرفتن قانون اساسی به‌عنوان میثاق ملی و محور وحدت اجتماعی
۸. کوشش جهت رسیدن به توسعه پایدار، همه‌جانبه و متوازن
۹. شهرياران جوان سعی دارند در جهت تحقق رویکرد عدالت محوری و ایجاد فرصت‌های اجتماعی برای تمام شهروندان نظام جمهوری اسلامی ایران فعالیت کند.
۱۰. ترغیب و تربیت شهروندان برای مشارکت هر چه بیشتر در اداره شهر
۱۱. تلاش در جهت تقویت دوستی، صلح و برادری در بین ملت‌ها

۱۲. تلاش در جهت ایجاد گفت‌وگوی مسالمت‌آمیز، خردورزی، احترام متقابل میان اقشار مختلف جامعه
۱۳. ایجاد فرصت مساوی برای همه شهروندان جهت استفاده از محصولات فرهنگی و کالاهای هنری
۱۴. دفاع همه‌جانبه‌ی فکری، مستمر و جدی از عدالت اجتماعی به‌عنوان یک اصل مهم در قانون اساسی
۱۵. توجه عمیق و دقیق به سیاست‌گذاری توسعه همه‌جانبه
۱۶. تلاش در جهت شکل‌گیری بخش تحقیقات راهبردی و ایجاد راهکارهای جدید علوم اقتصادی و مباحث توسعه شهری در پرتو ارزش‌های انسانی دین مبین اسلام
۱۷. تلاش برای استفاده از تمامی تجارب و توان کارشناسی بومی و جهانی
۱۸. کوشش در جهت گسترش بهینه بیمه‌های اجتماعی و حمایت‌های دولتی از بخش آسیب‌پذیر
۱۹. مبارزه با هرگونه خطرات زیست‌محیطی، گسترش بی‌رویه صنایع آلاینده آب‌وهوا، شکاف‌های عظیم طبقاتی، تفاوت فاحش سطح زندگی، بی‌سوادی، سوءاستفاده از زنان و کودکان
۲۰. ارتباط با نخبگان و تمرکز از انجام فعالیت‌های فکری و اندیشه‌ای در حوزه شهری با حضور نخبگان

اساس نامه محله محوری و شهریاران محله

۱. مشارکت و همکاری در ریشه‌یابی علل و زمینه‌های آسیب اجتماعی.
۲. مشارکت و همکاری در ارتقای سطح آگاهی عمومی.
۳. مشارکت در شناسایی به‌موقع افراد در معرض آسیب.
۴. حمایت و توانمندسازی آسیب دیدگان در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی.
۵. فراهم کردن آموزش پیش از ازدواج.
۶. آموزش به متأهلان و ارتقای سطح آگاهی.

۷. گسترش ورزش همگانی در محلات با اولویت مناطق آسیب‌زا و محروم.
۸. گسترش مراکز مشاوره و آموزش درباره آسیب‌های در حال شیوع به مردم.
۹. تشکیل نهضت اخلاق در خانواده برای زوجین جوان قبل از ازدواج.
۱۰. آمادگی و آگاهی کامل افکار عمومی برای هرگونه پیشامد و بحران.
۱۱. افزایش مشارکت مردمی در اداره امور شهر از طریق به‌کارگیری توانمندی‌ها و ظرفیت‌های مادی و معنوی آنان و استفاده مناسب از امکانات محلی.
۱۲. ایجاد یک رکن اجرایی در سطح محله متناسب با رکن مشورتی و نظارتی.
۱۳. افزایش اعتماد و ارتباط متقابل بین شهرداری و ساکنین.
۱۴. تطابق هر چه بیشتر تصمیمات، برنامه‌ها و فعالیت‌های شهرداری با خواسته‌ها و مطالبات اصلی و مهم مردم.
۱۵. تلاش در جهت احیاء و برجسته‌سازی هویت و جایگاه محله‌ای.
۱۶. افزایش همکاری مشترک شهروندان و شهرداری در انجام فعالیت‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی و رفاهی.
۱۷. پدیدار کردن خلاقیت‌های جمعی برای زیباسازی.
۱۸. شکل دادن فعالیت‌های جمعی در سطح یک محله.
۱۹. شناساندن افراد توانمند و متخصص در محله و بهره‌گیری از این قابلیت.

۲۰. رشد همبستگی در میان مردم یک محله.
۲۱. ایجاد روح جمعی در محیط یک محله و ارتباط نزدیک‌تر مردم با یکدیگر.
۲۲. افزایش امنیت به علت حساس شدن مردم نسبت به سرنوشت یکدیگر.
۲۳. افزایش دانش و مهارت مردم یک محله در اثر آموختن از یکدیگر.
۲۴. ایجاد تلاش در مردم جهت جلوگیری از آلودگی‌ها در شهر.
۲۵. شناسایی افراد نخبه و به‌کارگیری از وجود آنان در تصمیم‌گیری‌های شهر.
۲۶. ارتقاء فرهنگ زیباسازی و طراحی فضای سبز شهری.
۲۷. برگزاری مسابقات محلی به همراه جوایز ویژه برای ساکنین محله.
۲۸. ایجاد تحول در شهرها و همه‌گیری آن در سطح کشور.
۲۹. تبدیل کشور به یک جاذبه گردشگری در سطح دنیا و تعامل با دیگر فرهنگ‌های جهان و تکامل فرهنگی کشور و زمینه‌سازی برای ایجاد رشد و توسعه سریع‌تر
۳۰. تهیه و نصب تابلوهای راهنمای شهری.
۳۱. تهیه و نصب تابلوهای خیابان‌ها و کوچه‌ها و پلاک آبی منازل و اماکن تجاری سطح محله.
۳۲. ساماندهی و صدور مجوز نصب تابلوهای تبلیغاتی اماکن تجاری در محله

۳۳. ساماندهی تبلیغات و بیلبورد و دیوارنویسی‌ها و جلوگیری از تبلیغات غیرمجاز و نامتعارف در نقاط مختلف محله.
۳۴. طراحی و ساخت انواع مبلمان شهری و پارک مانند تندیس‌ها و المان‌های نورانی، انواع نیمکت و سطل زباله و غیره.
۳۵. رنگ‌آمیزی جداول سطح محله.
۳۶. رنگ‌آمیزی کلیه لوازم بازی و مبلمان پارکی و شهری.
۳۷. تعمیرات و نگهداری کلیه مبلمان پارکی و شهری و پل‌های فلزی خیابان‌ها.
۳۸. تعمیر و نگهداری تأسیسات برقی و مکانیکی پارک‌ها و بلوارها در محله.
۳۹. تعمیر و نگهداری تأسیسات برقی و مکانیکی آب‌نماهای محله.
۴۰. انجام تزئینات لازم در اعیاد و مناسبت‌های ملی و مذهبی در سطح محله.
۴۱. نظارت بر حسن انجام کار پیمانکاران مرتبط.
۴۲. انجام تمهیدات مدیریتی کاهش و به حداقل رساندن تولید پسماندها.
۴۳. تفکیک و جمع‌آوری صحیح ، بازیابی و دفع اصولی.
۴۴. انجام آنالیز فیزیکی و شیمیایی پسماند عادی.
۴۵. انجام عملیات تفکیک به‌طور کامل.

مرام‌نامه شهریاران

جایگاه در عقاید افراد جامعه

شهریاران یک تشکیلات مشورتی است که با اعتقاد به مکتب حیات‌بخش اسلام و ضرورت اجتهاد زنده و زمان‌شناس در تطبیق خلاق مکتب با نیازهای هر مرحله از زمان و مقتضیات آن و با تکیه بر معارف اسلامی منبعث از وحی که نمایندگان آن فقها، حکما و عرفای بزرگ اسلامی می‌باشند، بر اساس اصول مندرج در مرام‌نامه و در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای تحقق اهداف زیر تلاش پیگیر می‌کند:

الف: پاسداری از اصول، ارزش‌ها، آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی که ازجمله آن‌ها نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی است.

ب: تداوم، گسترش و تعمیق انقلاب اسلامی در ذهنیت شهروندان

ج: رشد و ارتقاء سطح آگاهی‌های شهروندان و تعالی اخلاقی و معنوی توده‌های مردم و سازمان‌دهی و بسیج آن‌ها به‌منظور شرکت فعال و واقعی در امور شهری، جامعه و سرنوشت خویش

د: دفاع از تحقق جامعه‌ای آباد آزاد، مستقل و عاری از ستم، استثمار و استضعاف و شرک و نفاق.

تبصره ۱: مجمع اهداف مذکور را از طریق فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی و در چارچوب آزادی‌های مصرح در قانون اساسی با همکاری با شوراهای و شهردار تعقیب می‌کند.

تبصره ۲: اعتقاد و پذیرش قانون اساسی به معنای پذیرش اصول و ارکان نظام جمهوری اسلامی ایران است که در قوای اجرائیه، مقننه و قضائیه متجلی می‌شود.

حضور فعال در جامعه اسلامی

هرگونه مناسبات اجتماعی که بر مبنای اصالت بخشیدن به بخشی از قوا و استعداد و مسکوت ماندن ابعاد اصیل انسان بنانهاده شود با نگرش واقع‌گرایانه توحیدی به انسان تعارض دارد.

محدودیت‌ها و موانع بازدارنده رشد، آگاهی و آزادی، مظالم و ستم‌های سرکوبگر قابلیت‌ها و فطرت کمال‌جوی، مفاسد تباه‌کننده کرامت و جایگاه

برتر انسان در پهنه هستی با انسان‌شناسی و جهان‌بینی توحیدی منافات دارد.

انگیزه برپایی حکومت اسلامی رفع محدودیت‌ها، موانع و تنگناهای سابق‌الذکر در جامعه و فراهم آوردن مناسباتی است که زمینه‌های رشد و کمال انسان را بر اساس حفظ منافع و مصالح نوعی تضمین نماید.

تحقق این هدف تنها از طریق حاکمیت ارزش‌ها احکام و قوانین اسلامی و متن جامعه ممکن می‌گردد. نکته قابل‌توجه آنکه منابع و مآخذ اسلامی مجموعه‌ای باز و فراگیر است.

باز از این نظر که هیچ‌گونه تقیدی به صورتی خاص و سطحی مشخص و تجربیات و دستاوردهای علمی و فنی بشر ندارد، لذا به سهولت می‌توان جهت دستیابی به اهداف متعالی از یافته‌های جدید بشر به‌عنوان ابزار کامل‌تر در تحقق ارزش‌ها و حکام اسلامی بهره جست.

و فراگیر از این جهت که با تأکید بر نیازهای ثابت و متغیر انسان اصولی را که قوانین کلی و ثابت و متغیر فرعی از آن قابل استناد است ارائه می‌دهد.

علاوه بر این در نظام اجتماعی اسلام هیچ‌گاه روابط اجتماعی و اقتصادی لایتغیر و مقید به شکل یا اشکال خاص نبوده و از کلیه ابتکارات بشر در این زمینه‌ها که در حیطه اصولی کلی قابل توجیه هستند بهره می‌برد و وظیفه شهریان نیز بر پایه ابتکارات خواهد بود.

بر پایه ایده‌های مذکور جامعه اسلامی با سه ویژگی آزادی، عدالت اجتماعی و اخلاق و معنویت که خاصه‌های اصلی و ذاتی آن هستند شکل می‌گیرد.

آزادی

آزادی به مفهوم مطلق آن عبارت است از عدم موانع بازدارنده فرا راه حرکت انسان. هر مکتبی بر اساس تفسیری که از انسان و خلقت به دست می‌دهد آزادی را مقید به حدودی می‌سازد و درواقع آزادی را در چارچوب اصول خود تعریف می‌کند.

در بینش توحیدی سعادت انسان در گرو رشد و کمال اوست و رشد و کمال انسان عبارت است از: "لیاقت و شایستگی نگهداری و بهره‌وری از امکانات و سرمایه‌های که در اختیار وی قرار داده شده است."

برخلاف حیوانات که به‌طور غریزی از امکانات و سرمایه‌های خود بهره می‌برند، انسان می‌باید با استفاده از قدرت اراده و انتخاب خود بدین لیاقت و شایستگی برسد. لذا در بینش اسلامی امکان استفاده از قدرت اراده و انتخاب و به عبارت بهتر آزادی، امری فراتر از حق و یکی از لوازم رشد و کمال انسانی است.

بنابراین آزادی به مفهوم اسلامی آن است یک آزادی مثبت و سازنده به معنی نفی موانع بازدارنده فرا راه رشد و کمال انسان است.

از نظر اسلام موانع بازدارنده رشد و کمال انسان را می‌باید در درون وی جستجو کرد. بر این مبنا آزادی فردی واقعی بدون آزادی از قیدوبندهای درون و مهار غرایز و شهوات حیوانی ممکن نیست.

و این نقطه تمایز و افتراق آزادی لیبرالیستی غربی و آزادی از دیدگاه اسلام است؛ زیرا آزادی لیبرالیستی غرب بدون توجه به ابعاد درونی صرفاً در صحنه روابط مادی و اجتماعی انسان تفسیر شده و به همین دلیل نهایتاً به اسارت انسان در بند اهواء و امیال نفسانی می‌انجامد.

لذا حدود آزادی از نظر اسلام علاوه بر حفظ مبنای اسلام به عنوان مکتب حاکم بر جامعه، حفظ حقوق عمومی جامعه ایست که باید زمینه‌های مناسبی را برای حرکت انسان به سوی خیر و کمال مطلوب فراهم آورد.

از آنجاکه استفاده و بهره‌وری از امکانات و سرمایه‌ها بدون شناخت و آگاهی ممکن نیست حکومت اسلامی موظف است برای حفظ و تعمیق آزادی در ارتقاء شناخت و سطح فکری جامعه کوشش نماید.

در واقع‌شان حکومت اسلامی حفظ و تعمیق آزادی است نه اعطای آن. لذا جامعه اسلامی می‌باید امکان شرکت فعال در تعیین سرنوشت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خویش را دارا باشند. همچنین روح و بنیاد آزادی می‌باید در کلیه روابط و نهادهای فرهنگی، اقتصادی، ساسی و اجتماعی ملحوظ گردد.

عدالت اجتماعی

عدالت یکی از مبانی فلسفه اجتماعی اسلام است.

به‌طور کلی نظام تشریع همانند نظام تکوین تابع میزان عدل است نه اینکه صرفاً به‌واسطه صدور از ناحیه شارع عادلانه تلقی گردد.

قوانین در نظام اجتماعی اسلام تابع مصالح و مفاسد واقعی انسان‌هاست و برتری مصالح نوعی بر مصالح فردی و قاعده لا ضرر ایجاب می‌نماید که در جامعه اسلامی همواره منافع جمع بر فرد تقدم داشته باشد.

اصل تقدم جامعه بر فرد بر اصل آزادی در کلیه زمینه‌های فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی حکومت دارد.

عدالت در فلسفه اجتماعی عبارت است از رعایت مساوات در جعل قانون و اجرای آن، بنابراین جهت تحقق عدالت اجتماعی، حکومت اسلامی می‌بایست:

اولاً؛ در وضع قانون برای همه امکانات مساوی برای پیشرفت و استفاده از مدارج ترقی قائل شود و جهت تأمین این مساوات، موانع غیرطبیعی را از مقابل همه اقشار به نحو یکسان مرتفع سازد و کار و سعی را وظیفه همه بداند، نه تنها وظیفه‌ای خاص و در یک‌کلام شرایط را به‌طور یکسان برای همه ایجاد نماید و موانع را به‌طور یکسان برای همه مرتفع سازد.

ثانیاً؛ در مقام اجرا و عمل برای افراد و اقشار جامعه تبعیض و تفاوت قائل نشود. لذا ست که می‌گوییم سیستم مناسبات اجتماعی اسلامی می‌بایست به‌گونه‌ای باشد که همواره نسبت به انحصار، تمرکز و تداول امکانات اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی در دست گروه یا گروه‌های خاص و نتیجتاً ظهور فقر و فاقه، مظاهر ظالمانه استثمار و بهره‌کشی، محرومیت از رشد فکری و شکوفایی نیروهای خلاق انسانی در جامعه حساسیت و عکس‌العمل شدید و سازش‌ناپذیر از خود بروز دهد.

در سیستم مناسبات اجتماعی اسلامی، سعی و تلاش محور و مبنای بهره‌وری است. لذا هر گوه روابط که بر مبنای تصادف و بخت موجب کسب ثروت‌های بادآورده شود محکوم و مردود است. قوانین موضوعه اقتصادی و اجتماعی جامعه اسلامی باید متضمن توزیع عادلانه ثروت، فراهم آوردن امکانات مساوی برای فعالیت اقتصادی، نفی قله‌های ثروت و قدرت و پر کردن چاه‌های فقر و تهیدستی و رفع شرایط اکراه و اضطراب باشد.

هرگونه شرایطی که موجب گردد بخش عظیمی از جامعه تمامی عمر خود را برای بقاء و زنده ماندن صرف فعالیت طاقت‌فرسای اقتصادی نموده به‌طوری‌که اساساً فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، رشد و آگاهی و شرکت فعال در اداره کشور نیابند ظالمانه و مغایر با اهداف متعالی اسلام است.

بخش دوم

نوشته حاضر واگویی گوشه‌ای از واقعیات تلخ زیرپوست شهرهای ماست
شهرهایی که در هر گوشه‌ای از آن‌ها صحنه‌های زشت و زیبا آن‌چنان در
پیچ‌وتاب است که گویی رهایی از این دور تسلسل امکان‌پذیر نیست!

شهرهایی که در هر نقطه‌اش می‌توان صحنه‌هایی این‌چنین دید... سطل‌های
بزرگ گل، مقواهایی که روی آن‌ها شماره کوپن‌ها نوشته‌شده روزنامه‌های
رنگی و سیاه‌وسفیدی که کنار دیوار در مسیر رفت‌وآمد عابران چیده
شده، فرم‌های کاریابی جنس‌های ممنوع (!) فروختنی؛ یکی بساط
کفش ورزشی پهن کرده و دیگری در میان زباله‌ها به دنبال تکه‌های
خوشبختی می‌گردد، یکی دفترچه یادداشت می‌فروشد و آن‌یکی نوار
کاست، فیلم‌های روز دنیا، کارت‌های بازی (پاسور) و سر آخر هم آدم‌هایی
که بدون هیچ ترسی در یک پلک به هم زدن و با یک احوال‌پرسی با غریبه‌ها
دست می‌دهند تا موادی ویرانگر را کف دست او بگذارد تا او هم مسافر
شهر خیالی شود خمار شود و مشتری ثابت خماری فروشان...

و این‌چنین است که شهر ما در گیرودار این ماراتن سنگین زندگی در
میان شتاب و اضطراب و دلهره و تشویش باوجود این ناخالصی‌ها شهری
کثیف می‌شود شهری غیرقابل‌تحمل و شهری پر از نقطه‌های سیاه با
انسان‌هایی با خمار و تباه...

یک نگاه و نگرش در تأیید و تأکید تام و تمام بر اهداف اعلام‌شده و مرتبط
در اجرای طرح ویژه نیروی انتظامی و ضرورت برخورد گسترده با
اراذل‌واوباش جامعه وجود دارد که عموماً در رسانه‌ها و روزنامه‌های منتسب

به جناح موسوم به راست منعکس می‌گردد. یک نگاه و نگرش دیگر هم هست که در عین توجه به لزوم برخورد با جرائم و قانون‌شکنی‌های افراد مختلف و کسانی که هنجارهای عرفی و دینی و انسانی را زیر پا می‌گذارند نگران برخی برخوردهای نادرست و تند با برخی آسیب‌های اجتماعی است که اغلب با روش‌های جلبی و سلبی و برخوردهای ضربتی و خشن علاج‌پذیر نیستند و این امر به تکرار و تجربه نیز ثابت شده است. این نگاه که عموماً در روزنامه‌های موسوم به چپ‌گرا و اصلاح‌طلب به چشم می‌آید نگران برخی برخوردها با جوانان و دختران و پسران نوجوانی است که ممکن است به واسطه تغییرات هنجاری جامعه و عدم ثبات بعضی از هنجارها و نیز وجود بسیاری از کاستی‌های فرهنگی و آموزشی جامعه دچار آسیب‌پذیری خلاف عرف و عادت و ارزش‌های موجود شده باشد. ریشه این نوع برخوردها برمی‌گردد به تاریخچه برخوردهای قهری و جزمی که در طول سالیان گذشته نسبت به نسل جوان جامعه روا داشته شده است.

یکی دیگر از مشخصات مهم و لازم برای راه‌برد مواجهه با ناهنجاری‌های اجتماعی آموزش عمومی و آگاه‌سازی جامعه برای مشارکت مستقیم و آگاهانه در امر مقابله با آسیب‌ها و تهدیدات اجتماعی است.

وظایف قابل واگذاری از طرف شهرداری به هیئت امنای محله:

- ۱- اداره واحدهای مربوط به امور ورزشی، تفریحی، آموزشی، فرهنگی، مذهبی و کتابخانه‌ها در مقیاس محله
- ۲- مشارکت در کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی در محله
- ۳- شناسایی و کمک به گروه‌های آسیب‌پذیر محله
- ۴- مشارکت در حفظ و ارتقای زیباسازی محله
- ۵- مدیریت و ساماندهی امور در مقیاس محله و سازمان‌دهی و مشارکت اهالی در مدیریت بحران
- ۶- نیازسنجی و امکان‌سنجی اجرای فعالیت‌های مختلف شهرداری در مقیاس محله
- ۷- مشارکت و همکاری در آموزش و افزایش سطح آگاهی شهروندان

انواع آسیب‌های اجتماعی

مسئله مربوط به آسیب‌های اجتماعی از دیرباز در جامعه بشری مورد توجه اندیشمندان بوده است. هم‌زمان با گسترش انقلاب صنعتی و گسترش دامنه نیازمندی‌ها، محرومیت‌های ناشی از عدم امکان برآورده شدن خواست‌ها و نیازهای زندگی موجب گسترش شدید و دامنه‌دار فساد، عصبان، تبه‌کاری، سرگردانی، دزدی و انحراف جنسی و دیگر آسیب‌ها شده است.

آسیب‌های اجتماعی، نوعی بی‌سازمانی اجتماعی است که به شکل مستمر و فزاینده‌ای ارزش‌های محوری جامعه را مورد چالش قرار می‌دهد که در بستر اجتماعی متأثر از اختلال کارکردی در نظم اجتماعی و نابرابری در ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است که در عمق، مسائل اساسی نظیر تورم، بیکاری و فقر را تولید و در سطح، انحرافات اجتماعی را در حوزه امنیت عمومی بازتولید می‌کند.

مشارکت و همکاری در ریشه‌یابی علل، زمینه‌ها و بسته‌های آسیب اجتماعی، مشارکت و همکاری در ارتقای سطح آگاهی عمومی، مشارکت در شناسایی به‌موقع افراد در معرض آسیب، حمایت و توانمندسازی آسیب دیدگان در حوزه کاهش آسیب‌های اجتماعی از جمله اهداف این طرح است. تکدی‌گری را یکی دیگر از نمونه‌های آسیب اجتماعی رو به افزایش است و شیوه‌های آن نیز تغییر کرده و از صورت فردی به شبکه‌ای تبدیل شده است. عواملی چون فقر، بیکاری، مهاجرت از روستا، فرار از منزل و سود بدون زحمت را از مهم‌ترین علل افزایش تکدی‌گری هستند.

فراهم کردن آموزش پیش از ازدواج، آموزش به متأهلان و ارتقای سطح آگاهی؛ گسترش ورزش همگانی در محلات با اولویت مناطق آسیب‌زا و محروم، گسترش مراکز مشاوره، آموزش درباره آسیب‌های شایع و در حال شیوع به مردم و اجرای برنامه‌های مرتبط با خشونت‌های خانگی از دیگر موارد ذکر شده است.

آسیب اجتماعی چیست؟

آسیب اجتماعی به هر نوع عمل فردی یا جمعی اطلاق می‌شود که در چارچوب اصول اخلاقی و قواعد عام عمل جمعی رسمی و غیررسمی جامعه محل فعالیت کنشگران قرار نمی‌گیرد و در نتیجه با منع قانونی یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبه‌رو می‌گردد. به همین دلیل، کج روان سعی دارند کج‌روی‌های خود را از دید ناظران قانون، اخلاق عمومی و نظم اجتماعی

پنهان کنند زیرا در غیر این صورت با پیگرد قانونی، تکفیر اخلاقی و طرد اجتماعی مواجه می‌شوند.

آسیب‌های اجتماعی پدیده‌هایی واقعی، متغیر، قانونمند و قابل کنترل و پیش‌گیری‌اند. کنترل‌پذیری آسیب‌های اجتماعی شناخت علمی آن‌ها را در هر جامعه‌ای برای پاسخ به پرسش‌های نظری و عملی و کاربردی از ایده‌ها و یافته‌های علمی تولیدشده در برنامه‌ریزی‌های کوتاه و بلندمدت برای مقابله صحیح با آسیب‌های اجتماعی، درمان یا پیشگیری از گسترش و پیدایش آن‌ها را ضروری و پراهمیت می‌سازد.

آسیب‌های اجتماعی پدیده‌هایی متنوع، نسبی و متغیرند. پرخاشگری و جنایت، خودکشی، اعتیاد و قاچاق مواد مخدر، جرائم مالی، اقتصادی و سرقت نمونه‌هایی از آسیب‌های اجتماعی جامعه امروزی ایران‌اند که کم و کیف آن‌ها برحسب زمان و مکان (حال نسبت به گذشته و در شهرها نسبت به روستاها) تغییر می‌کنند.

آسیب‌شناسی اجتماعی عبارت است از شناخت علمی اختلالات، بی‌نظمی‌ها و مشکلات اجتماعی و موضوع این علم دردها، نابسامانی‌ها، جرائم و جنایات، فقر، اعتیاد، فحشا، الکلیسم، خودکشی‌ها، خصومت طبقات و گروه‌های اجتماعی است که بر اساس مدرک و معیار معین آن را انحراف یا کج‌روی خوانده‌اند.

از جمله طلاق و اعتیاد که در صدر آسیب‌های اجتماعی قرار دارند و بر اساس مطالعات آسیب‌شناسی، منشأ بسیاری از آسیب‌های اجتماعی هستند؛ اما تنها کنشی که در این سال‌ها انجام‌شده ارائه آمار درباره افزایش طلاق، کاهش سن طلاق به ۲۰ تا ۲۴ سال، افزایش اعتیاد و کاهش سن اعتیاد، افزایش مصرف روان‌گردان به‌ویژه در سنین نوجوانی، افزایش فرار از خانه و کاهش سن آن و اعلام هشدار و ابراز نگرانی بوده است اما این کنش‌ها هیچ واکنش عملی را در پی نداشته است و شواهد و قراین نیز حاکی از آن است که نه‌تنها این آمارها کاهش نیافته که هر سال شاهد افزایش آن هستیم. بنابراین می‌توان به‌صراحت گفت که طی این سال‌ها راه‌برد مدون و مشخصی برای کاهش آسیب‌های اجتماعی نداشته‌ایم و کارهای پراکنده‌ای که انجام‌شده نیز نتوانسته در مهار این آسیب‌ها مؤثر واقع شود.

اعتیاد به معنی تمایل به مصرف مستمر یا متناوب یک ماده برای کسب لذت یا رفع احساس ناراحتی اطلاق می‌شود که قطع آن ناراحتی‌های روانی یا اختلالات جسمانی ایجاد می‌کند

غریزه جنسی هم می‌تواند منشأ بروز عالی‌ترین نمودارهای ذوقی و هنری باشد و هم منشأ تشکیل بنیاد یک خانواده و هم منشأ بسیاری از جرائم باشد. عوامل مختلف محیطی و خانوادگی و اجتماعی سرمنشأ بروز انواع انحرافات جنسی هستند. هرچند برخی از این نوع انحرافات مشکلاتی فردی هستند.

به‌طور کلی سرقت و دزدی هم از لحاظ عرفی و هم از لحاظ قانونی به‌عنوان یک آسیب جدی محسوب می‌شوند. هرچند عوامل متعددی در بروز این مشکل شناخته‌شده‌اند، مثل فقر و بیکاری، اعتیاد و شیوه‌های تربیتی، اما باید توجه داشت مبانی شخصیت اهمیت ویژه در ارتکاب دزدی دارند. این افراد معمولاً از لحاظ رشد اخلاقی در سطح خیلی پایین و ضعیف هستند و به‌طور کلی ثبات و استواری و قدرت تحلیل و تفکر درباره پیامدهای رفتار خود را به‌قدر کافی ندارند .

خودکشی هرچند در وهله اول یک مشکل فردی به شمار می‌رود ولی از آنجایی که فرد در اجتماع زندگی می‌کند و تأثیرات متقابلی همواره بین آن‌ها برقرار است، به‌عنوان یک معضل اجتماعی مورد بررسی قرار می‌گیرد. آمار خودکشی معمولاً با سایر جرائم و آسیب‌ها ارتباط پیدا می‌کند، به‌طوری‌که در میان گروه‌های مبتلا به اعتیاد خودکشی بیشتر دیده می‌شود. همچنین در آسیب‌های مربوط به انحرافات جسمانی به‌ویژه در میان قربانیان این انحراف خودکشی پدیده شایعی است. در میان بیماران روانی به‌ویژه افسردگی‌های شدید نیز اغلب خودکشی مسئله قابل‌توجهی است،

مهاجرت علاوه بر مشکلات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی که دارد مستلزم تغییراتی خاص است که مطابقت و سازگاری با آن‌ها اغلب مشکلاتی را برای فرد و جامعه ایجاد می‌کند. به عبارتی علاوه بر اینکه مهاجرت در برنامه‌ریزی‌های کلان اقتصادی، سیاسی و اجتماعی مشکلاتی را

ایجاد می‌کند، مثل مهاجرت روستاییان به شهرها که خالی شدن روستاها از سکنه، کاهش کشاورزی، افزایش مشاغل کاذب و ... را به دنبال دارد موجب می‌شود تا فرد برای سازگاری با تغییرات حاصل فشار زیادی را متحمل شود. شوک فرهنگی یکی از عوارض حاصل از مهاجرت است که با اضطراب و افسردگی، احساس جدا شدن و مسخ واقعیت و مسخ شخصیت مشخص است.

منابع فزاینده‌ای وجود مسائل ویژه‌ای را در افراد بی‌خانمان تأیید می‌کنند. چنین کسانی ممکن است در خیابان‌ها سرگردان باشند یا به علل برخی بزه‌کاری‌های دیگر که معمولاً توأم با بی‌خانمانی آن‌هاست مثل دزدی، اعتیاد و ...
کودکان خیابانی و دختران و زنانی که با بی‌خانمانی به انحرافات جنسی نیز مبتلا هستند دودسته دیگر را در بین افراد بی‌خانمان تشکیل می‌دهند.

فقر در واقع مادر تمام آسیب‌های اجتماعی است. فقر با بسیاری مسائل زیر پا از جمله ضعف تندرستی و افزایش مرگ‌ومیر، بیماری روانی، شکست تحصیلی، جرم و مصرف دارو رابطه دارد. هرچند خود فقر به‌طور ذاتی یک مشکل و آسیب است، اما این لزوماً به این معناست که تمام افرادی که زیرخط فقر زندگی می‌کنند. افرادی نابسامان و مشکل‌ساز برای اجتماع هستند. مشکلات اقتصادی، عدم تأمین نیازهای جسمی و روانی اغلب زمینه‌ای برای بروز و ظهور مشکلات اجتماعی دیگری است.

بیکاری معضل اجتماعی دیگری است که هم آسیب‌های جدی فردی و هم آسیب‌های فراوان اجتماعی را در دامن دارد. بیکاری به‌ویژه در نسل پرانرژی و جوان که انرژی و قدرت و نیروهای آن‌ها را کد و بی‌مصرف باقی می‌ماند نمود بیشتری پیدا می‌کند و زمینه را برای انواع انحرافات اجتماعی فراهم می‌سازد. وجود فرصت‌های همیشه خالی، عدم تحمل بیکاری، فقدان قدرت تأمین نیازها به دلیل نداشتن درآمد، زمینه‌هایی آماده برای کاشت بذر جرم و انحرافات می‌باشند.

راه چاره

همه‌ی ما برای این‌که بتوانیم در خانواده یا محله به‌خوبی و با آرامش در کنار دیگران زندگی کنیم به نظم نیاز داریم. به نظر شما برای برقراری نظم به چه چیزی نیازمندیم؟

آیا در جامعه بزرگ‌تری چون روستا، شهر و یا کشور بدون داشتن قوانین و مقررات می‌توانیم برای مدتی طولانی در کنار دیگران زندگی کنیم؟ چرا؟ برای انجام دادن یک فعالیت مثل بازی والیبال یا تماشا کردن آن، سفر کردن تهیه یک نشریه بازدید از یک محل تاریخی، اجرای یک اردوی دانش‌آموزی ... چه طور؟ آیا انجام دادن این فعالیت‌ها بدون قوانین و مقررات امکان‌پذیر است؟ چرا؟ وجود قوانین و مقررات در کارهای مختلف برای ما بسیار اهمیت دارد اما فقط وجود این مقررات کافی نیست بلکه اجرای آن‌ها مهم‌تر است.

برای به اجرا درآوردن مقررات و برقراری نظم باید شخص یا اشخاصی مسئولیت این کار را بر عهده گیرند. درواقع عمل کردن به همه‌ی مقررات در صورتی ممکن است که فرد یا افرادی بر اجرای آن‌ها نظارت داشته باشند. اگر پدر و مادر در خانواده، مدیر و معلم در مدرسه داوران در یک بازی فوتبال و بزرگان و ریش‌سفیدان در یک محله برای اجرای مقررات و ایجاد نظم تلاش نکنند این گروه‌ها (خانواده مدرسه و...) در رسیدن به اهداف خود با مشکلاتی مواجه خواهند بود.

در گذشته در جوامع گوناگون، بزرگ‌تر خانواده، ریش‌سفید محل، کدخدا، رئیس قبیله، بزرگ خاندان، گزمه، محتسب و... مسئولیت اجرای مقررات و برقراری نظم در جامعه را بر عهده داشتند البته خانواده‌ها و همسایگان هر یک بر رفتار اعضای جامعه نظارت می‌کردند و همه مراقب هم بودند تا مقررات به‌طور کامل اجرا شود و هیچ‌کس برخلاف نظم موجود رفتار نکند.

امروز با بزرگ‌تر شدن جوامع و پیشرفت آن‌ها نیاز به نظم بیشتر از گذشته احساس می‌شود مثلاً رفت‌وآمد اتومبیل‌ها و حمل‌ونقل را در نظر بگیرید. بدون نظم و ترتیب رفت‌وآمد اتومبیل‌ها مشکلات زیادی برای مردم فراهم می‌کند. اگر رهگذران در هر جای خیابان‌ها راه بروند، اتومبیل‌ها بدون توجه به علائم راهنمایی و رانندگی در هرجایی توقف کنند، وارد خیابان‌های ورود ممنوع شوند از چراغ‌قرمز عبور کنند و حق تقدم رهگذران را در محله‌ای خط‌کشی شده رعایت نکنند مشکلات زیادی برای مردم به وجود می‌آید. در چنین وضعی افراد جامعه نمی‌توانند به راحتی از نقطه‌ای به نقطه‌ای دیگر سفر کنند بنابراین در یک جامعه برای رفت‌وآمد از نقطه‌ای به نقطه‌ای دیگر به نظم نیاز داریم.

همه‌ی افرادی که پیاده یا با ماشین در خیابان‌ها حرکت می‌کنند باید بدانند که رفتار آن‌ها بر رفتار دیگران اثر می‌گذارد. رانندگی مانند بسیاری از دیگر رفتارهای انسان رفتاری اجتماعی است اگر این رفتار سالم باشد به سلامت جامعه کمک می‌کند و اگر ناسالم باشد سلامت جامعه را به خطر می‌اندازد.

کارآفرینی

دولت‌ها به این نتیجه رسیده‌اند که برای کسب موفقیت‌های اقتصادی در عرصه‌ی ملی و بین‌المللی در عرضه خدمات و تولید محصولات در سازمان‌ها و شرکت‌ها نیاز مبرم به توسعه کارآفرینی است که به‌عنوان عامل اصلی تغییر و محرک اصلی توسعه، یعنی لوکوموتیوران توسعه، حرکت‌هایی را آغاز کند که منجر به خلاقیت و نوآوری مستمر شود. این نوآوری‌ها به وجود نخواهد آمد، مگر آنکه نهادهای مختلف، زمینه و بستر آن را فراهم آورند.

کارآفرینی فرایندی است که با نگاه فرصت‌گرایانه‌ی کارآفرین آغاز می‌شود و نتیجه آن عرضه خدمات و محصولات جدید و ایجاد اشتغال و رفاه در سطح جامعه و درواقع، ایجاد چیز ارزشمند از هیچ چیز است.

دزدی

دزدی از قدیمی‌ترین جرائم بشری است که در جوامع مختلف به شیوه‌های گوناگون دیده می‌شود. یک دزد با توجه به موازین، مقررات، قوانین و معیارهای ارزشی و فرهنگی جامعه، مورد مجازات قرار گرفته و دادگاه و زندان انتظارش را می‌کشد؛ اما مجازات و زندان بدون پی بردن به علل دزدی و سعی در فراهم کردن شرایط مناسب برای اصلاح او چه نتیجه‌ای خواهد داشت؟ آیا زندان باعث نخواهد شد با افراد ناباب آشنا شده و به محض بیرون آمدن دوباره شروع کند و اگر بازهم دستگیر شود، احساس ندامت او نه به دلیل ارتکاب دزدی، بلکه به دلیل ناراحتی از دستگیر شدن خواهد بود. همان‌طور که می‌دانید فقر، بیکاری و اعتیاد سه عامل مهم در ایجاد انگیزه دزدی است. البته عوامل اجتماعی دیگری نیز در بروز این ناهنجاری‌ها نقش دارد.

فقر فرهنگی: فردی که دزدی می‌کند به هنجارها، رسم‌ها، سنت‌ها و قوانین و ارزش‌های فرهنگی جامعه تجاوز می‌کند. فقر فرهنگی هم نقش اساسی در ایجاد جرم دارد.

نابرابری اجتماعی: طبقاتی بودن جامعه و نابرابری‌های اجتماعی، شهرنشینی و زاغه‌نشینی گسترش بی‌رویه شهرها و انبوه جمعیت هر دو از عوامل جرم‌زاست.

محیط خانواده: فرزندان خانواده‌های بزه‌کار، آمادگی زیادی برای بزه‌کار شدن دارند. معاشرت با دوستان ناباب و مهاجرت از روستا به شهر نیز از دیگر عوامل گرایش به جرائم از جمله دزدی است. جوانان و خانواده‌هایی که به انتظار زندگی بهتر راهی شهرها می‌شوند در مشکلات فراوان‌تری غرق می‌شوند و زمانی که به خواسته‌های خود نمی‌رسند، دست‌به‌کارهای خلاف و غیرقانونی می‌زنند.

مشکل اختلال شخصیت دزدها: عامل مهم دیگری که بسیاری از مردم و مجریان قضایی از آن غافل‌اند و ما می‌خواهیم به آن بپردازیم، عوامل روانی - عاطفی است. بسیاری از افراد بزه‌کار دچار آسیب‌های روانی بوده و از لحاظ شخصیتی مشکل دارند. آمارها نشان داده اکثر افرادی که دست به سرقت می‌زنند دارای اختلال شخصیت ضداجتماعی هستند. میزان احساس مسئولیت، رعایت اخلاقیات یا ملاحظه حقوق و خواسته‌های دیگران نزد این افراد کم است. رفتار این افراد تحت نفوذ نیازهای شخصی خودشان صورت می‌گیرد؛ به عبارت دیگر گرفتار کمبود یا ضعف وجدان، فقدان احساس گناه،

خودمحوری، نگرش درنده‌خویی نسبت به دیگران، بی‌احساسی و بی‌تفاوتی نسبت به حقوق دیگران به‌صورت دروغ، دزدی، کلاه‌برداری، اختلاس و تخریب اموال مردم هستند. این قبیل افراد به‌طور معمول مردمانی جذاب، گیرا و باهوش هستند، حتی ممکن است شغل‌های ارزنده‌ای به دست آورند اما در این شغل‌ها دوام نمی‌آورند و بدهکاری بالا آورده و دست به اختلاس و دزدی می‌زنند. وقتی گرفتار قانون می‌شوند، تنبیه، تغییری در رفتار آنان ایجاد نمی‌کند.

این نوع شخصیت یکی از شدیدترین و جدی‌ترین اختلال‌های روانی است و به‌واقع نیاز به درمان دارد.

فقر عاطفی: رشد کودک یا نوجوان در خانواده‌های ازهم‌پاشیده، زمینه ارتکاب جرم را فراهم می‌نماید.

ناکامی: جوانی که در خانواده‌ای فقیر تولد یافته و سال‌ها مورد بی‌مهری واقع‌شده، به‌احتمال زیاد در بزرگی به سرقت اموال دیگران دست می‌زند و این کار برای او رضایتی را که همواره در جست‌وجوی آن بوده فراهم می‌کند.

حسادت: گاه فرد با توجه به عدم امکان دستیابی به موقعیت و منزلت دیگران حسادت می‌نماید، پس سعی می‌کند با دزدی به آن اموال دست یابد.

تجربه‌های دوران کودکی: حوادث تلخ دوران کودکی ممکن است از فرد شخصیت جامعه‌ستیز بسازد که در بزرگسالی او را به اعمال ضداجتماعی سوق دهد.

پرخاشگری: فرد به وسیله پرخاش و اعمال ضداجتماعی می‌خواهند انتقام ناکامی‌های خویش را از دیگران بگیرد.

احساس ناامنی، وضعیت مغشوش خانواده، ستیز و اختلاف بین پدر و مادر و رفتار خشونت‌آمیز والدین از علل مهمی است که جوان را دچار نگرانی و ناامنی کرده و برای انتقام از والدین به دلیل محدودیت‌ها و سختگیری‌های نابجایشان دست به دزدی می‌زند.

خودنمایی: برخی جوانان برای نشان دادن صفت کله شقی و جرئت حادثه‌جوی که برای آن‌ها بسیار ارزشمند است، دست به سرقت می‌زنند تا در چشم دوستانشان بزرگ جلوه نمایند!

محبت زیاد، زیاده‌روی در محبت نیز مانع رشد و تکامل شخصیت کودک می‌شود. کودکی که در خانواده تمام توقعاتش بدون چون و چرا انجام می‌گیرد، خودخواه، پرمدعا و پرتوقع بوده و در صورت روبه‌رو شدن با شکست برای انتقام از جامعه عضو باندهای مختلف می‌شود.

کودکان خیابانی

در بررسی‌های انجام‌شده شمار کودکان خیابانی در شهرهای بزرگ رو به افزایش است. این بچه‌ها غافل از اینکه در جامعه چه بر سرشان خواهد آمد دل از خانواده می‌برند و بدون هیچ هدفی و با رؤیاهای افسانه‌ای‌شان راهی شهرهای بزرگ می‌شوند. این افراد که بیشترشان در رده ۱۴ تا ۱۸ سال هستند وقتی به شهرهای بزرگ می‌آیند طعمه گرگ‌هایی می‌شوند که لباس آدمی زاد بر تن دارند. آن‌ها به دلیل نداشتن مسکن و پناهگاه در دام باندهای فساد می‌افتند. در چند سال اخیر با ایجاد پناهگاه‌هایی همچون خانه‌های سلامت ریحانه و سبز این افراد به‌وسیله مددکاران شناسایی و به این مراکز ارجاع داده می‌شدند. ولی با این حال این مراکز حتی پیش از آنکه تعطیل شوند نتوانستند به حد ایدئال در سامان دادن این کودکان سهمیم باشند.

انگیزه‌های فرار:

کودک خیابانی به فردی اطلاق می‌شود که یک‌شب را بدون اجازه والدین خود بیرون از خانه سپری کند. عده‌ی زیادی از این افراد نزد خویشان یا دوستان خود می‌روند. برخی از آن‌ها در مدت یکی دو روز وعده‌ای دیگر در فاصله‌ی ۲ یا ۳ هفته به خانه‌ی خود بازمی‌گردند اما مسئله نگران‌کننده به ۲۰ درصد از این کودکان و نوجوانانی مربوط می‌شود که با آگاهی بیرون از خانه به سر می‌برند و هیچ انگیزه‌ای برای بازگشت ندارند. کودکان و

نوجوانان بی‌خانمان و فراری در معرض اعتیاد به مواد مخدر، الکل، سرقت، انحرافات جنسی، فحشا، بیماری‌های جسمی مزمن، ایدز، خودکشی، مرگ‌ومیر بر اثر درگیری‌ها و ... قرار دارند.

روابط مختل خانوادگی، طرد خشونت والدین، مشکلات تحصیلی، ضعف مهارت‌های اجتماعی، سابقه رفتارهای بزهکارانه، افسردگی، تمایل به خودکشی و... را از مهم‌ترین عوامل فرار از خانه می‌توان دانست. این نوجوانان فراری را می‌توان در دو گروه گنجانند. آن‌هایی که از جایی فرار می‌کنند و افرادی که به جایی می‌گریزند.

گروه اول کودکان و نوجوانانی هستند که زیر فشار و آزار اعضای خانواده قرار می‌گیرند و گروه دوم برای تنوع‌طلبی و خوش‌گذرانی سراغ شهرهای بزرگ یا افراد خاص می‌روند. دختران فراری هم به ۳ گروه تقسیم می‌شوند بی‌ریشه‌ها، نگران‌ها و وحشت‌زدگان.

بی‌ریشه‌ها لذت‌جویانی هستند که نمی‌توانند خواسته‌های خود را به تغییر بیندازند و بیشتر از سوی والدین حمایت‌های افراطی شده‌اند؛ اما نگران‌ها درگیر مشکلات متعدد خانوادگی هستند و از فقر اعتیاد و از جدایی والدین خود احساس نگرانی می‌کنند و وحشت‌زدگان دختران بی‌پناهی هستند که مورد آزار جسمی و یا جنسی پدر یا ناپدری خود قرار می‌گیرند.

حمایت از آسیب دیدگان

باوجود گسترش روزافزون آمار فرار میان نوجوانان چند وقتی بود که شاهد بسته شدن این مراکز حمایتی می‌شدیم. این مراکز از بدو تأسیس به علت تعداد کم آن‌ها جوابگوی نیاز جامعه نبوده‌اند و حالا هم بسته شده‌اند و دیگر محلی برای نگهداری این افراد وجود نداشت اما این در حالی است که در تمام ممالک دنیا مراکز کودکان خیابانی وجود دارد. این مراکز برای هر جامعه‌ای لازم و ضروری است ولی در کشور ما این مراکز که زیر نظر شهرداری اداره می‌شد قربانی اختلاف‌سلیقه‌های مسئولان شد. شهرداری اداره‌ی این مراکز را وظیفه‌ی بهزیستی می‌داند و بهزیستی وظیفه‌ی شهرداری و این در حالی است که تبصره ۲۳ ماده‌ی ۵۵ جمع‌آوری کودکان خیابانی را به عهده شهرداری نهاده است. با تأسیس پایگاه‌های ریحانه از ۲۵ مهرماه سال ۷۸ پایگاه‌هایی در پایانه و راه‌آهن ایجاد شد که در آن پایگاه‌ها افراد سرگردان شناسایی و به این مراکز تحویل داده می‌شدند. در این مراکز مشاوران روانشناسان و مددکاران با افراد فراری صحبت و علل فرار آن‌ها از خانه را ریشه‌یابی می‌کنند و سپس با خانواده‌های آن‌ها تماس می‌گرفتند و در صورت اطمینان از بی‌سرپرست بودن این افراد یا عدم شایستگی خانواده از نگهداری فرزند به خویشان درجه دوم مراجعه می‌کردند و در غیر این صورت به بهزیستی می‌فرستادند.

وجود چنین مراکزی در شهرهای بزرگ به‌خصوص در تهران به علت مهاجرت‌های بی‌رویه، استفاده از ماهواره و آشنایی با فرهنگ غرب و...

ضرورت دارد؛ با بسته شدن این چنین مراکزی آمار آسیب های اجتماعی بالا خواهد رفت.

از بین این بچه ها ۷۰ درصد آن ها را نوجوانان شهرستانی و بقیه را تهرانی تشکیل می دهند که در این میان مسائل بچه های تهرانی ریشه دارتر است. این مرکز با استفاده از شیوه خانواده درمانی به والدین می آموزد که رفتار صحیح آن ها از فرار فرزندشان جلوگیری می کند و این افراد پس از گذراندن مراحل اصلاح باید در آغوش خانواده شان باشند.

در این مراکز سعی شده است که افراد را به درس خواندن سوق دهند و شرایط را طوری مهیا کنند که ادامه تحصیل برای آن ها میسر باشد. کنار آن ها نیز کلاس های آموزشی مانند رایانه، عروسک سازی، گل چینی، نقاشی، گلیم بافی، خطاطی و... گذاشته شده است.

جمع کردن این قبیل نوجوانان در یک محل، کاری غیر تخصصی است و پس از مدتی آن ها از هم جدا شده و در گروه های ۳ تا ۴ نفری با عنوان شبه خانواده نگهداری می شوند تا فرد احساس استقلال کند در این شبه خانواده هاست که نیازهای عاطفی ارضاء شده و آن ها احساس استحکام شخصیت خواهند کرد.

عدم توسعه یافتگی اقتصادی ایران

مهم‌ترین عامل داخلی در وضعیت فعلی کشور ما نداشتن قدرت تفکر منسجم و علم سازمان‌یافته است. تمام مسائل دیگر جامعه ما تا آنجا که به عوامل داخلی مربوط می‌شوند به نظر می‌رسد در درجه اول از اینجا سرچشمه بگیرند که ما در تشخیص مسائل و یافتن راه‌حل مناسب نقص داریم، یعنی:

- یک سیستم تفکر سازمان‌یافته در بالاترین حد توانایی تفکر و-آزاد از قیدوبندهای کاستی و ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، مذهبی غیر مستدل نداریم که بتواند مسائل را با عمق تفکر کافی به‌طور واقع‌بینانه و دور از تعصبات بررسی کند. هر دو مانع یعنی:

-هم قیدوبندهای کاستی و ارزشی و

-هم عدم درک اهمیت مسئله

از عوامل دیگری چون

-اهمیت بیشتر برای مقامات و افراد صاحب‌نام و مقام...

-آشفته‌گی اجتماعی

نیز سرچشمه می‌گیرد و یا با آن‌ها در رابطه‌اند.

باز مجدداً عدم توانایی در چیره شدن بر این عوامل با قدرت تفکر در رابطه است و از آن سرچشمه می‌گیرد یعنی یک رابطه متقابل...

سؤال بعدی این است که حال به فرض اینکه ما این قدرت تفکر را داشته باشیم و یا بخواهیم آن را سازمان‌دهی کنیم آیا دشمنان ما که بر اکثر این زمینه‌ها:

-با قدرت تفکر و تخصص بالا و سازمان‌یافته و

-با شناخت سامانمند و با ابزار مجهز مسلط هستند

این اجازه را به ما بدهند و یا آنکه آن‌ها درست همان عوامل حساس را که تصور نمی‌رود اقلأً همه مسئولین ما به اهمیت آن‌ها هنوز واقف باشند مورد هدف قرار می‌دهند.

حال راه حل چیست؟

در پاسخ ابتدا باید گفت که در تاریخ بشر قدرت‌های بزرگ همواره بوده‌اند اما قدرت الهی همواره فوق آن‌ها بوده است.

اما اگر بخواهیم در حد توانایی محدود انسان‌ها به سؤال فوق پاسخ دهیم به نظر می‌رسد که پاسخ به این سؤال نیز مجدداً به قدرت تفکر بالا نیاز دارد و لذا درک آن برای افرادی که احساساتشان بر عقلشان غلبه می‌کند شاید ممکن نباشد.

- ما باید ابتدا حتی‌المقدور تمام عوامل و روابط بین آن‌ها را بشناسیم و

- این به قدرت تفکر و شناخت تخصصی در زمینه‌های مختلف نیاز دارد و همچنین به تقوا و ایثار و به-آزادی از بخل و حسد و مقام‌پرستی و جاه‌طلبی.

در مرحله بعد ما باید:

- ارزش‌هایمان را ارزیابی کنیم که کدام درست‌اند و چرا و کدام غلط‌اند و چرا؟

- یک ارزیابی متفکرانه و عمیق دور از تعصبات احساسی، قومی و ... .

بدین منظور لازم است که برای اداره کشور و آینده داشته باشند که در آن همه اعاده مسائل متفکرانه مورد توجه قرار گرفته باشد و متناسب با آن در همه زمینه عاقلانه اقدام شود.

و اما تا آنجا که به مسائل داخلی مربوط می شود باید گفت که بعد از مسئله ی قدرت تفکر عامل اساسی بعدی که فرایند اخیر تغییرات تهدیدکننده را در جامعه به وجود آورده چیزی است به عنوان اقدامات؛ و منظور از آن اقداماتی است که بعد از پایان جنگ در پیش گرفته شد و ریل های آن طوری تثبیت شده است که افراد و دولت های بعدی نیز احتمالاً نتوانند خارج از آن و در مسیری دیگر حرکت کنند.

فرار مغزها

عوامل فرار مغزها را می‌توان عمدتاً به چهار عامل مشخص مربوط دانست:

فقدان فضای تحقیقاتی پیشرفته در کشورهای جهان سوم و کشورهای درحال توسعه، امید به محیط مطلوب و رضایت‌بخش کار و زندگی، عدم استفاده از مهارت‌ها در کشور مبدأ و شرایط نامطلوب زندگی در کشور مبدأ. اگر با لحاظ این عوامل به مسئله فرار مغزها نگاه کنیم مهاجرت دانشمندان پدیده‌ای غیرطبیعی و غیرعادی نیست ولی به حال کشورهای درحال توسعه مضر است. مهاجرت سالانه ۵۰ تا ۱۰۰ هزار نفر از محققان عالی‌رتبه علمی، مهندسان، تکنسین‌ها و پزشکان از کشورهای درحال توسعه به کشورهای صنعتی حق طبیعی آنهاست چون هر کس حق دارد محل زندگی و کار خویش را انتخاب کند. ولی از سوی دیگر مدیران و کارگزاران هر کشور نیز حق دارند به شرایطی بیندیشند که در آن شرایط متخصصان خودی را حفظ و جذب کنند.

شرایط نابرابر میان کشورها باعث شده است که سیل متخصصان از کشورهای درحال توسعه یا کم توسعه‌یافته به کشورهای توسعه‌یافته سرازیر شوند.

در بررسی مسئله فرار مغزها به چند مسئله مهم باید توجه داشت:

الف: فرار مغزها به حیطه‌های گوناگون علمی و کاربردی مربوط می‌شود از این مشکل در بحث از انتقال فناوری، کاربرد علم و فناوری جهت توسعه، بهبود امکانات جاری و آموزش و تربیت برای توسعه مسئله پناهندگان مهاجرت، سیاست‌های آموزشی و علمی کشورها، لوازم اجتماعی، یک نظم اقتصاد ملی و بین‌المللی، مسائل جمعیتی فناوری توسعه برنامه‌ریزی آموزشی، تعهد روشنفکران و دانش‌آموختگان یاد می‌شود. همین امر شاهد این مدعاست که فرار مغزها ابعاد گوناگونی دارد.

ب: فرار مغزها حاصل اقتصاد بازار آزاد و ایجاد یک بازار بین‌المللی برای مهارت‌های تخصصی است؛ بنابراین اگر کشوری بتواند خود را از این بازار بین‌المللی دور کند و مرزهایش را ببندد می‌تواند از فرار مغزها جلوگیری کند.

ج: فرار مغزها غیر از دلایل درونی در کشورهایی که از فرار مغزها رنج می‌برند به مسائل خاص کشورهای مقصد نیز مرتبط است. به‌عنوان مثال شرایط اقتصادی غرب در سال‌های ۱۹۷۴ و ۱۹۷۵ تعداد تقاضای مؤثر در کشورهای صنعتی را برای کارکنان حرفه‌ای نیز کاهش داد.

د: فرار مغزها برای کشور و دولت مبدأ همیشه و از همه جهت مشکل‌زا به شمار نمی‌آید. فرار مغزها در حین ایجاد مشکل کمبود نیروی انسانی متخصص و تقلیل سرمایه انسانی می‌تواند از مشکلات جمعیتی اشتغال و نیز بحران‌های سیاسی و اجتماعی آن کشور بکاهد.

کشورها هزینه زیادی برای پرورش متخصصان خود چه هزینه آموزش ابتدایی و متوسطه چه پرداخت ارز برای تحصیل در خارج و چه هزینه‌های که یک کشور برای زندگی و رشد شهروند خود می‌کند و از این جهت از هر اندازه هم که تعداد مهاجران کم باشند چگونگی محدود کردن فرار مغزها برای آنان اهمیت دارد. به همین دلیل تحقیقات گوناگونی توسط کشورهای که از این مسئله رنج می‌برند و سازمان‌های بین‌المللی در این باب انجام می‌شود. مهم‌ترین مسئله در این تحقیقات شناخت انگیزه‌های شخصی، محرک‌های اقتصادی و تأثیرات اجتماعی در تصمیم به مهاجرت یا بازگشت به وطن (ریشه اجتماعی طبقه استعداد توانایی انطباق با شرایط اجتماعی گوناگون تفاوت‌های درآمدی میان کشور مبدأ و مقصد و ...) است.

تحولات شدید اجتماعی و سیاسی می‌توانند فرار مغزها را تشدید کنند. انقلاب ایران یکی از این تحولات است. در شرایط انقلابی تعهد ایدئولوژی اهمیت بیشتری نسبت به کارشناسی و تخصص پیدا می‌کند. حتی اگر در یک رژیم انقلابی تخصص مایه‌ی تنبیه نباشد دیگر مایه پاداش نخواهد بود. متخصصان در این شرایط از کمترین توجه و بیش‌ترین سوءظن برخوردارند: نه امنیت اجتماعی دارند و نه انتظارات آن‌ها برآورده می‌شود. در میان این‌ها گروهی که از تخصص بالایی برخوردار باشند به سرعت ترک وطن کرده و جذب مراکز دانشگاهی یا حرفه‌ای در کشورهای توسعه‌یافته یا دیگر کشورهای در حال توسعه می‌شوند. آن‌ها نیز که در مراتب پایین‌تری فرار

دارند مشکل خویش را با انتظار و به دست آوردن فرصت مناسب حل می‌کنند.

نمونه جالب توجه در این موضوع اساتید دانشگاه‌ها در ایران هستند. بلافاصله بعد از به هم خوردن اوضاع متخصصانی که بی‌ثباتی را نمی‌توانستند تحمل کنند و تخصص آن‌ها امکان خوبی را برای آن‌ها فراهم می‌آورد از کشور خارج شدند. گروهی نیز منتظر روشن شدن اوضاع ماندند. پس از روشن شدن وضعیت حاکمیت در سال ۱۳۶۰ گروهی از اینان جلای وطن کردند.

تصور امکان مشارکت سیاسی می‌تواند به بازگشت متخصصان کمک کند. نمونه جالب توجه این امر آن دسته از دانشجویان ایرانی هستند که در هنگام فرستاده شدن در ساخت حاکمیت حضور داشتند. عموم این افراد پس از فراغت از تحصیل به کشور بازگشته‌اند.

سطح بالاتر توسعه و رشد اقتصادی یا نرخ بالای رشد ضرورت فرار مغزها را کاهش نمی‌دهد. این نکته به نحوی تناقض‌آمیز به چشم می‌خورد که افراد متعلق به کشورهای ثروتمند و در حال رشد بیش از افراد دیگر کشورهای در جدال توسعه تمایل به ماندن در خارج پس از کسب تخصص دارند.

فرار مغزها ناشی از توسعه‌نیافتگی (ازهرجهت) است.

تقسیم کار جهانی می‌تواند حرکت نیروی انسانی را در سطح بین‌المللی را به شدت کاهش دهد.

اعتیاد

اعتیاد مصدر باب افتعال است به معنای عادت کردن، خو گرفتن، نسبت به چیزی علاقه مفرط نشان دادن، اسم مفعول آن می‌شود معتاد، به معنی عادت کرده، خو گرفته، پای بند و علاقه‌مند به چیزی شده. اعتیاد نه تنها به چیزهای بد، بلکه ممکن است کسی به چیزهای خوب معتاد شود و این چندان سرزنش‌آمیز و نکوهیده نیست.

مثلاً می‌گویند فلانی معتاد به تریاک یا معتاد به هروئین است و یا ساده‌تر آنکه فلان شخص معتاد است. عموماً این کلمه یک معنی و مفهوم زشت و ناپسند یافته است و جامعه سالم کاربرد این واژه را ناگوار و ناپسند می‌شمارد و شخص معتاد را موجودی زائد و انگل می‌پندارد و بالاینکه

جامعه می‌کوشد که به کمک شخص معتاد بشتابد اما به‌طور کلی به او با نظر نیک و وجود مفید نمی‌نگرد.

اعتیاد و بال بزرگی است. نه تنها بیماری بلکه مرگ مصیبت باری است که هر چه زودتر باید از جلوگیری و پیشرفت آن جلوگیری شود. فرد معتاد نه تنها به بیماری جسمی و مالی دچار می‌شود بلکه از لحاظ روانی و عقلی نیز فرد بیماری است زیرا دل‌رحم‌ترین، بخشنده‌ترین و خانواده‌دوست‌ترین افراد هنگامی که به یکی از بلایای خانمان‌سوز، معتاد و مبتلا می‌شوند، رحم و شفقت و دوستی و خانواده و فامیل را نیز فراموش می‌کند و محبت نسبت به زن و فرزند و افراد خانواده را از یاد می‌برد و برای یافتن ذره‌ای ماده‌ی موردنظر که بتواند دردهای آنی او را تسکین دهد حاضر می‌شود فرزند خود را از دست بدهد. نان شب زن و فرزند خود را از آن‌ها بگیرد و هر چه دارد و ندارد بفروشد تا به مراد خود برسد در این رهگذر هیچ عاملی نمی‌تواند جلوی او را بگیرد. در عین ضعف و رخوت و سستی رأی نابودی خانمان خویش، قدرتمند می‌شود اما در برابر فروشندگان و توزیع‌کنندگان مواد به گریه و زاری و ضجه و التماس روی می‌آورد و در مقابل آن‌ها خوار و ذلیل می‌شود، خاک می‌شود، مویه می‌کند و مسلم است که آن‌ها فقط به پول او توجه دارند و اگر پولی در بساط نداشته باشد او را مثل سگ از خود می‌رانند؛ بنابراین، اگر از دستش برآید به هر عمل ناشایستی، مثل دزدی روی می‌آورد. حتی اگر دزدی از دوست، فامیل، همسر و سایر افراد خانواده‌اش باشد زیرا در آن لحظه حساس او فقط به خود می‌اندیشد و به

چیزی که باید به آن برسد. چه بسا ممکن است برای رسیدن به هدف شوم مرتکب جنایت هم بشود چون وجدان و عاطفه از وجود او رخت بر بسته است. با این تعاریف است که به تفاوت بین عادت و اعتیاد پی می‌بریم؛ بنابراین عادت به چیزهای خوب و اعمال نیک نکوهیده نیست و گاه پسندیده هم هست اما اعتیاد به عادات ناپسند و ماده ناسودمند، نکوهیده و ناصواب است.

تاریخچه اعتیاد

برای عادت و اعتیاد نمی‌توان تاریخچه دقیقی را در نظر گرفت. می‌توان گفت که عادت با سرشت بشر عجین شده و از زمانی که بشر خود را شناخته است به برخی از مسائل حیات و محیط اطراف خود عادت کرده و گاهی از شدت عادت، به مسئله‌ای، چیزی یا موضوعی معتاد شده و پس‌از آن ترک و رها کردن آن به‌نوعی عاجز و درمانده گردیده است.

عوامل ظهور اعتیاد

هر پدیده اجتماعی تابع و زائیده علتی است متأسفانه در کشور ما چنین رسم شده که در هر کاری و در هر موضوعی معلول را می‌بینیم و به دفع آن می‌پردازیم ما به علت به وجود آمدن و دفع آن نمی‌پردازیم و شاید نود درصد گرفتاری‌های روزمره ما همین است.

این نکته را بدان خاطر ذکر می‌کنم که بگویم علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد پس از آنکه واقعه روی داد، تدارک آن جبران‌ناپذیر خواهد بود. ما باید فکر کنیم که عوامل پیدایی بلای اعتیاد چیست آنگاه به درمان و رسیدگی بپردازیم. عوامل مهمی که راه را برای فروافتادن جوانان در غرقاب اعتیاد هموار می‌سازد فراوان‌اند و در این سطور به مهم‌ترین عوامل آن پرداخته خواهد شد.

عوامل عبارت‌اند از: ۱- عامل بیکاری ۲- عامل محیط ۳- عامل هم‌نشینی ۴- عامل والدین ۵- عامل روانی ۶- مشکلات دیگر ۷- عامل سستی اعتقاد.

(۱) بیکاری: نخستین عاملی که در ابتلای جوانان به مصیبت جان‌گداز اعتیاد یا پرداختن به موارد قاچاق و حمل مواد مخدر مؤثر است بیکاری است.

(۲) یکی از عوامل مهم رواج اعتیاد به مواد عامل محیط است.

(۳) عامل هم‌نشینی نیز مکمل عامل محیط است یعنی اگر جوان یا نوجوان در هم‌نشینی و رفت‌وآمدهای خود دقت کافی نداشته نباشد، خطر ابتلا به مواد مخدر پیوسته او را تعقیب می‌کند.

(۴) در یک خانواده اگر پدر یا مادر یا هر دو معتاد باشند و یا حتی اگر پدر به تنهایی معتاد باشد. شیرازه زندگی آن‌ها از هم خواهد گسست.

۵) درواقع عامل روانی بیشتر نتیجه عامل خانوادگی است یعنی نوجوان یا جوانی که در خانواده‌ی متشکّست و پراکنده و ازهم‌گسیخته زندگی می‌کند هرروز و شب شاهد نزاع‌ها، دشنام‌ها و کتک‌کاری‌های پدر و مادر است. در یک نقطه خاص تحمل خود را از دست می‌دهد و در کمین یافتن راهی است تا از این جهنم نجات یابد پس بسیار سریع آمادگی پذیرش حرف‌ها و فریب‌های همسالان و هم‌قطاران خود را می‌یابد پس در تقلید از دوست خود به سیگار و درنهایت به مواد دیگر پناه می‌جوید.

۶) معمولاً در دنیای امروز هر کس به‌نوعی از گذران زندگی خود شکوه و گله دارد. آنکه ندارد از فقه و کمبودهای زندگی خود می‌نالد و می‌خروشد و گمان می‌کند همه‌ی مردم در پدید آمدن فقر و بدبختی او سهیم و شریک‌اند.

۷) یکی از عوامل بسیار مهم برای زلت و لغزش جوانان عامل بی‌اعتقادی به مسائل دینی و لرزان بودن اراده و ایمان است.

علائم تشخیص اعتیاد

اعتیاد ویرانگر کاخ محبت است، آفتی است که درخت دوستی و الفت را از ریشه می‌سوزاند و می‌خشکاند، بلایی است که در هر خانه‌ای بیفتد آن را ویران می‌سازد و مهر و محبت خانوادگی را نابود می‌کند. در اینجا علائمی که برای تشخیص اعتیاد و شناختن شخص معتاد در جزوه‌ای که از سوی ستاد مبارزه با مواد مخدر آمده است عیناً نقل می‌گردد.

- ۱- تمایل به کناره‌گیری از بستگان و دوستان
- ۲- مخفی نگه‌داشتن اعتیاد
- ۳- داشتن حالت خواب‌آلودگی، افسردگی و عدم تحرک
- ۴- درخواست مکرر پول
- ۵- پر‌گویی، یاوه‌گویی و دروغ‌گویی
- ۶- تضعیف حافظه، عدم احساس مسئولیت و وقت‌شناسی
- ۷- خیره شدن به یک نقطه
- ۸- کاسته شدن اشتها و تمایل بیشتر به کشیدن سیگار و نوشیدن چای
- ۹- وجود اثرات سوختگی در انگشتان و کشف وسایلی از قبیل دستمال‌کاغذی لوله شده و چوب‌کبریت تمام سوخته و زرورق آلوده.
- ۱۰- استعمال داروهای خواب‌آور
- ۱۱- وجود نقطه‌های آبی یا سیاه‌روی بازو، ساق و یا حتی پشت دست معتاد
- ۱۲- تغییر حالت و غیرطبیعی شدن مردمک چشم

۱۳- در صورتی که شخص مشکوک به اعتیاد، به مدت ۱۲ تا ۲۴ ساعت به طور مداوم تحت نظر قرار گیرد، در او علائمی مانند تشنج، توهم و ناراحتی عصبی ظاهر می شود.

علائم دیگر

علاوه بر علائمی که ذکر شد، نشانه ها و علائم دیگر نیز در بیماران اعتیاد وجود دارد که اهم آن ها عبارت اند از:

۱- تغییرات ناگهانی در رفتار

۲- عدم احساس مسئولیت

۳- احتمال ارتکاب به جرائمی از قبیل سرقت، فحشا و قتل

۴- استفاده از عینک پررنگ در مواقع عادی جهت پنهان نگه داشتن قرمزی چشم ها

۵- تغییرات ظاهری در نحوه لباس پوشیدن و عدم توجه به اصلاح سروصورت

۶- خواب و بیداری غیر عادی

۷- رفت و آمد و تماس با افراد مشکوک

۸- بی توجهی به آنچه در خانواده، محل کار و اجتماع می گذرد.

برخی از آثار شوم مصرف تریاک

برخی از آثار شوم مصرف تریاک و شیره عبارت‌اند از: از دست دادن اشتها، خشکی دهان، بی‌حسی و عدم تعادل در صحبت کردن، بی‌قراری، تهوع، یبوست، خارش پوست بدن، زیادشدن ادرار، تنگی مردمک چشم، کندی تنفس، افسردگی، بدخلقی، خواب‌آلودگی، ناراحتی ریوی، ضایعات و آسیب مغزی و اختلال کار کبد.

پیش‌گیری

برای پیشگیری از در افتادن نوجوانان و جوانان به دام اعتیاد راه‌های گوناگون وجود دارد که البته همه راه‌ها یکسان نیست زیرا روش‌های پیشگیری تنوع بسیار دارد که قبل از هر چیز بستگی دارد به نیروی ابتکار و کاربرد سلیقه و این وظیفه کسی است که می‌خواهد از رویداد و اتفاقی جلوگیری کند و یا رویدادی که اتفاق افتاده است متوقف سازد.

طبیعی است که اولین و نزدیک‌ترین دل سوز نسبت به فرزند، پدر و مادر هستند. اهم وظایف پدر و مادر را می‌توان بدین گونه برشمرد.

۱- ایجاد مهر و الفت و برقراری محبت پدری و مادری

۲- احترام به فرزندان و اهمیت دادن به شخصیت آنان

۳- همکاری و همفکری با آنان در همه مسائل و برآوردن نیازهای مادی آنها

۴- دلسوزی و مراقبت در امر تحصیل و فراهم نمودن بهترین امکانات تحصیلی

۵- دقت و کنترل در رفت‌وآمدها و مراقبت در امر انتخاب دوستان

۶- تشویق و ترغیب به موقع در پیشرفت‌ها و تذکر و گوشزد دوستانه و صمیمانه در عقب‌ماندگی‌ها

۷- مراقبت و مواظبت در رفتار، کردار و گفتار خود زیرا که پدر و مادر همیشه الگو و سرمشق برای فرزندان می‌باشند و چنانچه رفتار و برخوردهای خود آنها ناپسند و نامناسب باشد، توقع رفتار پسندیده و مناسب از فرزندان خود را نباید داشته باشد.

۸- تقویت روحیه دینی و آشنا ساختن آنها به مسائل مذهبی و اخلاقی

۹- فراهم ساختن امکانات ورزشی و تفریحات لازم برای آنها

۱۰- عمل کردن به تعهدات خود و عدم بدقولی و خلف وعده به آنان. بدقولی نوعی بدبینی و تردید ایجاد می‌کند و باعث می‌شود که بعد از آن فرزندان به قول و وعده والدین اعتماد نکنند.

انحرافات و فساد اجتماعی

در شرایطی که

- نابرابری در جامعه زیاد شود و
- ثروت باارزش شود و ارزش‌های مادی جامعه را فراگیرد (= تغییر ارزش‌ها)
- اقدامات (تبلیغات، واردات و ...) در جهت نیازهای جدید در جامعه صورت گیرد و سطح نیازها افزایش و
- درآمد کفاف ارضای نیازها را ندهند و یا بدتر از آن کاهش یابند و.
- وقتی راه‌های مشروع رسیدن به هدف مسدود باشد و
- کنترل درونی (مذهب، پایبندی‌ها و تعهدات اخلاقی) و
- کنترل‌های بیرونی (نیروی انتظامی و قضایی) تضعیف می‌شوند،
- سپس این انحرافات گسترش یافته و به هنجار تبدیل می‌شوند و تمام شئون جامعه را فرا می‌گیرد و
- در نتیجه ریشه‌های نظام اجتماعی را می‌خورند.

تحت این شرایط پایه‌های اخلاق اجتماعی متزلزل و هر نوع کوشش و فعالیت توسعه اقتصادی بی‌نتیجه می‌شود؛ زیرا اقتصاد فقط و فقط بر پایه یک ستون قوی اخلاق اجتماعی می‌تواند استوار باشد و در صورت عدم وجود اخلاق اجتماعی، پایه‌های همه بخش‌های سالم جامعه از جمله اقتصاد در هم فرومی‌ریزد و مضمحل می‌شود. هیچ کشور پیشرفته‌ای نمی‌یابد که نظام اجتماعی آن آشفته باشد و نیروهایش به راه‌های غیر مشروع روی آورند و آن کشور از نظر اقتصادی پیشرفت کند.

اگر پایه‌های نظام اجتماعی تخریب شود، کشور باید هزینه‌های بسیار زیاد متقبل شود. اقتصاددانان کشورهای غربی برای شرایط آن جوامع صحبت از افزایش هزینه معاملات می‌کنند. بدین معنی که در شرایطی که اعتماد اجتماعی وجود ندارد، انواع سازوکارهای اطمینان (قولنامه، چک، سفته...) لازم است تا قرارداد و معاملات انجام گیرند. این سازوکارهای اطمینان هزینه معاملات را بسیار بالا می‌برند تا جایی که گاه روابط و قراردادهای اجتماعی اقتصادی غیرممکن می‌شوند. در کشورهای جهان سوم مضاف بر این، آشفته‌گی اجتماعی هزینه‌های بسیار بالای کنترل تولید می‌کند، با وصف این از هم نمی‌توانند جامعه خود را کنترل کنند. کافی است که به هزینه‌های زیاد برای نیروهای انتظامی در کشورهای جهان سوم در مقایسه با کشورهای اروپایی فکر کنیم و یا به هزینه‌های زیادی که صرف مانع دادن در خیابان‌ها در کوچه‌ها؛ هزینه‌های زیاد حیف‌ومیل‌ها، دزدی‌ها و؛ هزینه تخریب اموال دولتی...

فکر کنیم. این هزینه‌ها بسیار بالا هستند و با وصف این نظام اجتماعی - اقتصادی - سیاسی ... کارکرد ندارد.

عناصر اجتماعی مانند هورمون یا آنزیم‌ساز در بدن کار می‌کنند. اگر ذره‌ای از میزان این هورمون‌ها کاسته شود، نظم بخش‌های عمده‌ای از بدن مختل می‌شود و انواع مسائل برای آن به وجود می‌آید که علت آن برای یک فرد عادی اصلاً قابل‌تصور نیست.

البته شرایط فساد و انحراف برای عده‌ای بسیار مفید و ایدئال است، مثلاً برای کشورهایی که می‌خواهند فرصت رشد به رقبای اقتصادی جدید ندهند و آن‌ها را با مسائل خود آن‌چنان مشغول سازند تا یارای حرکت نداشته باشند و یا یک سیستم مذهبی مانند اسلام را مترادف با فساد بگیرند تا همه‌جا اسلام با رشوه و فساد تداعی شود و امکان رشد نداشته باشد. نظیر آنچه درباره آذربایجان در شوروی شهرت یافته بود. مهم‌تر از آن نابودی یک نظام و ابتلای آن به سرطان فساد است که از طریق سازمان‌های زیرزمینی فساد انجام می‌گیرد، مانند شرایط اخیر روسیه.

تحت هیچ شرایطی توصیه و موعظه‌های رهبران درباره نظم و انضباط اجتماعی هرچند که لازم است، اما کافی نیست. باید اقدامات اساسی و همه‌جانبه صورت گیرد و کشور و مردم را از دامی که خود در گذاشتن آن نقش داشتیم، رهایی بخشیم.

آسیب‌شناسی ازدواج‌های پریشان

امروزه مسئله تشکیل خانواده و ازدواج جوانان، به‌صورت یکی از پیچیده‌ترین مسائل حاد اجتماعی درآمده است، کمتر خانواده‌ای است که دارای دختر و پسر جوانی باشد و از این موضوع شکوه نکند و رنج نبرد.

انبوهی از مشکلات طاقت‌فرسا، این مسئله مهم و درعین‌حال ساده زندگی را در کام خود فروبرده و به‌صورت هیولایی وحشتناک درآورده است.

دختران زیادی در خانه‌ها مانده و در انتظار ازدواج‌اند و این در حالی است که هیچ مشکل اصولی ندارند، خود را در برابر انبوهی از مشکلات جانکاه و در برابر موانع غیرقابل‌عبوری مشاهده می‌کنند. از آن‌رو نیز پسران زیادی سنین شاداب جوانی را پشت سر گذارده و هنوز در خم یک کوچه در آرزوی تشکیل خانواده‌اند، ولی آداب‌ورسوم زشت اجتماعی و پیرایه‌های غلطی که به این امر حیاتی بسته‌اند آن‌ها را از رسیدن به مقصود باز می‌دارد.

ما در اینجا برای رسیدن به راه‌حل‌های اصولی یک آسیب‌شناسی و کالبدشکافی از فرهنگ حاکم بر خانواده را پی می‌گیریم و آفت‌ها را بررسی کرده، نظرات کارشناسان اسلامی و روان‌شناسی را به ترتیب ارائه می‌کنیم تا پاسخی برای ابهامات جوانانی باشد که از این سنت‌ها و آداب خودساخته بسیاری از خانواده‌ها عصبانی و نگران هستند. البته تک‌تک اعضاء جامعه مسئول‌اند که به هر وسیله‌ای در زدودن این عادات و آداب ناپسند متوسل شده و برای پیاده کردن فرهنگ اسلامی بپا خیزند.

شاید بتوان گفت که بحران خانواده در غرب به نحوی اسباب‌کشی نموده و به جامعه ما هم سر درآورده است. این همه اختلاف و کشمکش و نزاع و طلاق و جدایی در بین زوجین و اعتیاد و دشمنی و کینه و قتل در بین خانواده‌ها چه حکایتی است جز بحران در خانواده‌ها؟

اختلافات و سوء رفتار و اخلاق زوجین در جوامع غربی و حتی شرقی و حتی کم‌سواد و بی‌سواد اتفاقی طبیعی است؛ اما در جامعه اسلامی و در بین قشر باسواد چه مفهومی دارد؟

اگر در آن جوامع، سوء رفتار و اختلاف و کشمکش و طلاق و درنهایت بی‌رغبتی و بی‌میلی برای تشکیل خانواده باشد تا حدی قابل‌پذیرش و تحمل است اما متأسفانه روزبه‌روز این آتش خانمان‌سوز در آشیانه و کاشانه زوج‌های جوان و میان‌سال ایرانی فراگیر و گسترده شده است.

امروزه گستردگی اختلافات و تنش‌های خانوادگی و طلاق‌های زودرس موجب هراس و وازدگی جوانان نسبت به ازدواج می‌شود. گستردگی اختلافات و سوء رفتارها و طلاق‌ها در اوایل دوران عقد و نامزدی و درنهایت عدم گرایش به ازدواج در بعضی از دخترخانم‌ها و آقاها به علت تأثیرگذاری و ترس و هراس از آینده یک هشدار جدی است و برای جامعه جوان ایران که تقریباً جمعیتی نزدیک به ۳۰ میلیون جوان دارد شاید بتوان گفت یک فاجعه و یا بحران است.

چند سؤالی که باید قبل از ازدواج از زوجها پرسیده شود.

- ۱- آیا هدف صرفاً دنیوی و مادی و کامجویی و لذت بردی بوده؟
- ۲- آیا به وظائف تعیین‌شده و آموزه‌های دینی و اخلاقی آشنا نبوده‌اند؟
- ۳- آیا باوجود آشنا بودن به وظایف تعیین‌شده و آموزه‌های دینی و اخلاقی به وظائف عمل ننموده و پایبند به تعهدات و پیمان‌ها نیستند؟
- ۴- آیا در رابطه با وظائف زناشویی و همسر داری آموزش‌دیده‌اند چراکه همسر داری یک تخصص است و یک هنر و این تخصص و هنر آموختنی است؟

جواب سؤالات ابتدا با استفاده از اقوال و نظرات و رهنمودهای دو کارشناس حوزوی و پس‌ازآن استفاده از نظرات و اقوال روان‌شناسان و مشاورین خانواده داده بشود.

نتیجه:

۱- ازدواج مایه تکمیل دین است، اما چرا در همان شب اول ازدواج با مصیبت و اسراف و تبذیر آغاز می‌گردد و با کوله باری از قرض و فشار و اضطراب و ناآرامی؟

۲- ازدواج سنت پیامبر است؛ اما اگر این چنین است که هست پس چرا؟ دستورالعملی از سیره پیامبر (ص) و علی (ع) به عنوان آئین نامه زندگی در شب اول ازدواج به دست عروس و دامادها داده نمی‌شود تا با مقید شدن به آن رهنمودها و آموزه‌ها زندگی بهتری داشته باشند.

۳- ازدواج مایه آرامش روحی و روانی همسران است؛ اگر این چنین است چرا به محض آغاز زندگی اختلافات شروع می‌شود؟ جواب این است که: نه داماد و نه عروس خانم آماده برای این مرحله نشده‌اند. آموزش ندیده، از سلاقی همدیگر اطلاع ندارند. در یک کارگاه آموزشی توسط یک کارشناس و مشاور خانواده نسبت به همدیگر شناخت پیدا نکرده و از سطح توقع و تفاوت سلیقه همدیگر مطلع نشده‌اند، شناخت از همدیگر در طول دوره عقد، به دلیل لاپوشانی و خود نگه‌داری دو طرف، جز با راهنمایی مشاوره حاذق به دست نمی‌آید.

مصیبت از آن روز آغاز می‌شود که تفاوت سلیقه‌ها و توقعات به اختلاف سلیقه‌ها و لج بازی و کشمکش تبدیل بشود.

در بعضی از موارد هم دخالت دیگران در همان ابتدای زندگی به دلیل عدم آشنایی با شیوه راهنمایی و اصلاح ذات البینی و از روی تعصب ناآگاهانه و طرفداری از یکی از زوجین، به مشاجرات و اختلافات دامن می‌زنند تا حدی که دو خانواده را در برابر هم قرار می‌دهند و دیگر دعوا بین زن و شوهر نیست بلکه دعوا بین دو خانواده است و این دو زوج جوان هم که می‌خواهند باهم زندگی کنند دیگران مانع می‌شوند.

اختلاف‌ها دلایل دیگری نیز دارد از قبیل تربیت خانوادگی متفاوت زن و مرد به دلیل اختلاف فرهنگی و اقتصادی و قومی و زبانی که همه این مسائل قابل بحث و تبیین و کنکاش است.

هفت‌خوان ازدواج:

۱- اولین خان یا مانع: بهانه‌گیری

یکی اصرار بر خانه داشتن داماد دارد که ممکن نیست در همین قدم اول زندگی فراهم شود، یکی زیبایی صد در صد می‌خواهد، دختر آن زیبایی مورد انتظار پسر را ندارد یکی حسب و نسب بالا می‌خواهد برای او پیدا نمی‌شود، چرا که خود را از نظر حسب و نسب پایین است، وقتی دنبال

خواستگاری می‌رود سلیقه‌اش خیلی بالاست و این‌ها موجب تأخیر در ازدواج هر دو شده است.

در روایات داریم که اگر کسی دنبال مال و جمال و ظاهر و بالأخره حسب و نسب رفت غیر از بدبختی چیزی نصیب او نمی‌شود. چرا که بعد از مدتی به جمالش یا مالش و جهات نسبش می‌نازد و همین نازیدن‌ها و به رخ کشیدن‌ها موجب اختلاف و بدبختی می‌شود و یا جمال و مال و نسب ممکن است زایل شود و از بین برود.

۲- خوان بعدی تشریفات بی‌جاست:

سد دومی که مهم‌تر از سد اولی است و مخصوصاً در زمان فعلی عبور از آن مشکل است. مثلاً چیزی که داماد به خانه عروس می‌برد، اول یک قرآن بود، کم‌کم یک آینه و شمعدان هم اضافه شد و به همین ترتیب حالا تا آنجا رسیده که اگر هستی‌اش را هم بفروشد نمی‌تواند آن طلایی که باید به خانه عروس ببرد را خریداری کند.

هنوز دوره عقد و نامزدی به ازدواج نرسیده چنان بلایی به سر داماد می‌آید که از زیر کوله باری قرض و وام نمی‌تواند کمر بلند نماید.

حالا اگر کسی مقاومت کند و این‌گونه هزینه‌ها و هدایا را خریداری نکند نق نوق‌ها و ایرادها شروع می‌شود که: چون علاقه به دختر ما ندارد چیزی خریداری نمی‌کند. فلانی و فلانی را ندیده که چه چیزهایی برای نامزدش خریداری کرده‌اند؟

یک وقت رسم غلط پشت پایی انجام می گرفت یعنی مقداری میوه و کت و شلوار برای داماد می فرستادند. بعد زیاده تر شد گفتند شیرینی هم باید باشد و الا تلخ است. بعد گفتند برای داماد چیزی بدهیم اما برای مادر شوهر ندهیم؟ فردا با دخترمان ممکن است تلخ رفتار کند، بعد گفتند مگر می شود برای مادر شوهر باشد اما برای پدرش نباشد و بعد خواهر شوهرها اضافه شد و بعد شوهران خواهر شوهرها و برادر شوهرها!... چشم و هم چشمی چه مصیبتی به وجود می آورد؟! حالا پسر و دختری که ندارد چه کند؟

۳- مهریه های سنگین:

هر روز این پلکان در حال بالا رفتن است.

۴- ولیمه های بی حساب:

امروز این هزینه های سرسام آور در عروسی ها و عزا جز گناه نتیجه و ثمره ای ندارد. بعضی اوقات فردی پدرش فوت می کند، این پدر مرده عزادار است اما نه برای فوت پدر بلکه برای طعام و غذا دادن مردم!

اسلام می گوید: وقتی پدر کسی مرد تا سه روز نگذارید غذا بپزد. نه عروسی های ما مطابق دستور شرع است و روی اصول و نه عزای ما مطابق دستور اسلام و شرع مقدس.

۵- جهیزیه های سنگین:

سد بزرگ دیگری که در مسیر ازدواج پسران و دختران ما قرار دارد، جهیزیه‌های سنگین است. خرافه‌ای که امروز به صورت چشم هم‌چشمی تبدیل به خلاف شرع شده است.

۶- مسکن

خرافه و خوان ششم مسکن است، وضع فعلی ما حتی روستاییان به آنجا رسیده که حاضر نیستند زندگی اشتراکی داشته باشند، یعنی مادر شوهر حاضر نیست عروس را بپذیرد و عروس حاضر نیست که با مادر شوهر زندگی کند.

۷- چشم هم‌چشمی آغاز زندگی:

وقتی داماد به همراه عروس خانم یک‌به‌یک هفت‌خوان و خاک‌ریزها را فتح کردند و توانستند از آخرین خاک‌ریز به سلامت بگذرند و به خانه بخت وارد شوند تازه جنگ تن‌به‌تن شروع می‌شود، این جنگ نه با خصم است بلکه با خودشان است؛ یعنی اول نزاع بین زن و شوهر از اینجا آغاز می‌گردد.

زندگی تجملاتی یعنی نزاع، زندگی چشم‌وهم‌چشمی یعنی اختلاف، وقتی با آن تشریفات و تجملات زندگی آغاز شد یقیناً نزاع و اختلاف دنبال آن است بعضی از زن‌ها می‌خواهند تجملاتی بپوشند، تجملاتی بخورند، تجملاتی به مهمانی بروند و ...

نهضت اخلاق در خانواده باید تشکیل شود. به صورت اجباری دوره‌های سه الی شش ماه برای زوجین جوان قبل از ازدواج گذاشته شود و همانند برگه آزمایش خون ارائه آن به محضر عقد الزامی شود. قبل از ازدواج ضروری است اول شناخت دو طرف دو خانواده، بعد ازدواج، بعد عشق و در نتیجه ماندگاری عشق.

دوره عقد و نامزدی می‌تواند باعث بنیان‌گذاری قوام یا شکستن شالوده زندگی زوجین شود، این دوره می‌تواند پایه‌گذاری تفاهم و نزدیک کردن سلیقه‌ها و دیدگاه‌های مختلف دو نفر باشد که ممکن است از همدیگر شناخت کاملی نداشته باشند.

دوره نامزدی می‌تواند بهترین فرصت برای استحکام بنیان زندگی آینده زوجین باشد، اگر قرار است شناخت و آموزشی باشد و یا مراجعه‌ای به کارشناس خانواده و مشاوره روان‌شناسی، ضرورت ایجاد می‌کند که در این دوره باشد چرا که در این دوره قرار است که دو جوان تازه‌کار و کم‌آشنا یا ناآشنا با امور زندگی زناشویی در کنار هم قرار گرفته و برای این زندگی آماده

می‌شوند تا در آینده‌ای نزدیک سفری طولانی و سخت را همراه هم شروع نمایند.

دوره نامزدی، دوره آموزش همسری و هم‌سفری است. ازدواج آغاز مبارزه با مشکلات زندگی است لذا برای حل و رفع این شکلات آمادگی و آموزش برای زوج و زوجه این دوره الزامی است.

در حین دوره نامزدی فراگیری و مراجعه به کارشناس و مشاوره ضروری است پی بردن به نیازها و ضرورت‌ها و اختلاف‌سلیقه‌ها و نقاط ضعف و قوت الزامی است نه برای به رخ کشیدن و عیب‌جویی از همدیگر بلکه برای رفع نواقص و آمادگی و پاک‌سازی مسیر آینده زندگی.

هنگامی‌که آموزش صحیح برای کنار آمدن با نواقص و مشکلات دوره نامزدی را دو جوان ندیده باشند، اختلاف‌سلیقه‌ها به اختلاف عقیده تبدیل می‌شود بخشی از این اختلافات هم مربوط به بزرگ‌ترهاست، چرا که در روزهای اول، آن دو آن‌قدر به هم علاقه‌مند هستند که هیچ نقصی را در وجود یکدیگر نخواهند دید، این دیگران هستند که سرخ بدبینی و عیب‌جویی را به دست دو جوان خواهند داد در صورتی‌که روحیه برتری‌طلبی و خودبینی و خودخواهی و اسراف‌گرایی و چشم‌وهم‌چشمی در اطرافیان و نزدیکان درجه اول عروس با داماد وجود داشته باشد نقطه آغاز عیب‌جویی و فخرفروشی‌ها در همان مجلس عقد بنیان‌گذاری خواهد شد که دنباله آن را مادر عروس خانم یا شخص عروس خانم در دوره نامزدی یا مادر شوهر و خواهرشوهر بعد از دوره عقد آن را پی‌گیری خواهند کرد.

اصول طلایی:

چند اصل طلایی را به عنوان اصول لایتغیر باهم به توافق برسند و تعهد کنند که هیچ چیز جز مرگ به این اصول خدشه نزند:

۱- عفو و گذشت و مدارا - همیشه بعد از اشتباهی بگوییم؛ ببخشید یا تو را بخشیدم.

۲- لج بازی و جدل و خودپسندی نداشته باشیم.

۳- گذشته را فراموش کنیم یعنی اگر دعوا و بگوومگویی شد دوباره تکرار و مطرح نکنیم. به اصطلاح بچه گذشته را باز نکنیم.

۴- راست‌گویی و صداقت و شفافیت را همیشه در امور زندگی داشته باشیم.

۵- صبر و بردباری و سکوت را سر لوح زندگی زناشویی قرار دهیم.

بعد از پنج اصل طلایی نکات و اصل ثانوی را که اسم آن‌ها را چرخ‌دنده‌های ریز مهم زندگی نام‌گذاری کرده بودیم تنظیم نماییم.

محیط زندگی وقتی محیط و فضای تحقیر باشد روح انسان آزرده و حقیر می‌شود فرزندان که در محیط‌های متشنج و نامنظم و آلوده به لحاظ کلام و رفتار زندگی می‌کنند نازیباترین حرف‌ها و حرکات و اعمال را مشاهده و در این کلاس سمعی و بصری همه چیز را با دقت به ذهن می‌سپارند. در همان کودکی شوهرداری و بچه‌داری و همسر داری را یاد می‌گیرند، اما به شیوه‌ای تخریب‌گرایانه و ناموزون.

ریشه‌های طلاق و بررسی حقوق زنان در مسئله طلاق

آیا از هم‌گسیختگی خانواده‌ای را از نزدیک دیده‌اید؟ آیا نظاره‌گر فرزندی بوده‌اید که با چشمان گریان و بهت‌زده صحنه جدایی پدر و مادر خود را نگاه کرده به آینده نامعلوم خویش می‌اندیشد؟ آیا شما دچار چنین معضلی شده‌اید تا بتوانید تلخی آن را لمس نمایید؟ آیا تاکنون از خود سؤال کرده‌اید که دلایل وجود این بلا خانمان‌سوز چیست؟ آیا تا به حال بر آن شده‌اید تا از فروریختن کانون گرم خانواده‌ای جلوگیری نمایید؟ و آیا برعکس، شاهد زندگی شیرین و پر محبت خانواده‌ای بوده و یا خود آن را حس کرده‌اید؟ و آیا ... و آیا‌های دیگر.

پس بر آن شدیم تا با نگارش و تنظیم این طرح خدمتی هر چند ناچیز به هم‌نوعان خود به‌گونه‌ای دچار چنین مشکلاتی هستند بنماییم تا شاید بتوانیم از بروز چنین مصائبی در خانواده‌ها جلوگیری به عمل آوریم.

بدان سختی‌ها و مسائلی که تو با آن‌ها روبرو هستی کم‌وبیش گریبان گیر اکثر خانواده‌ها است. پس ما هستیم که می‌بایست با صبر و تحملی که از خود نشان می‌دهیم بر این مشکلات فائق آمده و نگذاریم کانون گرم و پرمحبت خانواده‌مان اسیر پنجه‌های شوم جدائی شود. به امید روزی که واژه طلاق از ذهن همه اقشار جامعه محو گردد. به امید آن روز...

بشنو از نی چون حکایت می‌کند از جدائی‌ها شکایت می‌کند

صد خانه اگر به طاعت آباد کنی به زان نبود که خاطری شاد کنی

ریشه‌های طلاق

۱- نداشتن صبر و گذشت

در این بخش به بررسی برخی ویژگی‌ها که رابطه مستقیمی با وقوع طلاق دارند، اختصاص می‌دهیم و ضمن ادامه این بحث‌ها سعی می‌کنیم نتیجه مناسب را برداشت نماییم، زور سالاری و محق بودن در تعیین سرنوشت دیگران آن‌هم بدون دلیل از عوامل عمده‌ای است که زمینه رشد برخی صفات را در افراد به وجود می‌آورد که از آن جمله عدم گذشت و سازش‌ناپذیری در زندگی است. گذشت و صبر در زندگی زناشویی یکی از ارکان اساسی تداوم آن است چرا که انسان را صبـور بار می‌آورد و در

برخورد با مشکلات فرصت فکر کردن را به او می‌دهد. شاید ذکر مثالی در این رابطه برای شما و درک بهتر شما مفید باشد ولی اجازه نمی‌دهد.

۲- عدم ناسازگاری و یا لجبازی طرفین

مسئله بعدی، عدم ناسازگاری زن و شوهر و یا به زبانی بهتر لجبازی طرفین و حل نکردن مشکلاتشان است. لج و لجبازی نیز خصیصه‌ای است ناپسند و بیشتر در افرادی نمودار می‌شود که کمبود عاطفی در زندگی‌شان وجود داشته باشد. بله! کمبود عاطفی به شکل عقده‌های روانی رخ می‌نمایند و طومار زندگی انسان را دستخوش آسیب می‌کنند.

گفتیم که نداشتن صبر و نیز لج و لجبازی کردن، سبب زمینه‌سازی طلاق می‌شود. در این قسمت نیز قصد داریم پیرامون دو عامل دیگر طلاق باب سخن را بگشاییم، ابتدا به توقعات نابجای زن و مرد از یکدیگر می‌پردازیم و سپس پیرامون فریب یا دروغ‌گویی زن یا مرد یا هر دو در ابتدای ازدواج به یکدیگر سخن خواهیم گفت.

۳- انتظارات نابجا

۴- فریب و دروغ‌گویی

به‌راستی اگر یک روز کسی از شما انتظار انجام کاری را داشته باشد که در توانتان نیست، چه می‌کنید؟ حتماً می‌گویید که از او معذرت می‌خواهم و از انجام کارش امتناع می‌ورزم؛ اگر خودتان از کسی توقع انجام کاری را داشته

باشید که در توان او نیست چه انتظاری دارید؟ حتماً در جواب این سؤال هم می‌گویید، سعی می‌کنم چنین توقعی هرگز نداشته باشم.

هیچ‌کس نباید از دیگران توقع انجام کاری را داشته باشد که در توان او نیست. پس چرا این مسئله را در زندگی خودمان کمتر مراعات می‌کنیم. اگر کسی به شما دروغ بگوید و شما متوجه شوید که او عمداً به شما دروغ گفته، چه نظری نسبت به وی پیدا می‌کنید؟ حتماً از او متنفر می‌شوید؛ اما آیا این موضوع را در زندگی‌تان هم رعایت می‌کنید؟ یعنی آیا همیشه راست می‌گویید و سعی نمی‌کنید عیوبتان را پنهان کنید؟ مطمئناً جواب همه شما بله نیست.

۵- عدم انجام وظایف

۶- ظن و بددلی

در ادامه بحث پیرامون دو علت دیگر رشد زمینه طلاق که عبارت‌اند از عدم انجام وظایف زن نسبت به شوهر و زندگی‌اش و بالعکس وجود ظن و بددلی در میان زن و مرد بحث می‌نماییم.

ظن و بددلی یکی از شایع‌ترین عوامل طلاق است. بدبینی و یا بقولی بددلی، عارضه‌ای کاملاً روانی و نشئت‌گرفته از روح و روان بیمار و ضربه خورده است. زن و مردی که به همسرش بدبین است و دائماً تصور می‌کند که همسرش به او خیانت می‌کند. در درونش از حادثه یا حوادثی رنج می‌برد که تداعی‌کننده چنین تفکری است. مثلاً ممکن است در گذشته زندگی‌اش

اتفاق ناگواری احساسات او را جریحه‌دار کرده باشد و آثار این حادثه امروز او را نسبت به همه و حتی همسرش بدبین کرده باشد به همین خاطر دائماً در رنج است و احساس می‌کند که همه از سادگی او سوءاستفاده می‌کنند و قصد فریبش را دارند.

۷- استقلال زندگی

۸- ناگفته‌ها

در این قسمت نیز بر آنیم تا راجع به دو مسئله مهم دیگر که بی‌شک وجود آن‌ها در هر زندگی مشترکی، سرانجام به طلاق می‌انجامد به بحث بنشینیم. این دو مورد عبارت‌اند از: استقلال زندگی یا به زبان ساده‌تر تشکیل یک زندگی مستقل، بدون حضور دیگران و ناگفتنی‌ها و یا به عبارت دیگر حرف‌ها و درد دل‌هایی که نگفتنش بهتر از گفتن آن است.

خواستگاری که تمام شد و یا به قول معروف آب‌ها از آسیاب که افتاد و زن و شوهر شروع به گذران زندگی کردند، مشکلات و توقعات یکی‌یکی از گوشه و کنار زندگی سرک می‌کشند و مثل خوره به جان این ازدواج می‌افتند. اولین صحبت‌هایی که ذهن‌ها را به خود مشغول می‌کند، قیاس دو داماد یک خانواده با یکدیگر و یا مقایسه عروس‌های خانواده برای تعیین به اصطلاح بهترین‌های آن دو آغاز می‌شود.

بحث پیرامون یافتن ریشه‌های طلاق و ارائه طریق برای رفع این معضلات در زندگی مشترک آن قدر وسیع و گسترده است که هرگز در طول چند بحث

به نتیجه نمی‌رسد. بهر حال ما در طول این بحث‌ها سعی کرده‌ایم مواردی را که تاکنون با آن‌ها برخورد کرده‌ایم مطرح کنیم و در راه رفع آن عرایضی را تقدیم حضورتان نماییم. در این قسمت نیز در ادامه صحبت‌های گذشته به دو محور دیگر از این مشکلات می‌پردازیم تا در طول صحبت‌هایمان چیزی را از قلم نینداخته و به همه آن مواردی که بارها شاهد تأثیر آن در زندگی خانواده‌ها بوده‌ایم اشاره کرده باشیم. این دو محور عبارت‌اند از ۱- تأثیر فرهنگ و آداب و رسوم زن و شوهر در ازدواج و ۲- حسادت زن و شوهر.

حسادت خصیصه زشتی است که در همه ادیان مورد مذمت و نکوهش قرار گرفته است. از نظر روانشناسی، حسادت یکی از نمودهای آشفتگی روحی و روانی است که موجودیت انسان را از درون می‌پوشاند و ضمن از بین بردن خصایص مثبت در انسان، او را به صورت موجود منفوری در خواهد آورد که هیچ‌گاه طرف اعتماد دیگری قرار نخواهد گرفت علاوه بر آن خود نیز از درون آشفته می‌شود، به طوری که هرگز روی آرامش را نمی‌بیند. این مرد در بر هم زدن زندگی زناشویی نیز نقش بسیار زیادی دارد.

۹- فرزند مهم‌تر است یا همسر

هیچ می‌دانید که گاهی اوقات ابراز علاقه زن به شوهر و شوهر به زن بسیاری از مشکلات را حل خواهد کرد؟

عاملی که به طور غیرعلنی ریشه بسیاری از زندگی‌های مشترک را بی‌آنکه زن و شوهر خود بدانند، می‌پوشاند و آن را در تنگنای طلاق گرفتار خواهد

کرد. شوهر و زن پس از ازدواج و در ماه‌های اول زندگی کمتر دچار اختلاف می‌شوند، اختلاف آن‌ها زمانی آغاز می‌شود که آن دو یا لاقط یکی از آن‌ها بدون درک شرایط طرف مقابل در انجام وظیفه‌اش کوتاهی می‌کند و نهایتاً اختلاف نظر پیدا می‌کند.

۱۰- سردی روابط

۱۱- بددهنی

در اینجا به دو مسئله دیگر می‌پردازیم که نه تنها یکی از دلایل مهم طلاق است، بلکه عامل انحراف زندگی زناشویی نیز بشمار می‌رود و به‌راستی چه تلخ و زشت است که قداست و حرمت خانواده با عدم توجه به این مسئله به زشتی آلوده شود؛ اما پیش از آنکه زیاد طفره برویم بهتر است به اصل مطلب بپردازیم. اولین موضوع مورد بحث ما «سردی روابط زن و مرد نسبت به همدیگر است» و یا به زبان ساده‌تر ناتوانی در انجام وظائف زناشویی دومین موضوع بحثمان نیز بددهنی یا عادت کردن زن و مرد به خدای نکرده فحاشی است. همان‌طور که بارها گفته‌ایم، ازدواج پیوندی است مقدس که میان دو انسان و به‌منظور کسب آرامش جسمی و روحی زن و مرد و ازدیاد نسل صورت می‌گیرد. این پیوند، قوانینی دارد که تا زن و شوهر به اجرای آن گردن ننهند هرگز نباید امید موفقیت داشته باشند. یکی از زشت‌ترین صفاتی که ممکن است خدای ناکرده مرد یا زن داشته باشند، عادت ناپسند و قبیح بددهنی و فحاشی است. در احادیث معتبر نبوی نیز داریم که ازدواج با زنان بددهن بر مردان مسلمان نهی شده است.

۱۲- اعتیاد به مواد مخدر و شراب خوری

۱۳- هوس‌های شیطانی و خیانت‌های زناشویی

اعتیاد به مواد مخدر و شراب خوری از مهم‌ترین عوامل طلاق در جوامع مختلف است که برای بهتر روشن شدن این مهم به ذکر شرح‌های دیگر می‌پردازیم.

یکی دیگر از عوامل بروز طلاق در خانواده‌ها را می‌توان هوس‌های شیطانی و خیانت‌های زناشویی نام برد. نفس اماره این شیطان درونی سعی دارد هر لحظه انسان را به‌سوی نیستی و گمراهی سوق دهد و چنانچه لحظه‌ای آن را به حال خود گذارده، ز آن غافل شویم باعث بروز صدماتی غیرقابل جبران می‌گردیم؛ و این ما هستیم که می‌بایست با اتکا به ذات اقدس حق تعالی و عزمی راسخ بر آن غلبه نموده و از بروز چنین مصائبی جلوگیری به عمل آوریم. اصولاً ازدواج‌های تحمیلی به عروسی نمی‌رسد، اگر با فشار و اصرار والدین، مراسم عروسی هم انجام شود، دوامی نخواهد داشت، حتی پدر و مادرها را هم پشیمانی سودی نخواهد داشت.

متأسفانه از دیگر عوامل طلاق نوع جنسیت فرزندان است که باگذشت زمان و بالا رفتن سطح فرهنگ و ... هنوز برخی از خانواده‌ها با این مسئله که نمی‌توان آن را دلیلی قانع‌کننده‌ای برای جدایی ذکر کرد دست‌به‌گریبان‌اند. امیدوارم زمانی فرارسد که خانواده‌ها به ارزش یکسان دختر و پسر پی برده فرقی بین آن‌ها قائل نگردند.

غرور و خودخواهی، حرص و غصه بیجا، عدم تحقیق و شناخت کافی نسبت به یکدیگر، ازدواج بر مبنای احساسات چند عامل دیگر طلاق هستند.

انسان می‌بایست قبل از ازدواج دو چشمش را باز کند و بعد از ازدواج یکی از چشمانش را ببندد. اصولاً ازدواج‌هایی که تنها از روی احساسات و بدون تصمیم‌گیری بر مبنای عقل صورت گرفته باشد راهی جز جدائی و تلخ‌کامی نمی‌پیماید و برای اینکه بتوانیم علاج واقعه را قبل از وقوع بنماییم لازم است در انتخاب همسر آینده خویش دقت کافی به عمل آورده تا تنها انتخابمان بر اساس احساسات نبوده مجالی برای جولان عقل داشته باشیم تاکنون نشده، ازدواج‌هایی که بر مبنای مادیات بوده، خوب از آب در آمده، زن و شوهر خوشبخت کافی نیست و نیاز به ارزش‌های معنوی، از قبیل اخلاق نیکو، فداکاری و گذشت، صبر و تحمل و ... است. از قدیم گفته‌اند جنگ اول به از صلح آخر است. این مثل در مورد ازدواج نیز صدق می‌کند؛ زیرا انسان به ارزش‌هایی که اعتقاد دارد، پایبند باشد، هرگز دچار تزلزل نخواهد شد؛ زیرا بر اصولش پافشاری خواهد کرد و کسی را برای زندگی انتخاب خواهد نمود که به اصولش پافشاری خواهد کرد و کسی را برای زندگی انتخاب خواهد نمود که به اصولش احترام بگذارد.

برای اینکه زناشویی بر روی شالوده‌ای محکم و استوار پایه‌گذاری شود نه تنها باید سلیقه و هم آهنگی اخلاقی بین طرفین موجود باشد، بلکه باید از نظر روابط جنسی و امور آمیزشی نیز هم آهنگی و توافق داشته باشند. این مسئله اخیر حتی اهمیت بیشتری از توافق اخلاقی بین طرفین دارد. در

صورت عدم ارضای میل جنسی زن، بخصوص زنان نسل جدید، اختلافات زناشویی بالا می‌گیرد و اغلب شاید ندانند که این مشاجرات از عدم اقتناع میل جنسی است و بیشتر به مسائل دیگر ارتباط داده می‌شود. خلاصه در این مسئله اگر مرد به بیرون کشیدن گلیم خود از معرکه قناعت کند و به تمایلات جنسی زن بی‌اعتنا باشد اختلالات روحی در زن ایجاد می‌شود و تولید بی‌خوابی، بی‌اشتهائی، لاغری، حملات عصبی، بی‌حوصلگی و بداخلاقی در زن می‌نماید که خود ممکن است سبب اختلافات یا خیانت‌های زناشویی و بالاخره به طلاق و جدائی بیانجامد.

بخش دوم، بررسی حقوق زنان در مسئله طلاق

حاج آقا بزرگ تهرانی در کتاب الذریعه می گوید:

یکی از آفات زندگی اجتماعی و نظام خانواده مشکل طلاق است. طلاق بریدن پیوند مقدسی است که همراه با هزاران امید و آرزو شکل گرفته است. طلاق نشان عدم دقت در انتخاب و یا سقوط اخلاقی یکی از طرفین اصلی زندگی خانوادگی و گاه مولد مرگ ارزش ها در کانون همسری است. البته گاه طلاق به خاطر حوادث غم‌انگیز اجتماعی است که زن و مردی باکمال احترام و با رضایت کامل از یکدیگر جدا می‌شوند و حوادث طبیعی و یا فشارهای اجتماعی خورد این داروی تلخ را بر آنان تحمیل می‌کند. بررسی مسئله طلاق از دیدگاه‌های گوناگون می‌تواند در کاهش این بلای اجتماعی مؤثر باشد؛ و از این‌رو مسئله بریدن پیوند ازدواج همواره مورد توجه اندیشمندان و حقوق‌دانان و مربیان جامعه بوده است و دلسوزان و مصلحان را به تلاش‌های فرهنگی و اجتماعی برای جلوگیری از گسترش و افزایش این آفت همدلی‌ها واداشته است. جامعه متمدن و صنعتی امروزه پیامدهای خاصی به دنبال دارد که از جمله آن، تزلزل و سستی بنیادهای خانواده و کاهش عاطفه و محبت در میان افراد آن است. از آنجاکه خانواده، سنگ بنای اجتماع محسوب می‌گردد. باید در تحکیم آن چاره‌اندیشی نمود و نهایت کوشش را برای ایجاد روابط صمیمانه و عاطفی در درون خانواده بکار گرفت و گرنه زیان‌های غیرقابل جبرانی به بار می‌آورد.

زن امروز با گذشته خود تفاوت دارد، استقلال و قدرت و تصمیم‌گیری، دخالت در امور اجتماعی و تأمین معاش زندگی و شرکت در فعالیت‌های

اقتصادی جامعه و منزل، دستیابی به مدارج عالی تحصیلی، پذیرش مسئولیت‌های اجرایی و غیره از ویژگی‌های زن امروز به شمار می‌رود و بالطبع حقوق و مزایای جدیدی را می‌طلبد که باید کاملاً ادا گردد؛ بنابراین مباحث تز ای در حقوق و قوانین جامعه طرح می‌گردد که باید با دقت نظر و توجه هرچه‌تمام‌تر به آن‌ها پرداخت. خوشبختانه پویایی و زاینده‌گی فقه و مبانی اصیل اسلام، نقش مهمی در ارائه نظریات و نظریه‌های عمیق و ژرف به‌منظور دستیابی به قوانین نوین بنا به نیاز زمان و مکان دارد. ازاین‌رو اندیشمندان و صاحب‌نظران در این راه به بن‌بست نخواهند رسید. بحث طلاق از عمده مسائل مهم جامعه بشری حتی جامعه مذهبی و انقلابی ماست و چنانکه مشهود است، همواره بر آمار طلاق افزوده می‌گردد. از سویی باید اذعان نمود که قوانین مدنی جمهوری اسلامی ایران، خصوصاً مصوبات و اصلاحیه‌های اخیر، گام بزرگی در راه حل معضل طلاق و جلوگیری از اجحاف و ستم به قشر بانوان است، امید است نقیصه‌ها و کاستی‌ها که در قانون بچشم می‌خورد، با همین ژرف‌اندیشی و سعه نظر برطرف گردد.

سخن زجر آلود هر زن مسلمان و وفاداری است که دیو طلاق، چنگال‌های خود را در گلوی او فرو برده و می‌فشارد و او تنها چشم به دست نجات بخشی دوخته است که از لابه‌لای اوراق قانون، حق او را بازیافته و در پیشگاه عدالت به ثمر نشاند. امید است هرگز آوای غمگینانه چنین زنانی به گوش تاریخ نرسد و جای آن ترنم خوش صفا و صمیمیت، عشق و ایثار، وفا و صداقت باغستان سرسبز زندگی را پر کند.

گروه‌های آسیب‌پذیر

فضاهای شهری ما برای شهروندان از پیر و جوان و بخصوص کودکان مناسب نیست. پارک‌های ما نیز و حتی زمین‌های بازی که مخصوص کودکان طرح‌شده‌اند غالباً مناسب نیستند، چون اغلب آن‌ها با آسفالت یا بتن فرش شده و خطر سقوط کودکان از ارتفاع وسایل بازی بر روی این سطح نامناسب وجود دارد. درحالی‌که به‌راحتی می‌توان از خاکاره یا ماسه‌های نرم استفاده کرد.

به علت نبود پارک‌های کوچک محلی یا زمین‌های بازی مناسب و نیز رواج آپارتمان‌نشینی بدون داشتن فضای مناسب می‌بینیم در بسیاری از موارد کودکان از خیابان‌ها برای بازی استفاده می‌کنند درحالی‌که عبور وسایل نقلیه و پیاده‌ها در جریان است و این موضوع برای رانندگان و در درجه‌ی اولی برای کودکان کاملاً خطرناک است.

نامناسب بودن فضاهای شهری به داخل ابنیه هم گسترش می‌یابد، مدارس و حتی مهدکودک‌های ما اغلب ساختمان‌های مسکونی هستند که تغییر کاربری داده‌اند. ما قبلاً هم در خانه‌ها پله‌های بدون نرده داشتیم اما در مدرسه و مهدکودک با توجه به تعداد زیاد بچه‌ها و تحرک زیاد آن‌ها بودن یک پله بی حصار راه‌های با شیب زیاد و پنجره‌های با شیشه‌های بزرگ و عناصری از این قبیل می‌تواند خطرناک باشد، شبکه‌ی برق و گاز و غیره که به‌طریق اولی این موضوع در داخل ساختمان‌ها هم دیده می‌شود.

همین‌طور تأسیسات داخل این بناها مثلاً دستشویی‌ها و توالت‌ها و غیره غالباً برای کودکان مناسب‌سازی نشده‌اند.

در یک کلام فضای شهری ما مناسب گروه‌های آسیب‌پذیر نیست، سالمندان، معلولین مادران و کودکان بنا به یک قانون نانوشته یا مجبورند خانه‌نشین شوند یا باری بر دوش دیگران، زیرا شهر آماده‌ی پذیرایی از آن‌ها نیست. درحالی‌که با راه‌حل‌های ساده و از پیش اندیشیده شده بسیاری از مسائل را می‌تواند حمل کرد. اگر توجه کنیم که ۴۵ درصد جمعیت ما زیر ۱۸ سال قرار دارند بنابراین (و ۱۰ تا ۱۵ درصد هم سالمند و معلول) نیاز به مناسب‌سازی محیط شهری امری مسلم است.

اهداف

۱- افزایش مشارکت مردمی در اداره امور شهر از طریق به‌کارگیری توانمندی‌ها و ظرفیت مادی و معنوی آنان و استفاده از امکانات محلی

۲- ایجاد یک رکن اجرایی در سطح محله متناسب با رکن مشورتی و نظارتی محله محوری

۳- افزایش اعتماد و ارتباط متقابل بین شهرداری و ساکنین

۴- تطابق هر چه بیشتر تصمیمات، برنامه‌ها و فعالیت‌های شهرداری با خواسته‌ها و مطالبات اصلی و مهم مردم

۵- تلاش در جهت احیاء و برجسته‌سازی هویت و جایگاه محله‌ای

۶- افزایش همکاری مشترک شهروندان و شهرداری در انجام فعالیت‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی و رفاهی

زیباسازی

بسیاری از ما در شهرها زندگی می‌کنیم، ولی هنگامی که با کمی دقت به اطراف خود نگاه می‌کنیم، درمی‌یابیم شهرها تبدیل به موزه‌هایی شده‌اند که نازیبایی‌ها را به نمایش گذاشته‌اند. به هنگام طلوع آفتاب، کوچه‌ها و خیابان‌ها با دستان زحمت‌کش و پرکار نیروهای خدماتی شهرداری از آلودگی‌ها پاک می‌شوند و در انتهای روز، تمامی سطح کوچه و خیابان‌ها پر از زباله می‌شود. کمتر کوچه و خیابانی را می‌توان یافت که با گل و گیاه و بانظمی در خور تحسین آراسته شده باشد، به گونه‌ای که با عبور از آن، روح انسان تلطیف یابد. در نمای ساختمان‌ها خبری از به‌کارگیری فضای سبز نیست و بسیاری از مردم اطلاعاتی در خصوص زیباسازی و طراحی فضای سبز ندارند و خلاصه کلام آنکه خبری از خلاقیت انسان‌ها برای زیباسازی شهر نیست.

حال این سؤال در ذهن ما شکل می‌گیرد که چرا کوچه‌ها و خیابان‌ها نازیبا هستند؟ شاید چندین علت وجود دارد:

۱- روشی برای مشارکت دادن مردم در زیباسازی شهری طراحی نشده است.

۲-مردم از آموزش‌های لازم برای یک زندگی شهروندی موفق برخوردار نشده‌اند

۳-مردم هنوز به نقش زیباسازی شهرها و تأثیرات روانی آن بر جسم و روان خود اطلاع ندارند.

۴-مردم گاهی زیباسازی شهرها را با چراغانی کردن و مصرف بی‌رویه برق مترادف می‌دانند.

۵-فرصتی برای خلاقیت انسان‌ها برای زیباسازی شهرها در نظر گرفته نشده است.

هنگامی که از یک مجتمع مسکونی و یا منزل شخصی خود خارج می‌شویم و به داخل کوچه می‌رویم درمی‌یابیم که به محیطی قدم گذاشته‌ایم که دیگرکسی در فکر زیبا نمودن آن نیست و شهرداری نیز از منابع انسانی کافی برای حضور در تمامی اجزای شهر برخوردار نیست و چه‌بسا برای حضور در تمامی قسمت‌های شهر، نیاز به لشکری بیکران از انسان‌هاست که امکان تأمین آن نیز امکان‌پذیر نخواهد بود و تنها باید روشی جدید برای مشارکت مردم در زیباسازی کوچه‌ها خلق کرد.

یکی از پیشنهادهایی که می‌توان برای خلاقیت در زیباسازی و طراحی فضای سبز محله‌ها مطرح نمود، ایجاد مدیریت محله‌هاست.

امروزه ضروری است اهالی یک محله با انتخاب یک فرد شایسته، رقابتی را با دیگر محله‌ها برای پدید آوردن مکانی زیبا آغاز

نمایند و اگر قوانینی برای شکل‌گیری مدیریت محله‌ها با مشارکت مردم تدوین شود، می‌تواند نتایج زیر را در پی داشته باشد:

۱- ایجاد اوقات فراغتی سالم برای مردم در محله‌ها برای زیباسازی

۲- پدیدار شدن خلاقیت‌های جمعی برای زیباسازی

۳- شناخت مردم نسبت به یکدیگر و شکل‌گیری فعالیت‌های جمعی در سطح یک محله

۴- شناخته شدن افراد توانمند و متخصص در یک محله و بهره‌گیری از این قابلیت جهت تحول در زیباسازی

۵- رشد همبستگی در میان مردم یک محله و گره خوردن سرنوشت افراد به یکدیگر

۶- ایجاد روح جمعی در محیط یک محله و ارتباط نزدیک‌تر مردم به یکدیگر و یاری‌رساندن به یکدیگر در مواقع سخت

۷- افزایش امنیت به علت حساس شدن مردم نسبت به سرنوشت یکدیگر

۸- افزایش دانش و مهارت مردم یک محله در اثر آموختن از یکدیگر و انجام تجربیات جدید در زمینه زیباسازی

۹- تلاش مردم جهت جلوگیری از آلودگی‌ها در شهر و آموزش کودکان در اثر این مشارکت جمعی

۱۰- شناسایی افراد نخبه در عرصه زیباسازی و به‌کارگیری از وجود آنان در تصمیم‌گیری‌های کلان‌شهر

۱۲- زیبایی شهر و علاقه‌مندی جهت پیاده‌روی در محله‌ها و لذت بردن از زیبایی‌ها و ایجاد مناظر بدیع و نو در شهر به‌گونه‌ای که شهر تبدیل به یک موزه می‌شود.

۱۳- آرامش روانی به علت ایجاد محیط زیبا

۱۴- فعال شدن کلاس‌های زیباسازی در شهرها و ارتقاء فرهنگ زیباسازی و طراحی فضای سبز شهری

۱۵- برگزاری مسابقات شهری در خصوص انتخاب زیباترین محله‌های شهر به همراه جوایز ویژه برای ساکنین آن‌ها و حمایت مالی از محله‌ها توسط شهرداری و تبدیل آن‌ها به مکان‌هایی برای بازدید توریست‌های خارجی

۱۶- ایجاد تحول در شهرها و همه‌گیری آن در سطح کشور

۱۷- تبدیل کشور به یک جاذبه گردشگری در سطح دنیا و تعامل با دیگر فرهنگ‌های جهان و تکامل فرهنگی کشور و زمینه‌سازی برای ایجاد رشد و توسعه سریع‌تر

اهم وظایف زیباسازی عبارت‌اند از:

- ۱- تهیه و نصب تابلوهای راهنمای شهری.
- ۲- تهیه و نصب تابلوهای خیابان‌ها و کوچه‌ها و پلاک آبی منازل و اماکن تجاری سطح شهر.
- ۳- ساماندهی و صدور مجوز نصب تابلوهای تبلیغاتی اماکن تجاری سطح شهر.
- ۴- ساماندهی تبلیغات و بیلборدها و دیوارنویسی‌ها و جلوگیری از تبلیغات غیرمجاز و نامتعارف در نقاط مختلف شهر.

- ۵- طراحی و ساخت انواع مبلمان شهری و پارکی مانند تندیس‌ها و المان‌های نورانی، انواع نیمکت و سطل زباله و غیره.
- ۶- رنگ‌آمیزی جداول سطح شهر.
- ۷- رنگ‌آمیزی کلیه لوازم بازی و مبلمان پارکی و شهری
- ۸- رنگ‌آمیزی و تحریر تابلوهای راهنمای شهری.
- ۹- رنگ‌آمیزی ساختمان‌ها و اماکن شهرداری.
- ۱۰- انجام جوشکاری و تعمیرات و نگهداری کلیه مبلمان پارکی و شهری و پل‌های فلزی خیابان‌ها.
- ۱۱- تعمیر و نگهداری تأسیسات برقی و مکانیکی ساختمان‌ها و اماکن شهرداری.
- ۱۲- تعمیر و نگهداری تأسیسات برقی و مکانیکی کلیه پارک‌ها و بلوارهای سطح شهر.
- ۱۳- تعمیر و نگهداری تأسیسات برقی و مکانیکی چاه‌های عمیق و ایستگاه‌های پمپاژ شهرداری.
- ۱۴- تعمیر و نگهداری تأسیسات برقی و مکانیکی آب‌نماهای سطح شهر.

۱۵- تعمیر و نگهداری تأسیسات برقی و مکانیکی زیرگذرهای سطح شهر.

۱۶- انجام تزئینات لازم در اعیاد و مناسبت‌های ملی و مذهبی در سطح شهر.

۱۷- نظارت بر حسن انجام کار پیمانکاران مرتبط.

هدف زیباسازی: فراهم آوردن محیطی است که همگی ما در آن احساس لذت کنیم. چهره شهر با رفع نازیبایی‌ها اصلاح و با رعایت قوانین و مقررات شکل واقعی خود را پس از گذشت مدتی بازمی‌یابد. همچنین نیازهای فیزیکی و روانی شهروندان و اعضاء این خانواده بزرگ با ایجاد و گسترش فضاهای شهری و به‌کارگیری مبلمان مناسب برطرف می‌گردد.

علاوه بر تمام این‌ها ارتقاء کیفیت محیط شهری به کاهش چشمگیر بزهکاری‌های اجتماعی کمک فراوانی کرده و مشارکت مردم را تمامی فعالیت‌های اجتماعی بیشتر می‌کند.

داشتن شهری زیبا و محیطی سالم حق فرزندان ماست که اکنون از ما تنها توقع درست تصمیم گرفتن را دارند. فراموش نکنیم که ما شهرمان را از پدرانمان به ارث نبرده‌ایم بلکه آن را از فرزندانمان قرض گرفته‌ایم .

مدیریت در بحران چیست؟

صاحب‌نظری، مدیریت را هنر انجام امور به‌وسیله دیگران توصیف کرده و بر نقش دیگران و قبول هدف از سوی آنان تأکید ورزیده است.

گروهی دیگر مدیریت را در قالب انجام وظایفی چون برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هماهنگی و... بیان نموده‌اند بعضی هم مدیریت را این‌گونه تعریف کرده‌اند که: مدیریت را می‌توان علم و هنر متشکل و هماهنگ کردن، رهبری و کنترل فعالیت‌های دسته‌جمعی، برای نیل به هدف‌های مطلوب با حداکثر کار آیی تعریف کرد.

عده‌ای هم مدیریت را این‌گونه تعریف کرده‌اند: مدیریت عبارت‌اند از حداکثر استفاده مطلوب از منابع موجود (نیروی انسانی، امکانات مالی و امکانات

فیزیکی) از طریق اعمال اصول یا نظام مدیریت (برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت و رهبری، نظارت و کنترل و هماهنگی) برای رسیدن به هدفی خاص.

بحران چیست؟

بحران در حقیقت یک فشارزایی روانی - اجتماعی بزرگ و ویژه است که باعث درهم‌شکسته شدن انگاره‌های متعارف زندگی و واکنش‌های اجتماعی می‌شود و با آسیب‌های جانی و مالی، تهدیدها، خطرهای و نیازهای تازه‌ای که به وجود می‌آورد.

مدیریت بحران

- فرآیند پیش‌بینی و پیشگیری از وقوع بحران برخورد و مداخله در بحران و سالم‌سازی بعد از وقوع بحران را مدیریت بحران گویند.

- علمی کاربردی است که به‌وسیله مشاهده سیستماتیک بحران‌ها و تجزیه و تحلیل آن‌ها در جستجوی یافتن ابزاری است که به‌وسیله آن‌ها بتوان

از بروز بحران‌ها، پیشگیری نمود و یا در صورت بروز آن در خصوص کاهش اثرات آن آمادگی لازم امداد رسانی سریع و بهبودی اوضاع اقدام نمود.

امروزه عمده‌ترین نقاط ضعف مدیریت بحران عدم هماهنگی و همکاری سازمان‌ها، کمبود ضوابط و مقررات جامع و مانع و پراکندگی و ناکافی بودن قوانین و مقررات موجود، محدودیت منابع مالی است، اما خوشبختانه نقاط قوت بسیاری نیز وجود دارد که خود شامل تجارب مفید در مدیریت‌ها بحران و روحیه تعاون و نوع دوستی در جامعه و مشارکت خوب و ارزشمند مردم و سازمان‌های همچون جمعیت هلال احمر است که می‌توان با مرتفع نمودن نقاط ضعف و توجه بیشتر به نقاط قوت راه را برای عملکرد هر چه بهتر و قوی‌تر در امر مدیریت بحران هموار نمود. باید تهدیدها و فرصت‌ها را به خوبی شناخت و خود را برای مقابله با تهدیدها و استفاده از فرصت‌ها آماده ساخت.

تهدیدها

تهدیدها عبارت‌اند از: کاهش انگیزه و علاقه نیروهای داوطلب و مردمی در همکاری لازم وارد به خدمات، ادامه یافتن مشکلاتی و کمبودها در زمینه امکانات و تجهیزات تأخیر در روند افزایش عمومی جامعه.

وظایف و ویژگی‌های مدیر بحران:

- ۱- آمادگی کامل برای هرگونه پیشامد.
- ۲- پی‌ریزی دفاتر مطالعاتی ملی، منطقه‌ای و هماهنگ‌سازی آن‌ها به‌نحوی که از دوباره‌کاری پرهیز شود.
- ۳- تهیه بانک اطلاعاتی روزآمد برای استفاده هر چه بهتر آن.
- ۴- استفاده از سیستم هشداردهنده خطر گرچه هزینه بالایی را می‌طلبد.
- ۵- تفکیک وظایف واحدهای امداد رسانی و انجام رزمایش‌های عملیاتی سالانه.
- ۶- ایمن‌سازی شبکه‌ها و شریان‌های حیاتی که شامل آب، برق، سوخت، ارتباطات جاده‌ای مخابراتی برج کنترل فرودگاه‌ها و سدها و... به دلیل اینکه شرایط منطقه پس از بحران نابسامان است در کوتاه‌ترین زمان نمی‌توان به ترمیم این شبکه پرداخت؛ زیرا این کار خود خسارات زیادی را به بار می‌آورد و از سرعت عمل امداد می‌کاهد.
- ۷- تقویت بیمه در مناطق حادثه‌خیز حتی به‌صورت اجباری می‌توان ابعاد بحران را کاهش دهد، چرا که با توجه به ابعاد حادثه، پرداخت خسارت خود عامل بزرگی در رفع بحران است.

۸- آگاهی افکار عمومی یکی دیگر از وظایف مدیر بحران است تا وقتی مردم قدم در این راه نگذارند تلاش دولت‌ها بی‌فایده است.

۹- شناسایی انواع بحران‌ها، ارزیابی ریسک و اولویت‌بندی آن‌ها.

۱۰- تعیین ارتباطات بحرانی.

۱۱- تعیین راهبردهای برخورد با رسانه‌ها.

۱۲- تشکیل گروه مدیریت بحران و تهیه برنامه مدیریت بحران.

۱۳- پیش‌بینی و پیشگیری از وقوع بحران.

۱۴- تعیین روش‌های مداخله در بحران.

۱۵- تعیین روش‌های سالم‌سازی.

۱۶- برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و کوشش در جهت استفاده بهینه از منابع.

مدیریت پسماندها :

پسماندهای عادی مختلف حاصل اجتناب‌ناپذیر استفاده گسترده از مواد شیمیایی و محصولات و فراورده‌های صنعتی و کشاورزی در زندگی روزمره است، تجربیات جهانی نشان داده است که چنانچه بر پسماندها مدیریت مناسب صورت نگرفته و این مواد با شیوه‌های علمی و فنی به مواد با مخاطرات کمتر تبدیل نشوند و یا به‌طور اصولی و به روش مناسب دفع نگردند، منشأ بسیار زیاد و تهدیدات فراوانی خواهند شد، این توجهات می‌بایست شامل انجام تمهیدات مدیریتی نظیر کاهش و به حداقل رساندن تولید پسماندها در مبدأ تولید کالاهایی باقابلیت بازیافت بیشتر و سهل‌تر، تفکیک و جمع‌آوری صحیح، بازیابی و دفع اصولی آن‌ها باشد، کاهش

آلودگی‌ها، بازیابی و استفاده مجدد از پسماندها، تولید محصولات سازگار با محیط‌زیست، افزایش راندمان مصرف مواد اولیه و کاهش پسماندها از زاویه کلان اقتصادی توجیه‌پذیر و قابل‌بررسی است و معمولاً باعث افزایش سود اقتصادی در سطح خانواده‌ها، واحدهای صنعتی و لایه‌های متنوع اجتماعی می‌گردد.

مدیریت صحیح پسماندهای صنعتی غالباً شامل مراحل مختلفی است، حذف، تفکیک و یا کاهش مقدار پسماند در مبدأ بازیابی پسماندها، تصفیه پسماندها قبل از دفع و در پایان و به‌عنوان آخرین گزینه دفع پسماندها، انجام عملیات دفع از اقداماتی است که باید در مدیریت هوشمندانه، مدبرانه و مسئولانه پسماندها در نظر گرفته شود.

در حال حاضر روزانه بیش از ۴۸۰۰۰ تن پسماند عادی در کشور تولید می‌شود سالانه مقدار قابل‌توجهی از مواد قابل بازیافت مانند کاغذ و پلاستیک در دل مدفون می‌شوند. محل‌های دفن پسماندها شامل اراضی بسیار بارز، حاصلخیز و غنی استان‌های شمالی است، زیرا از یک‌سو به دریا و از سوی دیگر به جنگل‌ها و دشت‌ها یا دامنه‌ها راه می‌بندد و دفن پسماند در خاک علاوه بر از بین رفتن ارزش خاک، باعث آلودگی آب‌های سطحی و زیرزمینی و انتشار بیماری‌های مختلف خواهد شد.

امروزه نظر به تنوع کاربرد مواد گوناگون در صنعت باهدف ارتقای کیفیت محصولات و بدون توجه به سرنوشت پسماندهای ناشی از محصولات و نیز پروسه تولید آن‌ها با خیل فزاینده‌ای از پسماندها که به دلیل دارا بودن خصوصیات سمی بودن، بیمار زایی، قابلیت انفجار یا اشتعال، خوردگی و مشابه آن ازجمله پسماندهای ویژه محسوب می‌شوند روبرو هستیم این نوع پسماندها باوجود دارا بودن پتانسیل خطر در صورت مدیریت صحیح می‌توانند منبع غنی از مواد و انرژی را وارد چرخه صنعت نمایند و استفاده از منابع اولیه را کاهش دهند. در نظریه‌ی این واقعیت که اجزاء تشکیل‌دهنده زباله شهری به ترتیب فلزات $\frac{2}{3}$ درصد، پارچه $\frac{2}{3}$ درصد، پلاستیک $\frac{8}{4}$ درصد، کاغذ $\frac{7}{2}$ درصد، شیشه $\frac{1}{9}$ درصد، چوب $\frac{1}{2}$ درصد و میزان مواد فسادپذیر $\frac{72}{9}$ درصد است که خود نشان‌دهنده ظرفیت بالای پسماندها است، از این مقدار تنها درصد ناچیزی به‌صورت بهداشتی دفن و یا بازیافت می‌شود. ورود شیرابه این زباله‌ها که حاوی انواع مواد خطرناک شیمیایی و بیولوژیک است. می‌تواند زیان‌های جبران‌ناپذیری را بر منابع آب و نهایتاً انسان‌ها و محیط‌زیست وارد آورد.

همچنین توجه به نحوه بازیافت انواع پسماندهای ویژه فناوری‌های مورد کاربرد، انبارداری، جمع‌آوری، حمل‌ونقل و سایر بخش‌های مدیریت پسماند و نیز محصولات ناشی از بازیافت این نوع پسماندها بسیار حائز اهمیت است.

اقدامات لازم‌الاجرا در طرح جامع مدیریت پسماند کشور

وزارت کشور از طریق استانداری‌ها ، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها ، در طول پنج سال، برنامه‌های زیر را به‌طور کامل اجرا می‌نماید.

۱. انجام آنالیز فیزیکی و شیمیائی پسماند عادی در کشور :

حداکثر تا سال ۱۳۹۱

۲. انجام عملیات تفکیک به‌طور کامل در کلان‌شهرها :

حداکثر تا سال ۱۳۹۲

۳. انجام عملیات تفکیک به‌طور کامل در سایر شهرها و روستاها:

حداکثر تا سال ۱۳۹۲

۴. تجهیز و استانداردسازی سیستم‌های جمع‌آوری و انتقال در کلان

شهرها : حداکثر تا سال ۱۳۹۳

۵. تجهیز و استانداردسازی سیستم‌های جمع‌آوری و انتقال در سایر

شهرها و روستاها : حداکثر تا سال ۹۳

۶. انجام عملیات بازیافت ، استفاده مجدد و کمینه‌سازی در کلانش

هرها و سه استان شمالی کشور: تا سال ۹۵

امنیت و فضاهای شهری

شهر محیطی است با گوناگونی بسیار، با امکانات کم یا بیشتر، پارک و بوستان‌ها، محله‌های پهن و باریک و با خیابان‌ها و گذرگاه‌های مختلف که فضای اجتماعی را به هم پیوند می‌زند. فضای شهری بیشترین ارتباط را با مردم و محیط زندگی برقرار می‌کند و در نتیجه نقش بسزایی در هویت بخشی و احساس آرامش به شهروندان دارد. زیبایی، آراستگی، پاکیزگی و انسجام بخشی از ویژگی‌ها و معیارهای مهم ارزیابی شهر آرامش بخش است.

تمام امکانات جدید شهرهای امروز همانند گذشته قادر به تأمین آرامش و امنیت شهروندان نیستند. آن‌ها به دلیل تمرکز بالای جمعیت و فعالیت‌های خارج از مقیاس انسانی و فراوانی ماشین به‌تدریج، از شاخص‌های آرامش و امنیت فضای شهری فاصله گرفته‌اند.

به نظر می‌رسد در قرن حاضر محیط‌های نامطلوب شهری مشکلات بسیاری را برای امنیت شهروندان ایجاد کرده و در رشد آسیب‌های اجتماعی مؤثر بوده‌اند. با گسترش این آسیب‌ها، امنیت رنگ می‌بازد و جرائم بالا می‌رود و مردم در کنش‌های اجتماعی محتاطانه عمل کرده و با هر اتفاقی ترس و دلهره در آنان دوچندان می‌شود و در نتیجه احساس ناامنی می‌کنند. امنیت اجتماعی، آرامش و آسودگی خاطری است که هر جامعه‌ای موظف است در زمینه‌های شخصی، اقتصادی، سیاسی و قضایی برای جامعه و اعضای خود فراهم کند؛ بنابراین امنیت اجتماعی چیزی نیست جز حالتی از آسودگی خاطر مردم از ترس، تهدید و اضطراب و مصون ماندن جان، مال، ناموس، هویت و اعتقادات از هرگونه تهدید و تعرض.

عواملی که امنیت شهری را از بین می‌برند و موجب تهدید یا کاهش امنیت شهرهای بزرگ می‌شوند، بسیارند و برخی فضاها شهری یکی از عوامل اصلی تهدیدکننده امنیت شهرها هستند، این فضاها معمولاً از دید محفوظ هستند به همین خاطر فضاهاى دنج و مطمئنى براى فعاليت‌هاى غيرمجاز و ناهنجار محسوب مى‌شوند. زیر پله‌های شهری، داخل زیرگذرها، پل‌های

هوایی، زمین‌های فرورفته و گودها و... مواردی از فضاهای بدون دفاع در شهرها هستند.

بسیاری از کارشناسان معتقدند شهرها برای اینکه ایمن باشند باید برای همه گروه‌های سنی - جنسی ساخته شوند و برنامه‌ریزان شهری باید تفاوت‌های سنی و جنسیتی را در ساخت آن‌ها موردتوجه قرار دهند. درحالی‌که جامعه ما روزبه‌روز بیش از گذشته شهری می‌شود باید به نیازهای ملموس و محسوس شهروندان نیز با تأکید بر جمعیت، سن و طبقه توجه کرد. نگاهی به معماری شهرها نشانگر آن است که در طراحی ساختمان‌ها کمتر توجهی به زندگی روزمره و همیشگی خانواده‌ها شده و حتی نیازهای یک زن خانه‌دار در ساخت آن‌ها کمتر رعایت شده است. ساخت‌وساز و برنامه‌ریزی‌های شهری نه‌تنها می‌تواند شرایط نابرابری اقتصادی را مهیا کند، بلکه اقشار مختلف جامعه را نیز در استفاده از فضاهای عمومی تحت تأثیر قرار می‌دهد به‌طوری‌که گاهی به خاطر نبود توجه کافی سالمندان، معلولان، کودکان و زنان از زندگی سالم و صحیح شهری محروم می‌مانند.

امنیت اجتماعی و به‌طور کل امنیت، ارتباط مستقیمی با فضا و ساخت‌وساز شهری دارد. یک فضای شهری مناسب تا حد زیادی تأمین‌کننده امنیت و فضای نامناسب از بین برنده آن و زمینه‌ساز انواع آسیب‌ها و معضلات اجتماعی است. فضاهای نامناسب شهری، فضاهای بی‌دفاع، محلات ناامن، شهرهایی با معماری صرفاً مردانه همه و همه از عوامل تهدیدکننده امنیت شهری و اجتماعی هستند.

امروزه امنیت از شاخصه‌های کیفی زندگی در شهرها است و آسیب‌های اجتماعی از مهم‌ترین پیامدهای مختلف امنیت به شمار می‌روند. در این میان فضاهای شهری از جمله مؤلفه‌هایی هستند که نابهنجاری‌های اجتماعی در بستر آن‌ها به وقوع می‌پیوندد.

در حال حاضر زنان از هر قشر و طبقه‌ای و با هر نوع پوشش و آرایشی که در سطح شهر ظاهر شوند، در زمینه حمل‌ونقل و جابه‌جایی در شهر با مشکلاتی مواجه می‌شوند که این مسئله، هم زنان دارای وسیله نقلیه و هم زنان استفاده‌کننده از وسایل نقلیه شهری و عمومی را شامل می‌شود.

آنچه مسلم است کنترل بیرونی و فضای متراکم از انبوه جمعیت ناآشنا و غریبه محیطی مساعد برای تخطی از قواعد و هنجارهای زندگی شهری فراهم کرده و زمینه انواع بزهکاری‌ها و جرم و جنایت را به وجود آورده است. ساختار محله‌ای که بیش از این به‌عنوان تأمین‌کننده امنیت کارکرد خود را ایفا می‌کرد امروزه بر اثر به هم خوردن ساختار شهری به هم ریخته و مشکلات امنیتی زیادی را دامن‌گیر شهرها کرده است.

قانون و امنیت شهری

علم حقوق، پیشگیری از جرم را از درون خانه‌ها شروع کرده است؛

آرزوی تمام انسان‌ها زندگی در یک جامعه ایمن است. امنیت یکی از دو نعمتی است که قدرش ناشناخته مانده است. در دور و زمانی که ما در آن زندگی می‌کنیم غیر از عامل انسانی که همواره یکی از علل اصلی برهم زدن جوامع انسانی شناخته شده‌اند، عوامل طبیعی هم جایگاه خاصی را در این حوزه ایفا می‌کنند.

البته نه بدین معنا که عوامل طبیعی قبلاً امنیت را تهدید نکرده و در این روزگار نقش دیگری بازی می‌کنند، بلکه از این دیدگاه که قوانین و مقررات علاوه بر ناامنی‌هایی که توسط انسان‌ها ایجاد می‌شود، راهکارها و قواعدی هم برای ساختمان‌سازی در نظر گرفته‌اند به نحوی که بتوان از عوامل ناامن کننده طبیعی غیرانسانی خیلی مؤثرتر پیشگیری کرد. گزارش پیش روی قوانینی را مدنظر قرار داده‌اند که می‌خواهند قبل از ایجاد انواع ناامنی، از بروز جرم و خرابی توسط انسان‌ها و سایر عوامل طبیعی پیشگیری کنند.

امروزه شهرنشینی به عنوان پدیده‌ای که در اثر تداخل جنبه‌های مختلف و ضروری زندگی مدرن، مظهر شبکه‌ای از روابط پیچیده اجتماعی شده است، بستر و شکل‌دهنده بسیاری از چالش‌های اساسی در زندگی شهروندان است. معیارها و استانداردهای گوناگونی بر اساس ایده آل‌های فرهنگی و اقلیمی هر کشور برای زندگی شهری وجود دارد. از جمله مهم‌ترین آن‌ها رفاه عمومی، آسایش و احساس ایمنی، برابری در دسترسی به امکانات عمومی، بهداشت و سلامت عمومی است.

با توجه به اینکه مساجد کانون اصلی شکل‌گیری و رشد جوامع اسلامی هستند و در رشد و توسعه فرهنگی، اعتقادی، اجتماعی و اقتصادی کشور نقشی بی‌بدیل دارند.

اولین قدم در اجرای طرح محله محوری از مساجد محله‌ها شروع خواهد شد، بدین‌صورت که در اولین گام با معرفی مقدماتی طرح، نسبت به جذب یاوران افتخاری محلات اقدام نموده، با جذب نیروی فعال و کاردان محلات و همچنین شناسایی کارشناس محله، با برگزاری جلسات و اعلام نتیجه کار به مردم با اطمینان کامل می‌توان گفت اگر آموزه‌های طرح مدیریت محله هر جمعه فقط به مدت ده دقیقه به سمع مردم برسند، از لحاظ فرهنگی بسیار مثمر ثمر خواهد بود.

یقین داریم که با مشارکت، همفکری، تعامل و حضور فعال ساکنین محله در امور محله‌ای و عضویت در کارگروه‌ها برنامه‌ریزی برای مردم با مردم تقویت خواهد شد.

بخش سوم

برنامه‌ریزی عملی طرح

ویژگی‌های جوامع بشری امروز سبب ناپایداری انسان‌ها و محیط‌زیست گردیده است. جامعه انسانی و مدنی امروز با وجود مسائلی از قبیل فقر و بی‌عدالتی، فردگرایی، طمع‌گرایی، ازهم‌پاشی روابط اجتماعی، ناپایداری خانواده، آهنگ زندگی روزمره ناموزون و نامتعادل، از بین رفتن هویت شهری، از بین رفتن ثروت‌های طبیعی و فرهنگی، کاهش مشارکت عموم مردم در تصمیم‌گیری‌ها، آسیب‌پذیری انسان‌ها و محیط شهری ناشی از حوادث طبیعی و انسانی، آلودگی زیست‌محیطی، تصادفات رانندگی، بزهکاری، جنایت، عدم وجود آسایش محیطی در فضاهای زیستی، مصرف بی‌حد و حصر انرژی و استفاده غیرمنطقی از منابع تجدید ناپذیر و ... مواجه می‌باشند.

در حال حاضر انسان در جستجوی شهر ایده آل است که زمینه توسعه پایدار را فراهم نماید که در آن اصولی برای دستیابی به توسعه پایدار معین گردد، توسعه‌ای که نیازهای انسان امروز را برآورده نماید، بدون اینکه توانایی نسل‌های آینده را برای دستیابی به آرزوها و نیازهایشان از بین ببرد.

بیان

لازم است موضوعات اجتماعی و اقتصادی در کنار مقوله‌های محیطی مورد توجه قرار گیرند. شرایط ناپایدار اجتماعی می‌تواند نهایتاً به ناپایداری محیطی منجر شود. مشخصه هر ناحیه آمیزه‌ای است از دو خصوصیت اجتماعی و زیست‌محیطی. بر اساس تعریف کمیسیون جهانی سازمان ملل: توسعه پایدار، توسعه‌ای است که سلامت بشر و سیستم‌های اکولوژیک را در درازمدت بهبود می‌بخشد. شکلی از توسعه امروزی که توان توسعه مداوم شهرها و جوامع شهری نسل‌های آینده را تضمین کند.

چهار معیار برای تدوین دریای آزادت شهری پایدار از محله به شرح زیر پیشنهاد می‌گردد:

معیار اول در رابطه با ابعاد اکولوژیک پایدار است. معیار دوم در ارتباط با توسعه اقتصادی پایدار است. خانوارها در قالب گروه‌های درآمدی مختلف باید قادر باشند نسبت به تأمین نیازهای خود اقدام کنند. معیار سوم ضرورت ارتباط سیاست شهری با توسعه اجتماعی پایدار است. معیار چهارم در ارتباط با توسعه پایدار روش‌ها و استفاده از فن‌آوری است.

بدیهی است هر شهر، کلان‌شهر و منطقه شهری نیاز به تدوین راهبردهای محلی خود برای توسعه پایدار شهری دارند تا پاسخگوی شرایط زیست‌محیطی، سیستم‌های اقتصادی، اجتماعی و سازمان مدیریت شهری خود باشد.

فرایند اصلاح و بهبود اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و مبتنی بر فن‌آوری که همراه با عدالت اجتماعی باشد، به طریقی که اکوسیستم را آلوده نکند و منابع طبیعی را تخریب نکند. توسعه پایدار به معنی افزایش منابع انسانی، توانمندسازی جوامع به سمت افزایش توانمندی‌های اقتصادی، اجتماعی، فن‌آوری و فرهنگی است.

عمده‌ترین مباحث و راه‌حل‌های توسعه پایدار شهری در مقیاس محلی مطرح می‌شوند. دلیل این امر، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، نابسامان بودن شرایط و بحران‌های زیست‌محیطی در مقیاس محلی است. وجود حکومت‌های توانمند محلی می‌تواند موجبات پرداختن به نیازها، سنت‌ها، فرم شهری، اولویت‌های اجتماعی. شرایط زیست‌محیطی در مناطق محلی در توسعه شهری را فراهم آورد. این در حالی است که حکومت‌های محلی معمولاً دارای اختیارات، قدرت سیاسی و ظرفیت تصمیم‌گیری کمتر بوده و به منابع لازم جهت اجرا نیز دسترسی کمتری دارند. این مسائل می‌تواند به بی‌انگیزگی و ادامه انتقادات محلی برای ناکافی بودن و غیر مؤثر بودن سیاست‌ها منجر شود.

مشارکت مردم و اقتصاد پایدار

یکی از مهم‌ترین اجزاء پایداری شهری ایجاد دموکراسی عملی بیشتر در سطح ملی و منطقه‌ای است که به‌نوبه خود می‌تواند موجب به وجود آمدن تغییرات مثبت دیگر باشد. یک اقتصاد منطقه‌ای پایدار باید حول سه اصل متمرکز شود. اول اینکه، یک اقتصاد احیاء کننده باشد؛ یعنی اقتصادی که به احیاء خسارات اجتماعی و زیست‌محیطی گذشته پرداخته و از بروز مسائل جدید جلوگیری کند. دوم اینکه، اقتصادی باشد انسان‌گرا یعنی بتواند نیازهای واقعی انسان را تأمین کرده و کار معنی‌داری در مقابل دستمزد معقول برای مردم تأمین کند. سوم اینکه، باید اقتصادی محلی باشد، یعنی بر مالکیت محلی، کنترل محلی، سرمایه‌گذاری محلی، استفاده از منابع محلی، تولید برای بازارهای محلی تأکید داشته باشد.

یکی از ملزومات دستیابی به توسعه پایدار شهری، خلق چشم‌اندازهای زیبا و موزون است. وجود آلودگی چشم‌انداز حاکی از نابرابری اجتماعی اقتصادی در میان ساکنان یک شهر است. تمرکز فقر در مناطق حاشیه‌نشین نه تنها به آلودگی چشم‌انداز منجر نمی‌گردد، بلکه زمینه افزایش جرم و جنایت را نیز فراهم می‌کند. افزایش جرم و جنایت و سایر ناهنجاری‌های اجتماعی در شهر، توسعه پایدار شهری را نا مقدور می‌سازد که نهایتاً باعث ناامنی، هراس، افسردگی و نگرانی شهروندان می‌گردد.

برای بهره‌مندی از جامعه شهری پایدار، بایستی خدمات‌رسانی به اقشار پایین اجتماعی در اولویت قرار گیرد.

نتیجه

با تقویت مشارکت و به‌کارگیری توانایی‌های افراد، سطح دانش فنی، اجتماعی، سیاسی و محیط‌زیست مردم ارتقاء یافته و شهروندان با داشتن این احساس که در محیط زندگی خویش نقشی دارند، رابطه احساسی با محیط برقرار کرده و با تضعیف بی‌تفاوتی‌های رفتاری، نظارت بیشتری بر محیط اعمال می‌نمایند که این وضعیت به تقویت احساس امنیت فردی و اجتماعی، حفظ و احیاء هویت فرهنگی و اعتقادی و ترویج اندیشه نوع‌دوستی و تعاون، حفاظت از محیط‌زیست، برقراری نظم و تعادل کالبدی و رقابت افراد در دستیابی به اهداف مطلوب فردی و جمعی دامن زده و اقشار و گروه‌های محروم را به تلاش در راه دستیابی به خواسته‌های خود ترغیب می‌نماید. حاصل چنین روزی، ایجاد محیطی منسجم‌تر است که سرانجام عدالت اجتماعی در آن برقرار خواهد شد.

مدیریت اجرایی طرح

مسئله آن نیست که باد به چه سمتی می‌وزد، بلکه مهم آن است که شما چگونه بادبان را تنظیم کرده‌اید.

کار آیی - اثربخشی و موفقیت یک مثلث‌اند. کارا بودن یعنی بهره‌ور بودن. اثربخش بودن یعنی اقدام کردن یا مشارکت کردن. موفق بودن یعنی نتایج را حاصل کردن. کار آیی مترادف با بهره‌وری است. برای افزایش کار آیی باید بهره‌وری افزایش یابد. با دیدگاه سنتی، تلاش‌هایی را که باید برای بهبود کار آیی انجام شود مبتنی بر پاسخ‌گویی به این پرسش‌ها مشخص کنید:

- ۱- چگونه می‌توان یک کار را سریع‌تر انجام داد؟
- ۲- چگونه می‌توان آن را ارزان‌تر انجام داد؟
- ۳- چگونه می‌توان آن را برای اولین بار به‌درستی انجام داد؟

ما از ژاپنی‌ها آموخته‌ایم که رمز افزایش بهره‌وری، کار را بهتر انجام دادن است تا سریع‌تر انجام دادن؛ بنابراین، کار آیی فقط صرفاً کمیت و عدد نیست بلکه به همان اندازه هم کیفیت نقش دارد. اثربخشی به معنای غلبه بر موانع و مشکلات است.

یک مدیر ایده آل باید استقامت یک دوندۀ مسابقات المپیک را، سرعت انتقال ذهنی انیشتین را، تسلط یک استاد زبان‌شناسی در مکالمه را،

بی‌طرفی قاضی، فراست یک دیپلمات و پشتکار سازندگان اهرام مصر را داشته باشد... شناخت عمیقی از فرهنگ محله داشته باشد؛ نباید روحیاتی خشک و مقرراتی داشت باشد؛ او باید بتواند در فرهنگ محلی ذوب شود.

مدیریت، پدیده‌ای فوق‌العاده پیچیده شبیه به تنیدگی تارهای عنکبوت است. گاه ریاضیات است و گاه شعر، گاه فرصت‌طلبی است و گاه شعور محض و عقل سلیم است؛ گاه فشار آوردن از بالا یا توسط محیط است و گاه چشم چهارم (خلاقیت). مدیریت عبارت از این است که بدانیم چه هنگام مدیریت را به‌عنوان ریاضیات بکار بریم (روش‌ها و فن‌ها) و چه هنگام به‌عنوان شعر بکار بریم (روابط انسانی، انگیزش و غیره) و چه هنگام آن را به‌عنوان فرصت‌طلبی بکار بریم (ریسک‌پذیری با کارآفرین) و چه هنگام، استفاده از شعور محض و عقل سلیم است (قضاوت) و چه هنگام آن را به‌عنوان فشار استفاده کنیم (قدرت مانور) و چه وقت آن را به‌عنوان چشم چهارم بکار بریم (ابتکار و تصمیمات فی‌البداهه).

تا پنج سال دیگر مایلید به کجا برسید؟ (جهت حرکت)

چرا تفهیم و تقسیم بینش با زیردستانتان برای رسیدن به هدفی که برای احقاق آن تلاش می‌کنید برای شما به‌عنوان مدیر مهم است؟

آنان که مدیریت را پذیرا می‌شوند، مسئولیت سنگینی را به عهده می‌گیرند، زیرا این عده موظف هستند همه گونه روش‌های اخلاقی و اسلامی را در

دوره مدیریت خود نسبت به همکاران و ارباب رجوع رعایت نمایند و خدای ناکرده کمترین تماس و تساهلی از طرف آنان ضربه به اعتقادات خود و دیگران وارد کرده است.

بینش باید توصیف کننده ارزش سازمان و ارزشی که برای کارکنان و مشتریان خود می گذارند بوده و همچنین بینش باید توصیف کننده مقصد یا جایی که یک شرکت و یا یک سازمان به سوی آن در حرکت است باشد.

ارزش های سازمان در بهترین و ارائه دهنده مناسب ترین و یا سریع ترین خدمات است.

به عنوان یک رهبر زمانی می توانید به توصیف دقیق بینش سازمان خود بپردازید که زمینه مناسبی برای تفاهم ایجاد کرده باشید. زمینه ای که در آن انتقال و درک مفاهیم به آسانی صورت گیرد و موجب افزایش قدرت سازمان در زمانی که همه اعضا به سوی هدف مشترکی گام برمی دارند، می شود.

افراد دوست دارند نتیجه تلاش خود را ببینند و از انجام کارهای جالب لذت ببرند. آشنایی با انتظارات بیشتر افراد را به مشارکت علاقه مند می کند. سنجیده رفتار کنید به گونه ای که بیانگر علاقه مندی شما باشد. برای ایجاد وابستگی، تعهد و تعلق راهی بهتر از ارائه نگرش حمایتی با درگیر کردن افراد در کار و سپس گوش دادن به نظراتشان نیست. افراد دوست دارند جواب بشنوند، حتی اگر به آرامی و متانت به آن ها گفته شود این کار در موقعیت فعلی عملی نیست «به دلیل اینکه...»

کارکنان را مطلع کنید؛ بدون داشتن اطلاعات لازم افراد نمی‌توانند درک درستی از آنچه در اطرافشان می‌گذرد داشته باشند. به این ترتیب از پیشرفت‌های انجام‌شده آگاه نخواهید شد و قادر نخواهند بود تا دریابند چگونه می‌توانند به انجام کارها کمک کنند. هنگامی هم که اطلاعات کافی وجود ندارد احساس کنار گذاشته شدن به‌طور طبیعی پدید می‌آید.

هیچ‌گاه قدرت شناسایی و قدردانی را برای برانگیختن افراد دست‌کم نگیرید؛ زیرا این پدیده همانند روغنی است که سبب حرکت نرم ماشین می‌شود. مطالعات نشان داده که افراد برای شناخته شدن و مورد قدردانی قرار گرفتن سخت‌تر از زمانی که فقط پای پول در میان است کار می‌کنند.

رهبران روشن‌ضمیر دریافته‌اند که انجام وظیفه و داشتن روحیه‌ای بالا و شاد پا به پای هم پیش می‌روند و این روند عالی‌ترین راه برای دستیابی به عزت‌نفس، افزایش مهارت و احساس وابستگی است.

به شما به‌عنوان رهبر گروه بستگی دارد تا جوی خلاق و محیطی مناسب برای نوآوری ایجاد کنید. این به آن معنی است که شما ذهنتان را برای یافتن راه‌های جدید و انجام بهتر مسائل به کار بیندازید و زیردستان خود را هم به این‌گونه تفکر و عمل ترغیب کنید. به آنچه آموخته‌اید عمل کنید.

ما می‌توانیم زندگی خود را به مدت‌زمانی که در دنیا به ما اختصاص داده شده است توصیف کنیم. مهم‌ترین وظیفه در زندگی آن است که بیشترین بهره را از این زمان ببریم.

استفاده بهتر از زمان محدود و ارزشمند عمر، تنها از طریق مدیریت زمان که هوشیارانه، مستمر و پایدار تدوین شده باشد، میسر است. مدیریت اوقات شما به معنی مسلط بودن و کنترل کردن زمان و کار شما است؛ به جای آن که اجازه دهید گذر عمر شما را تحت کنترل خود درآورد. شما زمان را تحت کنترل خود درآورید.

افراد واقعاً موفق عمدتاً یک چیزدارند: در برهه‌ای از زندگی در گوشه‌ای با خود خلوت کرده و به تفکری عمیق فرو رفته‌اند و درباره اینکه از سرمایه وقت و عمرشان چگونه سود ببرند، اندیشیده‌اند. زندگی به شرطی می‌تواند کاملاً موفقیت‌آمیز باشد که بر پایه دیدگاهی صحیح از زمان و زندگی بنانهاده شود. ما باید تلاشی هوشمندانه بکار ببریم تا از وقتی که در اختیار داریم جهت دستیابی به اهداف حرفه‌ای خود سودجوییم.

مدیریت موفق تنها زمانی امکان‌پذیر است که اهداف، روشن و به‌خوبی تعریف‌شده باشند و مراقبت‌ها و بررسی‌های لازم بعدی جهت دستیابی به اهداف به عمل آید. تنها کسی که اهدافش را تعیین کرده است می‌تواند روشن‌بینی و وسعت نظر خود را در گام‌های بی‌قرار زندگی روزمره حفظ کند. حتی زیر بار سنگینی از کار، او می‌تواند اولویت‌ها را مشخص کند و می‌داند که چگونه از حداکثر توانائی‌های خود استفاده کند و با اطمینان و به‌سرعت به اهداف مطلوبش دست یابد. داشتن هدف (هدف‌مداری) کمک می‌کند تا توانائی‌هایتان و نیروهای ناخودآگاه را بر روی نقاط حقیقی متمرکز کنید.

بسته بآنکه یک وظیفه از اهمیت زیادتر و یا کمتری برخوردار است و یا فوریت دارد یا ندارد، چهار حالت برای انجام آن تصور است.

وظایف دسته الف: فوری به آن پرداز. مواردی که از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند و در اولویت‌اند و خودتان باید به آن رسیدگی کنید.

وظایف دسته ب: مهلت آن را مشخص کن، مواردی که گرچه باید شخصاً به آن رسیدگی کنید اما فوری و فوری نیستند. این دست خیلی وسوسه‌انگیز و اغواکننده‌اند و می‌تواند هر چیزی را شامل شود. مراقب باشید خودتان را اسیر این موارد نکنید و هر چه زودتر به زیردستان واگذار کنید.

وظایف ج: تفویض کنید.

وظایف د: بایگانی کنید.

افراد نمی‌خواهند مدیریت شوند، آن‌ها می‌خواهند رهبری و هدایت شوند؛ بنابراین اگر توانستید مدیریت کنید رهبری هم می‌توانید بکنید.

راز موفقیت مدیران یک برنامه‌ریزی صحیح است. اگر ما بهترین ماشین‌آلات، تکنیک‌ها را در اختیار داشته، ولی افراد شایسته و علاقه‌مند نداشته باشیم، نمی‌توانیم موفق شویم. از طرفی افراد دلسرد و بی‌روحیه می‌توانند باعث از بین بردن وسایل تولید شوند.

سیمرغ اجرایی طرح

(شامل پنج انگشت، ده استراتژی، هشت معیار و هفت ایده)

دست ما، پنج انگشت دارد و هر انگشت مظهر یک اصل اساسی است:

- ۱- اثربخشی: انگشت شست نماینده اثربخشی است؛ چون دست بدون شست فاقد کاربری است. بدون اثربخشی هم تلاش‌ها فقط خواب‌وخیال هستند.
- ۲- سازندگی: انگشت اولی یعنی نشانه که از آن برای نشان دادن راه و جهت استفاده می‌کنیم بیانگر این اصل است. جهت باید مثبت باشد نه منفی؛ سازنده باشد نه مخرب.
- ۳- احترام: انگشت دوم یعنی میانه که در میان همه انگشتان بزرگ‌تر است نشان‌دهنده این اصل است و در میان همه این اصول از همه مهم‌تر است. روابط متقابل شخصی بر پایه احترام متقابل بنا می‌شود.
- ۴- خودسازی: این اصل به‌وسیله انگشت سوم القا می‌شود. ما بیشتر اوقات به این انگشت توجهی نداریم اما این انگشت همیشه همان‌جا هست. پس خودسازی باید یک فرایند مستمر باشد.
- ۵- مشارکت: انگشت کوچک به‌عنوان نماد مشارکت در نظر گرفته‌شده تا به ما یادآور شود که ما می‌توانیم در کار سهیم باشیم گرچه مشارکت بسیار کم باشد. جمع مشارکت‌های کوچک است که عاقبت به تلاش‌های بزرگ منجر می‌شود.

ده استراتژی بزرگ‌ترین اصل مدیریت:

- ✓ استراتژی اول: راه‌حل‌های اساسی به‌جای راه‌حل‌های زودگذر
- ✓ استراتژی دوم: ریسک‌پذیری به‌جای اجتناب از ریسک
- ✓ استراتژی سوم: خلاقیت کاربردی به‌جای تقلید کورکورانه
- ✓ استراتژی چهارم: اقدام قاطع به‌جای تجزیه و تحلیل‌های فلج‌کننده
- ✓ استراتژی پنجم: کار برجسته به‌جای کار صوری
- ✓ استراتژی ششم: ساده کردن کار به‌جای پیچیده کردن
- غیرضروری کار

- ✓ استراتژی هفتم: رفتار آرام و مؤثر به‌جای رفتار پرسروصدا و نق زدن

- ✓ استراتژی هشتم: کیفیت کار به‌جای سرعت کار
- ✓ استراتژی نهم: وفاداری به سازمان به‌جای تهدید به ترک خدمت
- ✓ استراتژی دهم: کارهای جمعی به‌جای تک‌روی.

هشت معیارهای موفقیت:

- ✓ تمایل برای کار و فعالیت.
- ✓ استقلال و کارآفرینی
- ✓ دست‌کاری در رویه‌های قانونی
- ✓ ساده کردن مدیریت با تعداد کم کارمندان
- ✓ به مشتری نزدیک شدن.

- ✓ بهره‌وری از طریق افراد
- ✓ مدام در حال یافتن باشید.
- ✓ آسان‌گیری را با قاطعیت و سخت‌گیری قرین سازید.

هفت سخن

۱. مدیریت یعنی جایگزینی فکر به‌جای زور بازو و ماهیچه، دانش به‌جای فرهنگ مردمی و خرافات و تشریک‌مساعی به‌جای اعمال زور...
۲. حرفه مدیریت یعنی اینکه شرکت را آن‌گونه که هست نبینی، بلکه آن‌گونه ببینی که می‌تواند باشد.
۳. آدم‌ها فاقد قدرت نیستند؛ فاقد اراده‌اند.
۴. بهترین دست‌یاری، همانی است که در انتهای بازوی تو قرار دارد.
۵. ناممکن اغلب ناآزموده است.
۶. در آنچه می‌توانی انجام دهی محدودیتی نیست، مگر محدودیت ذهن خودت.
۷. اگر فرصت بر در نمی‌کوبد، دری بساز.

مجموعه
آئین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های
مدیریت محله

دستور العمل مدیریت محله محور

کلیات:

با عنایت به وظایف و نقش شهرداری در گسترش مشارکت و حضور شهروندان در عرصه‌های مختلف و سیاست محله محوری برای مهیا کردن شرایط و زمینه‌های قانونی، اجرایی و تشکیلاتی لازم در جهت شکل‌گیری مشارکت آگاهانه، معنادار، قاعده‌مند و پایدار و استفاده بهینه مدیریت شهری از سرمایه اجتماعی.

اهداف:

- ۱- افزایش مشارکت مردمی در اداره امور شهر از طریق به‌کارگیری توانمندی‌ها و ظرفیت‌های مادی و معنوی آنان و استفاده مثبت از امکانات محلات.
- ۲- ایجاد یک رکن اجرایی در سطح محله متناسب با رکن مشورتی و نظارتی شورا.

- ۳- افزایش اعتماد و ارتباط متقابل بین شهرداری و ساکنین محلات
- ۴- تطابق هر چه بیشتر تصمیمات، برنامه‌ها و فعالیت‌های شهرداری با خواسته‌ها و مطالبات اصلی مردم.
- ۵- تلاش در جهت احیاء و برجسته‌سازی هویت و جایگاه محله‌ای.
- ۶- افزایش مشارکت شهروندان و شهرداری در انجام فعالیت‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی و رفاهی.

وظایف قابل‌واگذاری از طرف شهرداری به هیئت امناء محله:

- ۱- اداره واحدهای مربوط به سلامت، امور ورزشی، تفریحی، آموزشی، فرهنگی، مذهبی و کتابخانه‌ها در مقیاس محله
- ۲- مشارکت در کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی در محله
- ۳- شناسایی و کمک به گروه‌های آسیب‌پذیر محله
- ۴- مشارکت در حفظ و ارتقای زیباسازی محله
- ۵- مدیریت و ساماندهی امور مربوط به مدیریت بحران در مقیاس محله و سازمان‌دهی و مشارکت شهروندان در مدیریت محله
- ۶- مشارکت در حفظ و بهره‌برداری آثار قدیمی محله
- ۷- نظارت بر حسن اجرای سند توسعه‌ای محله‌ای و نیازسنجی و امکان‌سنجی اجرای فعالیت‌های مختلف شهرداری در مقیاس محله
- ۸- مشارکت و همکاری در آموزش و افزایش سطح آگاهی شهروندان.

کارگروه‌های تخصصی - مردمی

در هر محله کارگروه‌های تخصصی در موضوعات ذیل از بین افراد صاحب صلاحیت تشکیل می‌شود.

۱- کارگروه اجتماعی، آموزش و توانمندسازی

۲- کارگروه سلامت و محیط‌زیست

۳- کارگروه فرهنگی و هنری

۴- کارگروه مدیریت بحران و ایمنی

۵- کارگروه ورزشی و اوقات فراغت

۶- کارگروه امور خدماتی و رفاهی

ساختار اجرایی:

اجرا و نظارت بر وظایف واگذارشده به هیئت امناء در هر یک از محلات شهر از طریق ساختار ذیل انجام می‌شود.

۱- شهریار محله (اجرایی)

۲- شهربان محله (نظارتی)

۳- کارشناس حقوقی

۴- کارگروه‌های تخصصی

محل استقرار:

مدیریت محله در سرای محله استقرار خواهد یافت و توسط مدیر محله اداره می‌گردد.

- بودجه سالانه مدیریت هر محله با پیشنهاد مدیر محله به تصویب هیئت امناء می‌رسد. بودجه مذکور از محل درآمد واحدهای تحت پوشش مدیریت محله و از ارائه خدمات مختلف و منابع مالی تعریف‌شده در طرح تأمین می‌شود.
- پرداخت هرگونه حق‌الزحمه به مدیر محله و کارکنان و اعضای هیئت امناء از سوی شهرداری بابت فعالیت‌های انجام‌شده ممنوع است. شهرداری هیچ‌گونه تعهد استخدامی و مالی به مدیر محله، کارکنان و هیئت امناء محله نخواهد داشت.
- مدیر محله می‌تواند برای اداره واحدهای تحت پوشش خود، اقدام به انتخاب هیئت‌مدیره افتخاری نماید. اعضای هیئت‌مدیره می‌بایست دارای تجربه لازم اجرایی باشند.

شیوه‌نامه شکل‌گیری و فعالیت کارگروه‌های تخصصی / مردمی:

تعریف:

کارگروه‌های تخصصی/مردمی: منظور افراد دارای صلاحیت، متخصص و دارای تجربه ساکن محله می‌باشند که به‌طور افتخاری و داوطلبانه و به‌منظور تحقق مشارکت ساکنین محله در حوزه‌های مختلف و در چارچوب وظایف تعیین‌شده علاقه‌مندی خود را به همکاری با هیئت امناء و مدیریت محله اعلام نموده و در شش کارگروه به شرح ذیل سازمان‌دهی می‌شوند.

کارگروه‌ها:

- ۱- کارگروه اجتماعی، آموزش و توانمندسازی
- ۲- کارگروه سلامت و محیط‌زیست
- ۳- کارگروه فرهنگی و هنری

- ۴- کارگروه مدیریت بحران و ایمنی
- ۵- کارگروه ورزشی و اوقات فراغت
- ۶- کارگروه امور خدماتی و رفاهی

شرایط عضویت در کارگروه‌ها:

- ۱- داشتن صلاحیت‌های عمومی و رفتار اجتماعی مناسب در سطح محله
- ۲- داشتن مدرک تحصیلی مرتبط با فعالیت هر کارگروه
- ۳- سکونت در محله حداقل به مدت شش ماه
- ۴- دارا بودن دانش یا مهارت در حوزه مرتبط و یا حداقل ۲ سال تجربه مستقیم با موضوع کارگروه
- احراز شرایط از طریق ارائه اسناد و مدارک و تأیید هیئت امناء کفایت می‌کند.
- هر فرد ساکن محله فقط می‌تواند در یک کارگروه عضو شود.

مراحل تشکیل کارگروه‌ها:

- ۱- در مرحله اول طی فراخوان عمومی و در زمان تعیین شده با شیوه‌های مقتضی و متعارف اطلاع‌رسانی توسط هیئت امناء محله در سطح محله شامل تعداد اعضاء، عناوین، شرایط، شیوه، زمان و مکان مراجعه و ثبت نام مقتضیان عضویت در کارگروه‌ها به اطلاع ساکنین محله خواهد رسید.

۲- داوطلبان با ارائه مدارک لازم و درخواست کتبی عضویت، در یکی از کارگروه‌های موردعلاقه ثبت‌نام خواهند نمود.

۳- پس از پایان ثبت‌نام هیئت امناء محله شرایط و مدارک ثبت‌نام‌شدگان را بررسی خواهد نمود و اعضای هر کارگروه انتخاب خواهد نمود.

نحوه فعالیت:

۱- پس از انتخاب کارگروه‌ها، در اولین جلسه هر کارگروه که با حضور رئیس هیئت امناء برگزار خواهد شد، اعضاء با رأی به یکی از اعضاء خود، او را به‌عنوان مسئول کارگروه انتخاب و به هیئت امناء معرفی خواهند نمود.

۲- جلسات کارگروهی تخصصی با حضور حداقل نصف به‌علاوه یک اعضاء تشکیل و رسمیت می‌یابد.

۳- کارگروه‌های تخصصی حداقل هر ۱۵ روز یک‌بار جلسه رسمی خواهند داشت.

شرح وظایف کارگروه‌های تخصصی:

۱- شناخت نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، رفاهی، خدماتی و ارائه پیشنهادها و راهکارها و برنامه‌هایی در این خصوص حسب وظیفه هر کارگروه تخصصی.

- ۲- کمک به نظارت بر حسن اجرای طرح‌های محله‌ای حسب وظیفه کارگروه تخصصی
- ۳- کمک به مدیریت محله در اجرا و پیشبرد وظایف و مأموریت‌های محله
- ۴- ارائه طرح‌ها، پیشنهادهای و ابتکارات سازنده به منظور توسعه و آبادانی محله، مرتبط با وظایف کارگروه و پیشنهاد آن به مدیریت و هیئت امناء محله
- ۵- شناسایی ظرفیت‌ها و توانمندی‌های مشارکتی در محله
- ۶- شناسایی و طبقه‌بندی اولویت‌های محلی در ارتباط با کارگروه‌ها
- ۷- کمک و مشارکت در اعمال نظارت بر حسن انجام وظایف و مأموریت‌های هیئت امناء و مدیریت محله
- ۸- ارائه مشاوره و نظرات کارشناسی و تخصصی به مدیریت و هیئت امناء محله
- ۹- کمک به برقراری و گسترش تعامل و ارتباط بین مدیریت محله و ساکنین محله در حوزه‌های مختلف مرتبط
- حوزه و محدوده فعالیت کارگروه‌های تخصصی صرفاً در سطح محله و مرتبط با رویکردهای طرح مدیریت محله خواهد بود.

شیوه‌نامه انتخاب و معرفی نمایندگان

سازمان‌های مردمی محلی برای عضویت در هیئت امناء

تعریف سازمان‌های مردمی محلی:

در این شیوه‌نامه، منظور آن دسته از نهادهای، سازمان‌ها، گروه‌های داوطلب، سمن‌ها و اجتماعات محله‌ای است که دارای ویژگی‌ها و شرایط زیر باشند:

- ۱- حتماً در سطح محله تشکیل و فعالیت مستمر داشته باشند.
- ۲- غیردولتی و از جنبه تشکیل و جنبه فعالیت، واجد کارکرد نهادهای مردمی و محلی باشند.
- ۳- دارای مجوز قانونی ثبت‌شده باشند.
- ۴- وجه غالب فعالیت‌ها و عملکردهای آن‌ها فرهنگی، اجتماعی، هنری، زیست‌محیطی، امداد و نجات، ورزشی و خدماتی و مرتبط با وظایف و کارکردهای هیئت امناء، مدیریت محله و کارگروه‌های تخصصی باشند.

برخی مصادیق دستگاه‌ها و نهادهای این شیوه‌نامه:

- ۱- تمامی مساجد محله
- ۲- پایگاه‌های بسیج مستقر در محله
- ۳- هیئت‌های مذهبی ثبت‌شده در محله
- ۴- خیریه‌های دارای مجوز فعال در سطح محله
- ۵- گروه‌های داوطلب یا کانون‌های اجتماعات محله‌ای موضوعی مرتبط تشکیل‌شده در مقیاس محله
- ۶- تمامی سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن‌های) دارای مجوز تشکیل‌شده و فعال در محله

ملاک‌ها و ویژگی‌های فرد معرفی‌شده:

- ۱- داشتن صلاحیت عمومی و رفتار اجتماعی مناسب در سطح محله
- ۲- سکونت در محله حداقل ۶ ماه
- ۳- داشتن تجربیات و دانش مرتبط با موضوعات فرهنگی اجتماعی و مشارکت‌های مردمی
- ۴- علاقه‌مند به حضور، مشارکت و همکاری با هیئت امناء محله

شیوه‌نامه انتخاب و معرفی نماینده دستگاه اجرایی محلی

برای عضویت در هیئت امناء

تعریف دستگاه‌های اجرایی و عمومی:

منظور آن دسته از سازمان‌ها، ارگان‌ها و نهادهای دولتی و عمومی است که دارای شرایط زیر باشد:

- ۱- در وهله اول، در مقیاس محله حضور، مشارکت و فعالیت مستمر داشته و دارای شعبه اجرایی باشند.
- ۲- حوزه وظایف، مسئولیت‌ها و اختیارات آن‌ها مسائل فرهنگی و اجتماعی، رفاهی، هنری، ورزشی و مسائل مربوط با وظایف و اختیارات هیئت امناء، مدیریت محله و کارگروه‌های تخصصی باشد.
- ۳- به لحاظ ساختاری اجرایی و کارکردی با مردم و حوزه کارهای مردمی در مقیاس محله سروکار بیشتری دارند.

مصادیق دستگاه‌ها و نهادهای این شیوه‌نامه:

- ۱- آموزش و پرورش (مدارس دولتی)   ۲- قوه قضائیه (دادگستری)
- ۳- نیروی انتظامی (کلانتری)   ۴- آموزش عالی و دانشگاه‌ها
- ۵- سازمان تربیت بدنی   ۶- کمیته امداد
- ۷- سازمان مدیریت بحران   ۸- سازمان بهزیستی
- ۹- اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی   ۱۰- سازمان محیط زیست
- ۱۱- دستگاه‌های خدماتی و دولتی   ۱۲- سایر سازمان‌ها و نهادها بنا
(آب، برق، مخابرات و فاضلاب) به ضرورت

شیوه انتخاب

دبیرخانه پس از ابلاغ این شیوه‌نامه نسبت به شناسایی دستگاه‌های اجرایی و عمومی در هر محله اقدام خواهد نمود.

دبیرخانه مکاتبات و هماهنگی‌های لازم را به منظور تشکیل جلسه مشترک انجام داده و نمایندگان دستگاه‌های ذی ربط را طی دعوت‌نامه مکتوب به جلسه دعوت می‌نماید.

آئین‌نامه داخلی هیئت امناء

کلیات:

هیئت امناء محله، مجموعه‌ای است مردمی و متشکل از نمایندگان نهادهای محله‌ای، دستگاه‌های اجرایی و کارگروه‌های تخصصی / مردمی مدیریت محله با عضویت ۱۳ نفر در هر محله تشکیل می‌شود و طبق مفاد دستورالعمل مذکور وظایف و اختیارات تعریف‌شده‌ای را بر عهده دارد و هدایت، برنامه‌ریزی، نظارت و راهبری مدیریت محله را انجام می‌دهد؛ بنابراین لازم است جلسات، تصمیمات و اقدامات آن قاعده‌مند، منسجم، هدفمند، منضبط و با تقسیم‌کار مشخص انجام می‌گیرد.

به‌منظور انسجام‌بخشی و قاعده‌مند کردن جلسات، تصمیمات برنامه‌های هیئت امناء و تعیین شیوه‌ها و سازوکارهای تعامل اعضای هیئت امناء «آئین‌نامه داخلی هیئت امناء محله» به‌عنوان مبنای اصلی و قانونی تشکیل، اداره جلسات و اتخاذ تصمیمات هیئت امناء به شرح ذیل تدوین و تصویب می‌شود.

نحوه تشکیل جلسات:

۱. جلسات هیئت امناء با حضور حداقل نصف بعلاوه یک نفر اعضا رسمیت داشته و با اعلام قبلی و مکتوب رئیس هیئت امناء برگزار می‌شود.
  ۲. دستور جلسات هیئت امناء متناسب با مسائل، رویدادها و مشکلات اولویت‌دار با نظر اعضا مشخص و طی دعوت‌نامه کتبی اعلام می‌شود.
  ۳. جلسات عادی هیئت امناء حداقل هفته‌ای یک‌بار و حداکثر به مدت ۳ ساعت که روز و ساعت آن در اولین جلسه هیئت امناء با توافق اعضا مشخص می‌شود برگزار می‌گردد.
  ۴. هیئت امناء در اولین جلسه رسمی خود به‌منظور ثبت و ضبط مذاکرات و تصمیمات و انجام مراسلات و تدوین و تنظیم صورت‌جلسات و پیگیری امور مربوط به تشکیل جلسات، یک نفر از اعضا را به‌عنوان منشی انتخاب نمایند.
- هیئت امناء برای ثبت، ضبط و پیگیری مذاکرات، تصمیمات و مصوبات جلسات خود دفتر صورت‌جلسه خواهد داشت و صورت‌جلسات تنظیمی شامل زمان و مکان جلسه، دستور جلسه، حاضرین، غایبین، مدعوین، خلاصه مذاکرات، تصمیمات و مصوبات در دفتر مذکور ثبت و به امضاء همه حاضرین خواهد رسید.

• یک نسخه از تصویر مصوبات به دبیرخانه شورای اسلامی شهر و یک نسخه به شهردار ارسال خواهد شد.

۵. مصوبات هیئت امناء با رأی حداقل نصف بعلاوه یک حاضرین جلسه رسمی، معتبر و قابل اجراست.

۶. اداره جلسات هیئت امناء و ابلاغ مصوبات به عهده مدیریت محله که رئیس هیئت امناء است بوده و در غیاب او نائب رئیس، عهده‌دار خواهد بود.

مسئولیت اجرای دقیق این آئین‌نامه به عهده رئیس هیئت امناء بوده و به‌منظور آشنایی تمامی اعضاء، این آئین‌نامه را در اختیار آنان قرار خواهد داد.

شیوه‌نامه انتخاب و شرح وظایف شهربان محله

(بازرس هیئت امناء)

کلیات:

به‌منظور تعیین سازوکارهای انتخاب شهربان محله و تحقق وظایف نظارتی و بازرسی مدیریت محله، انتخاب بازرس توسط هیئت امناء به شرح مفاد این شیوه‌نامه صورت می‌گیرد.

شرایط شهربان پیشنهادی:

- ۱- داشتن صلاحیت عمومی و رفتار اجتماعی مناسب
- ۲- تحصیل کرده رشته‌های مرتبط مالی، حسابداری، اقتصاد و حقوق
- ۳- دارای تجربه و مهارت لازم
- ۴- نداشتن نسبت خویشاوندی و منافع مادی مشترک با اعضاء هیئت امناء و مدیر محله

شیوه پیشنهاد و انتخاب شهربان:

- ۱- اعضا با در نظر گرفتن شرایط مذکور فردی صاحب صلاحیت و باتجربه لازم را از بین افراد شناسایی و از طریق دبیر مدیریت محله به هیئت امناء معرفی می‌نماید.
  - ۲- اعضای هیئت امناء در جلسه رسمی خود، شرایط، سوابق و تجارب فرد یا افراد معرفی‌شده را بررسی و از طریق برگه‌های رأی‌گیری مخصوص نظر خود را در مورد فرد پیشنهادی اعلام می‌نماید.
  - ۳- برای احراز مسئولیت بازرس مدیریت محله، کسب حداقل نصف بعلاوه یک رأی از آرای حاضرین در جلسه رسمی هیئت امناء لازم است.
  - ۴- پس از تأیید صورت‌جلسه مربوط به انتخاب بازرس، حکم بازرس توسط رئیس هیئت امناء محله به مدت ۲ سال صادر می‌گردد.
- در صورت عدول از انجام وظایف بازرس، پس از بررسی، هیئت امناء در جلسه‌ای رسمی و با رأی دوسوم اعضای حاضر در جلسه می‌تواند رأی به عزل بازرس داده و بازرس عزل می‌شود.
  - هیئت امناء موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز نسبت به معرفی و انتخاب بازرس جدید مطابق قواعد این شیوه‌نامه اقدام نماید.

شرح وظایف بازرسی مدیریت محله:

۱. انجام بازرسی بر فرآیند کار مدیریت محله
۲. بازرسی بر کار پیمانکاران و بهره‌برداری از فضاها
۳. در صورت لزوم حضور در جلسات هیئت امناء بدون حق رأی با دعوت رئیس هیئت امناء
۴. تهیه گزارش دوره‌ای نظارتی
۵. نظارت بر حسن اجرای دستورالعمل‌ها، آئین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های مدیریت محله
۶. پاسخگویی به ادارات و سازمان‌های متولی طرح در موارد مرتبط و درخواستی
۷. بررسی و گزارش تراز مالی سالیانه مدیریت محله به هیئت امناء
۸. بررسی و رسیدگی به شکایات و گزارش‌های مردمی، گزارش دستگاه‌های اجرایی در خصوص نحوه عملکرد مدیریت محله که توسط هیئت امناء به بازرسی ارجاع شود.

آئین نامه مالی، اداری، تشکیلاتی مدیریت محله

کلیات:

مفاد دستورالعمل‌های ساماندهی، واگذاری و بهره‌برداری اماکن فرهنگی، اجتماعی، ورزشی و هنری شهرداری و شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته به سایر اشخاص حقیقی و حقوقی، آئین نامه مالی، معاملاتی، اداری و تشکیلاتی مدیریت محله به شرح زیر است.

مسائل مالی و نحوه واگذاری اداره مراکز و فعالیت‌ها:

۱. واگذاری اداره فضاها و اماکن فرهنگی، اجتماعی، ورزشی، هنری متعلق به شهرداری در مقیاس محله با حفظ مالکیت شهرداری به هیئت امناء محله با رعایت قوانین و مقررات موضوعه از جمله قانون شهرداری‌ها، از طریق قرارداد و مفاد دستورالعمل سه طرف این قرارداد شهردار ناحیه و رئیس هیئت امناء محله با نمایندگی از هیئت‌امنا و مدیر محله خواهد بود.

۲. کلیه اموال، مدارک، اسناد موجود در اماکن و فضاهای قابل واگذاری با ذکر شماره اموال و اسناد با حضور مدیر محله و شهردار ناحیه صورت جلسه شده و تحویل مدیر محله می گردد.

۳. فعالیت ها و برنامه های اجتماعی فرهنگی، ورزشی، هنری، سلامت و تمامی حوزه های اجتماعی و فرهنگی مرتبط به شهرداری در مقیاس محله از طریق عقد قرارداد سه جانبه بین معاونت فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقه، معاونت اداری و مالی شهرداری منطقه و مدیر محله به مدیریت محله واگذار می شود و این واگذاری به تأیید شهردار منطقه خواهد رسید.

۴. برنامه و بودجه تفصیلی مدیریت محله برای هر سال شامل پیش بینی کلیه درآمدها و هزینه ها و شیوه های اجرای برنامه ها، زمان بندی آن و ارقام تخصیصی، همچنین تعرفه خدمات توسط مدیریت محله تهیه، تدوین و در زمان مناسب به تصویب هیئت امناء رسیده و جهت تأیید نهایی و مطابقت با سیاست ها و برنامه های شهرداری به شهردار ارسال می گردد.

۵. شهرداری های نواحی موظف اند همه ساله سیاست های کلی برنامه ای و بودجه ای را از جمله در مورد تعیین نرخ خدمات و تعرفه استفاده از خدمات فرهنگی اجتماعی، هنری و ورزشی مراکز و فضاها پیش از تصویب بودجه مدیریت محله به هیئت امناء محله ابلاغ نماید.

۶. در هنگام تغییر، استعفا یا عزل مدیر محله صورت جلسه تحویل و تحول فی مابین مدیر سابق مدیر جدید به همراه مفاسد حساب های

سازمان امور مالیات و تأمین اجتماعی، توسط رئیس هیئت امناء محل، نماینده شهرداری منطقه و بازرس کنترل و نظارت خواهد شد. ۷. اعمال تغییر، جابجایی، کاهش یا افزایش اعتبار برنامه و بودجه تفصیلی مصوب، حداکثر به میزان ده درصد، صرفاً با درخواست رسمی و مکتوب مدیر محله و تصویب هیئت امناء و تأیید شهردار منطقه امکان پذیر است.

۸. مجموع بودجه مدیریت محله از سه طریق تأمین خواهد شد:

- درآمدهای حاصله از ارائه خدمات فضاها و مراکز
- کمک‌های اشخاص حقیقی یا حقوقی
- انجام فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی ورزشی و اگدا ر شده از سوی شهرداری

- اولویت در استفاده از کمک‌های شهرداری، شامل تفاوت هزینه‌های نگهداری با درآمدهای نرخی مراکز خواهد بود
- مفاد بند ۸ در سال جاری از محل اعتبارات شهرداری و یا ..... تأمین می‌شود.

۹. مشارکت دادن بخش خصوصی و غیردولتی در بهره‌برداری از فضاها و اگدا ر شده توسط مدیریت محله با تصویب هیئت امناء و رعایت قواعد و مقررات موجود و هماهنگی با شهرداری در جهت افزایش درآمدها و منابع مالی مدیریت محله مجاز است.

۱۰. دریافت‌ها و پرداخت‌های مربوط به مدیریت محله و هیئت امناء از طریق افتتاح حساب مشترک در یکی از شعب بانک شهر بنام

مدیریت محله و امضاء ثابت شهردار محله و یکی از دو نفر شهربان یا شهریار خواهد بود و برداشت با امضای دو نفر از سه نفر فوق‌الذکر با مهر مدیریت محله امکان‌پذیر خواهد بود.

۱۱. کلیه پرداخت‌ها با دستور مدیر محله انجام می‌پذیرد. این پرداخت‌ها در قالب‌هایی مانند: ۱- تنخواه‌گردان ۲- پیش‌پرداخت ۳- علی‌الحساب به‌صورت محدود ۴- هزینه‌های قطعی ۵- خرید اموال، ماشین‌آلات، تجهیزات و تملک دارایی سرمایه‌ای بنام مدیریت محله صورت می‌گیرد.

۱۲. مسئولیت نگهداری از تأسیسات مراکز بر عهده مدیر محله خواهد بود.

۱۳. کلیه پرداخت‌ها و نحوه انجام مراحل هزینه با در نظر گرفتن پیش‌بینی بودجه مصوب و اعتبارات پیش‌بینی‌شده و تدوین و تحویل اسناد مثبت مربوطه به‌صورت ماهیانه با امضای افراد مجاز موضوع بند ۱۰ صورت خواهد گرفت.

۱۴. نحوه مصرف آن دسته از کمک‌هایی که به‌صورت هدایا، وقف، نذر و کمک اشخاص حقیقی و حقوقی به مدیریت محله تعلق می‌گیرد به این صورت خواهد بود که از تاریخ واگذاری هدایای غیر نقدی، ارزش ریالی آن‌ها شناسایی و در دارائی‌های حساب مربوطه ثبت می‌گردد. هدایای نقدی نیز در حساب بانکی مربوطه مدیریت محله واریز خواهد شد.

۱۵. کلیه عملیات مالی مدیریت محله شامل ورود و ثبت اطلاعات روزانه علاوه بر ثبت در دفاتر رسمی به صورت یک سند، از طریق سیستم رایانه ای صورت می گیرد.

۱۶. مدیریت محله موظف است هر ۳ ماه یکبار گزارش پیشرفت کار، آمار عملکرد، دریافت ها و پرداخت های انجام شده را به صورت مدون تنظیم و به شهرداری و هیئت امناء ارائه نماید. علاوه در پایان هر سال مالی، گزارش تفصیلی از کارهای انجام شده و هزینه های تحقق یافته جهت درج در حساب های شهرداری تنظیم و ارائه می گردد. گزارش ها تنظیم شده می بایست حاوی جزئیات لازم از جهت میزان حقوق، دستمزد، مزایا و ... مصالح، لوازم، تجهیزات، کرایه ماشین آلات، ابزارآلات و سایر هزینه های پرداخت شده توسط مدیریت محله است.

۱۷. میزان پیشرفت در طرح ها و پروژه های محله ای، جلب اطمینان، اعتماد و رضایت و مشارکت و همکاری بیشتر شهروندان، افزایش راندمان و بهره وری نیروی انسانی و عوامل در اختیار مدیریت محله از شاخص ها و معیارهای امتیازبندی و تخصیص کمک های شهرداری به مدیریت محله خواهد بود.

۱۸. مدیر محله به عنوان رکن اجرایی هیئت امناء مسئول و طرف کلیه قراردادهای و فرآیندهای مالی، اداری و تشکیلاتی خواهد بود.

مسائل اداری و تشکیلاتی و انسانی:

۱۹. شهرداری هیچ گونه تعهد پرداخت حقوق به هیئت امناء، مدیر محله و کارکنان آن، کارگروه‌های تخصصی / مردمی و بازرسی را نخواهد داشت.

۲۰. حفظ تعادل ۸۰٪ نیروی انسانی موجود در اماکن و فضاهایی که در سطح محله به مدیریت محله واگذار می‌شود در سال اول واگذاری و حداقل ۵۰٪ در سال دوم الزامی است.

۲۱. پرداخت حقوق و دستمزد کارکنان فضاهای در اختیار مدیریت محله از محل درآمدهای حاصله توسط مدیریت محله و بر اساس الگوهای متعارف اداری صورت خواهد گرفت و شهرداری از این بابت تعهدی نخواهد داشت.

۲۲. ساختار اداری و تشکیلاتی مدیریت محله متناسب با حجم فعالیت‌ها و اقدامات، نیازها، اولویت‌ها با توجه به اعتبارات و درآمدهای حاصله مدیریت محله با رعایت صرفه و صلاح و اصل بهره‌وری ارائه شده توسط مدیر محله پیشنهاد و به تصویب هیئت امناء خواهد رسید.

۲۳. نیروی انسانی جدید موردنیاز مدیریت محله با توجه به نیازها و اولویت‌های محله ترجیحاً از نیروهای کارشناس و به صورت قراردادهای ساعتی و بدون تعهدات استخدامی جذب خواهند بود.

۲۴. عضویت در هیئت امناء افتخاری است، اما برای اعضای هیئت امناء و بازرس از محل بودجه حاصله توسط مدیریت محله متناسب با فعالیت‌ها، حضور و مشارکت و اقدامات آن‌ها در قالب یک جدول و الگو حق جلسه ای در نظر گرفته خواهد شد جدول مذکور با لحاظ کردن الگوها و معیارهای ابلاغی توسط مدیریت محله تدوین و به تصویب هیئت امناء خواهد رسید.

۲۵. میزان حضور و فعالیت مدیر محله در سرای محله تابع حجم امور و فعالیت‌ها و گردش امور جاری و اداری فضاها و اماکن و همچنین فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی، هنری و ورزشی واگذار شده از سوی شهرداری و مبتنی بر تصمیم‌گیری هیئت امناء محله با هماهنگی سازمان متولی و قابلیت انعطاف‌پذیری لازم را خواهد داشت، اما در هر صورت پرهیز از اختلال، رکود و توقف در انجام فعالیت‌ها و خدمت‌رسانی متقاضیان و جلب رضایت و اطمینان ساکنین، اصول تعیین‌کننده در این خصوص خواهد بود.

۲۶. محل استقرار مدیریت محله و کارکنان اجرایی آن، شکل جلسات هیئت امناء و کارگروه‌های تخصصی / مردمی، سرای محله خواهد بود و متناسب با حجم فعالیت‌ها و اقدامات هر کدام از این بخش‌ها، فضاهای موجود سرای محله، تقسیم‌بندی و توزیع خواهد شد.

۲۷. مسئولیت کلیه امور جاری، اداری و اجرایی سرای محله و همچنین فضاها و اماکن واگذار شده به عهده مدیر محله بوده و در این زمینه پاسخگوی مراجع مربوطه خواهد بود. هیئت امناء در امور روزمره و

اجرایی مدیریت محله، عزل و نصب کارکنان یا مواردی مانند آن دخالتی نخواهند داشت.

۲۸. مدیر محله می‌تواند برای اداره واحدها، اماکن و فضاهای تحت پوشش خود اقدام به انتخاب هیئت‌مدیره افتخاری با لحاظ شرایط لازمه نماید.

۲۹. علاوه بر گزارش بازرس، دبیرخانه ستاد راهبری مرکزی در پایان هر سال تراز مالی مدیریت محله، از طریق به‌کارگیری حسابرسی رسمی تنظیم و حسابرسی خواهد نمود.

۳۰. در صورت انحلال یا تسویه مدیریت محله، اموال، دارایی‌ها و اسناد مربوطه به مدیریت محله در اختیار شهرداری قرار خواهد گرفت.

۳۱. کلیه درآمدهای حاصله از فعالیت‌های مدیریت محله به حساب مشترک مدیریت محله موضوع‌بند ۱۰ واریز خواهد شد.

آئین نامه انضباطی مدیریت محله

کلیات:

به منظور تحقق مطلوب اهداف و آرمان مصوبه مدیریت محله و جلوگیری از ایجاد اختلال، انحراف، فساد و تخلفات احتمالی و نگهداری و پاس داشت صحیح اعتماد و اطمینان و رضایت شهروندان علاوه بر وجود مقررات و ترتیبات اجتماعی، اداری و اجرایی، به قواعد و ضوابط بازدارنده و ارشادی و انضباطی که ضامن پیشگیری، جلوگیری و برخورد با تخلفات احتمالی مسئولین، افراد و دست‌اندرکاران مختلف مدیریت محله باشد نیاز است. بر اساس آیین‌نامه انضباطی مدیریت محله به شرح مفاد ذیل تدوین می‌شود.

مفاهیم و تعاریف:

مدیریت محله: منظور از مدیریت محله در این آیین‌نامه، شخصیت حقوقی و ساختاری است که در سطح محله با استناد به دستورالعمل مشارکت‌های اجتماعی و شامل ارکان هیئت امناء، کارگروه‌های تخصصی، شهردار (مدیر) محله و بازرس (شهربان) و شهریار است.

افراد مشمول آیین‌نامه: هرکدام از اعضاء هیئت امناء، شهردار محله، شهربان و شهریار، مسئولین و اعضای کارگروه‌های تخصصی، کارکنان و دست‌اندرکاران مدیریت محله که فارغ از مسئولیت، سمت، شغل و فعالیت بیرونی خود در مدیریت محله مسئولیت دارند، به سبب انتساب به مدیریت محله مشمول این آیین‌نامه است.

انضباط: انضباط در محیط محله یعنی التزام، عمل و رعایت قوانین، مقررات، ضوابط، قواعد و دستورالعمل‌های قانونی رایج به‌ویژه قواعد و هنجارها و رعایت حدود و شئون اسلامی، اخلاقی و انسانی و عدم ارتکاب اعمالی که در خلاف مقررات این آئین‌نامه تخلف محسوب می‌شود.

مصادیق عام و مشترک تخلف در مدیریت محله:

۱. عدم رعایت مفاد دستورالعمل ابلاغی، آیین‌نامه داخلی، آیین‌نامه اداری و مالی، شیوه‌نامه و مقررات مختلف مربوط به مدیریت محله.
۲. عدول و انحراف و اهمال در انجام وظایف و مأموریت‌های محوله قانونی و ابلاغی ارکان مدیریت محله
۳. اعمال نفوذ در شهرداری و سایر سازمان‌های اجرایی و اداری به‌منظور سوءاستفاده شخصی و بهره‌برداری غیرقانونی از موقعیت ایجادشده در مدیریت محله
۴. اهمال و سوء تدبیر در نگهداری، حفاظت و مراقبت از تأسیسات، اموال و امکانات در اختیار مدیریت محله
۵. سوءاستفاده، مخدوش کردن و سوء تدبیر در نگهداری اسناد، مدارک و مهر و سربرج و سایر مدارک قانونی مربوط به مدیریت محله
۶. دخالت و اعمال نفوذ، تطمیع، تهدید به‌منظور تأثیرگذاری بر فرآیند قراردادهای، مناقصه‌ها، مزایده‌ها و سایر رویه‌های قانونی مدیریت محله
۷. به‌کارگیری بستگان نسبی و سببی در ساختار مدیریت محله خارج از رویه‌های اداری و قانونی و بدون در نظر گرفتن معیارهای قانونی تخصصی و تجربی لازم
۸. دریافت هرگونه وجد نقد یا غیر نقد خارج از ضوابط از افراد، مؤسسات، پیمانکاران یا سایر ذینفعان مرتبط با مدیریت محله
۹. اختلال و بی‌نظمی، طرح مسائل غیر مرتبط، ایجاد اختلال در امور اداری و اجرایی و عدم رعایت مقررات و موازین اخلاقی و قانونی در جلسات مرتبط با مدیریت محله

۱۰. دخالت بی جا و غیر مرتبط در امور اداری و اجرایی و امور شهرداری خارج از وظایف و اختیارات تعیین شده

۱۱. سوءاستفاده یا استفاده شخصی از امکانات، فضاها، تأسیسات مربوط به مدیریت محله

۱۲. مخدوش، معدوم کردن اسناد مالی، بودجه‌ای و اعتبارات

۱۳. سوءاستفاده مالی و برداشت غیرقانونی از حساب مالی مدیریت محله

۱۴. هرگونه بهره‌برداری خارج از ضوابط و مقررات از موقعیت و امکانات ایجادشده در قالب مدیریت محله

۱۵. کارشکنی و عدم اجرای تصمیمات و مصوبات جمعی ارکان مختلف هیئت امناء

۱۶. اعمال فشار بر هرکدام از اعضای هیئت امناء، مدیر محله، بازرس، کارگروه‌های تخصصی و ارکان شهرداری توسط هرکدام از دست‌اندرکاران مدیریت محله به منظور انجام عملی خارج از چارچوب و ضوابط قانونی

۱۷. توهین، افتراء اتهام زنی، عمل خلاف شئون اخلاقی و اسلامی

۱۸. غیبت، تأخیر و تعجیل در خروج از جلسات مطابق مفاد آیین‌نامه داخلی مدیریت محله

مرجع رسیدگی به تخلفات و موارد انضباطی:

کمیتة انضباطی بدوی مشتق مدیریت محله و هیئت امناء خواهد بود که حدود اختیارات آن تذکر شفاهی، کتبی و ارائه نظر در جهت ارائه رأی سلب عضویت موقت و دائم خواهد بود.

شکایات و اعتراضات قابل بررسی و رسیدگی:

شکایات و اعتراضات مکتوب و مستند دارای هویت مشخص نگارنده بررسی و رسیدگی خواهد شد.

اعتراضات و شکایات از منابع و مراجع زیر قابل بررسی خواهد بود:

- اعتراضات و شکایات مردمی
- اعتراضات و شکایات شهرداری و سایر دستگاههای اجرای مربوطه
- اعتراضات و شکایات شوراهای
- اعتراضات و شکایات کارکنان و دست‌اندرکاران مدیریت محله

سرمایه ثابت مورد نیاز طرح

تجهیزات:

ردیف	شرح	تعداد	هزینه واحد	هزینه (میلیون ریال)
۱	رایانه رومیزی	۴	۹	۳۶
۲	چاپگر سیاه و سفید	۱	۴	۴
جمع (ریال)				۴۰/۰۰۰/۰۰۰

اثاثیه اداری:

ردیف	شرح	تعداد	هزینه (ریال)	هزینه (میلیون)
۱	میز و صندلی اداری	۳ سری	۸	
۲	میز و صندلی کنفرانس	۱ سری	۴	
۳	کمد و فایل	۲ سری	۵	
۴	خط تلفن	۱	۱	
۵	گوشی تلفن	۳	۱	
۶	دستگاه فاکس	۱	۲	
۷	سایر (لوازم روی میز و ...)		۲	
جمع (ریال)				۲۳/۰۰۰/۰۰۰

جمع سرمایه گذاری ثابت

ردیف	شرح	هزینه (میلیون ریال)
۱	تجهیزات	۴۰
۲	اثاثیه اداری	۲۳
جمع (ریال)		۶۳.۰۰۰.۰۰۰

هزینه‌های سالانه جاری اداری مورد نیاز طرح

۱- ساختمان:

در مناطقی که ساختمانی از طرف شهرداری جهت سرای محله معرفی نشود، ساختمانی جهت سرای محله به اجاره تعبیه خواهد شد که اجاره سالانه آن به‌طور میانگین سالانه ۲۰ میلیون ریال پیش‌بینی شده است.

۲- ملزومات اداری:

شامل نرم‌افزارهای آموزشی و اداری، انواع کاغذ مورد نیاز، انواع نوشت افزار دفتری و سایر ملزومات دستگاه‌های چاپ و فاکس سالانه بالغ بر ۲۰ میلیون ریال است.

۳- سوخت و انرژی:

ردیف	شرح	هزینه (میلیون ریال)
۱	برق	۱۵
۲	تلفن	۱۰
۳	گاز	۱۰
۴	آب	۵
جمع (ریال)		۴۰/۰۰۰/۰۰۰

۴- حقوق و دستمزد:

(میلیون ریال)

ردیف	شرح	حقوق ماهیانه	حقوق سالیانه
۱	شهریار محله	۴	۵۶
۲	شهربان محله	۳/۲	۴۴/۸
۳	امور دفتری	۳/۲	۴۴/۸
۴	آبدارچی	۲/۲	۴۴/۸
جمع (ریال)		۱۹۰/۰۰۰/۰۰۰	

۵- هزینه استهلاک، تعمیر و نگهداری:

ردیف	شرح	ارزش دارایی	ضریب استهلاک	هزینه استهلاک	ضریب	هزینه نت
۱	تجهیزات	۴۰	۱۰ سال	۴	٪۱۰	۴
۲	اثاثیه اداری	۲۳	٪۱۰	۲/۳	٪۳	۰/۷
جمع		۶/۳		۴/۷		
جمع کل (ریال)		۱۱/۰۰۰/۰۰۰				

جمع هزینه‌های جاری سالانه طرح

ردیف	شرح	هزینه (میلیون ریال)
۱	ساختمان	۲۰
۲	ملزومات اداری	۲۰
۳	ساخت و انرژی	۴۰
۴	حقوق و دستمزد	۱۹۰
۵	استهلاک، تعمیر و نگهداری	۱۱
۶	هزینه پیش‌بینی نشده (۵٪ اقلام	۱۹
	فوق)	
	جمع (ریال)	۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰

نتیجه گیری:

در شهرها کوچک‌ترین حوزه مدیریت شهری را محله می‌نامیم؛ و با افزایش ارتباطات در سطح محله و تقویت ارتباط بین اعضای محله و فراهم کردن بستر فعالیت اقشار مختلف می‌توان اساس توسعه را بر محور محله استوار کرد.

با تقویت مشارکت و به‌کارگیری توانایی‌های افراد، سطح دانش فنی و اجتماعی و محیط‌زیست مردم ارتقاء یافته و شهروندان با داشتن این احساس که در محیط زندگی خویش نقشی دارند، رابطه احساسی با محیط برقرار کرده و با تضعیف بی‌تفاوتی‌های رفتاری، نظارت بیشتری بر محیط اعمال می‌نمایند که این وضعیت به تقویت احساس امنیت فردی و اجتماعی، حفظ و احیاء هویت فرهنگی و اعتقادی و ترویج اندیشه نوع‌دوستی و تعاون،

حفاظت از محیط‌زیست، برقراری نظم و تعادل کالبدی و رقابت افراد در دستیابی به اهداف مطلوب فردی و جمعی دامن زده و اقشار و گروه‌های محروم را به تلاش درراه دستیابی به خواسته‌های خود ترغیب می‌نماید. حاصل چنین روزی، ایجاد محیطی منسجم‌تر است که سرانجام عدالت اجتماعی در آن برقرار خواهد شد.

اجرای موفق طرح مدیریت محله نیاز اصلی شهر و عامل مهم توسعه و آبادانی محلات است. واگذاری مدیریت محله به شهروندان، سبب افزایش مشارکت اجتماعی مردمی در توسعه شهر شده و کیفیت اجرای برنامه‌های مختلف را دوچندان می‌کند؛ با توجه به اینکه مساجد کانون اصلی رسیدگی به مشکلات شهروندان در سطح محلات هستند و در کنار آن امنیت محلات نیز باید به شهروندان واگذار گردد.

مدیریت محله، مدیریتی هدف‌گراست که در این سبک از مدیریت، مدیر سعی دارد، بهر نحوی که باشد هدف سازمان را برآورده کرده و بدون عطف توجه کامل به روابط انسانی بین اعضا در سروسامان دادن به امور جاری سازمان کوشش نماید. پس لازمه رسیدن به این منظور این است که مدیر در رأس سازمان فرد مطلق‌العنان بوده و به‌تنهایی مسئولیت طرح و برنامه‌ریزی نظارت بر اجرای برنامه‌ها و کنترل آن‌ها را به عهده بگیرد. در اعمال این نوع مدیریت منظور نظر موفقیت در ازدیاد بازده است. بدین جهت است که سبک چنین مدیریتی سیستم آمر و مأمور در سازمان را حکم‌فرما می‌سازد که فی‌الغافل سیستم بوروکراسی را اعمال می‌کند نه کاربرد آن را.

ضمیمه ۱:

شهریاران محله

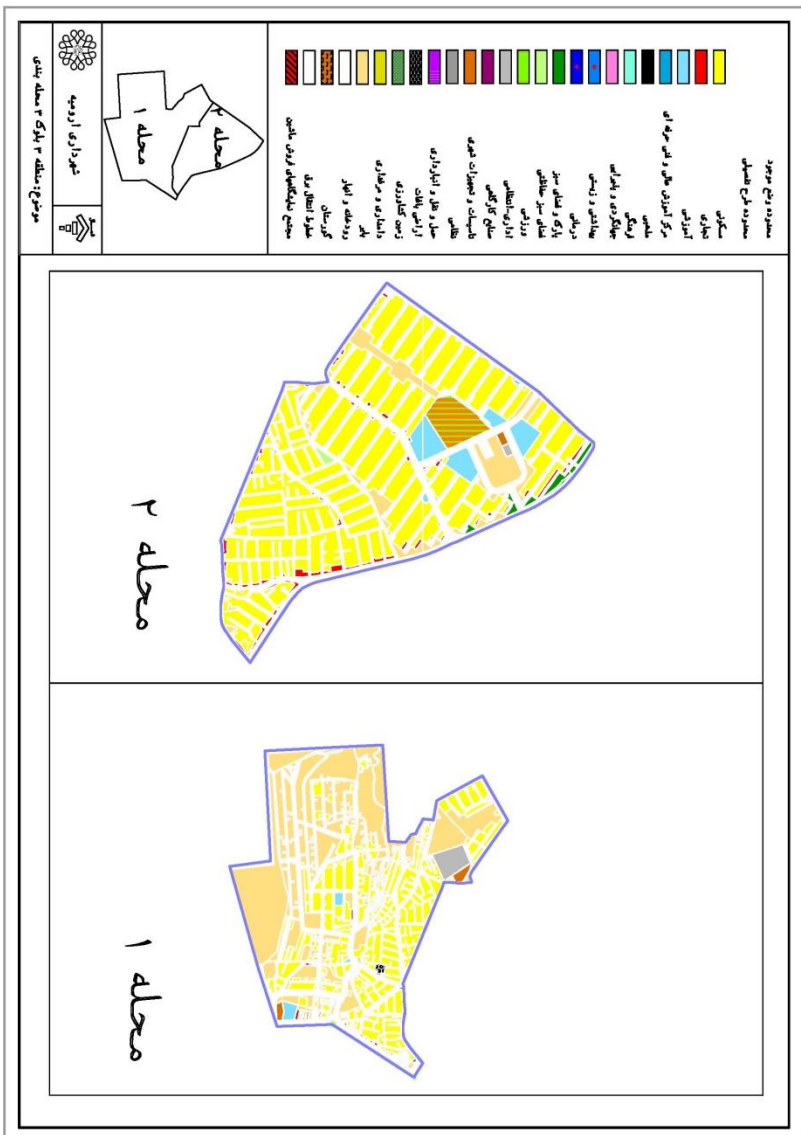
طرح توجیهی فنی و اقتصادی

مدیریت محله طرز یلو

بر اساس نامه شماره ۲۸۳۵ مورخ ۹۰/۲/۱۸ و طرح پیرو آن به تاریخ
۹۰/۵/۱۰ از شورای اسلامی شهر ارومیه و پیوست طرح تکمیلی به شماره
۴۹۳۰ مورخ ۹۰/۸/۲۲ و طبق صورت جلسه مصوبه شماره ۶۴۲ مورخه
۹۰/۱۰/۵ شورای شهر ارومیه و درخواست ثبتی به شماره ۴۱۴۷ مورخه
۹۱/۷/۲۹ و بند ۹ صورت جلسه شماره ۷۵۶ مورخه ۹۱//۸/۱ و نامه شماره
۴۳۱۱ مورخه ۹۱/۸/۹ شوره به شهرداری و تأییدیه شماره ۱۰۵۷۵/۱/۱۴۲۱
مورخه ۹۱/۸/۲۰ فرمانداری ارومیه.

(قابل توجه اطلاعات و جداول بخش پایلوت مربوط به سال ۹۱ می باشند)

پلان محلہ پایلوت (منطقہ ۳ بلوک ۳ محلہ ۱)

کلیات طرح

در شهرها کوچک‌ترین حوزه مدیریت شهری را محله می‌نامیم؛ و با افزایش ارتباطات در سطح محله و تقویت ارتباط بین اعضای محله و فراهم کردن بستر فعالیت اقشار مختلف می‌توان توسعه را بر محور محله استوار کرد.

مدیریت محله، مدیریتی هدف‌گرا و مثبت است که در آن مدیر سعی دارد بهر نحوی هدف سازمان را برآورده نماید. هدف به اوج رساندن کیفیت و کمیت خدمات و همچنین ثبات آن‌ها و به حداقل رساندن هزینه‌هاست.

اجرای طرح مدیریت محله نیاز اصلی شهر و عامل مهم توسعه و آبادانی محلات است. واگذاری امور محله‌ای به افراد بومی محله سبب استحکام مناسبات و افزایش مشارکت مردمی در توسعه شهر شده و کیفیت اجرای برنامه‌های مختلف را دوچندان می‌نماید.

اهداف اصلی مدیریت محله طرزیلو

۱. مشارکت و همکاری در ریشه‌یابی آسیب‌های اجتماعی و ارتقای سطح آگاهی مردم در خصوص آسیب‌های اجتماعی و آمادگی برای هرگونه پیشامد و بحران.
۲. تشکیل نهضت اخلاق در خانواده و فراهم کردن آموزش پیش از ازدواج.
۳. گسترش ورزش‌های همگانی و ارتقاء فرهنگ زیباسازی.
۴. تهیه و نصب تابلوهای راهنمای شهری، تابلو کوچه‌ها و خیابان‌ها و پلاک آبی منازل، تابلوهای تبلیغاتی و بیلبوردها.
۵. رنگ‌آمیزی جداول سطح شهر، لوازم بازی و مبلمان پارکی و تعمیر و نگهداری مبلمان شهری.
۶. انجام تزئینات لازم در اعیاد و مناسبت‌های ملی و مذهبی.
۷. انجام تمهیدات من‌جمله فرهنگ‌سازی در خصوص به حداقل رساندن تولید زباله و فرهنگ‌سازی در خصوص تفکیک زباله‌های خشک و خیس در منازل توسط پخش کیسه‌های رنگی در سطح محله برای زباله‌های خشک شامل؛ کاغذ، پلاستیک، شیشه، نان خشک، فلزات و پارچه.

روش‌شناسی مدیریت محله طرزیلو

با توجه به اینکه مساجد کانون اصلی شکل‌گیری و رشد جوامع اسلامی هستند در گام اول مدیریت محله ضمن معرفی طرح در خطبه نماز جمعه، از مردم محله دعوت خواهند نمود با معرفی شدن به سرای محله در امورات محلی نقش داشته باشند؛ و سپس با مشارکت دادن مردم محله در تصمیم‌گیری‌ها و شناسایی نخبگان و کارشناسان محلی؛

گام دوم نسبت به تکمیل فرم‌های اطلاعات محلی اقدام خواهد شد.

گام سوم تشکیل نهضت اخلاق در خانواده و کنترل آسیب‌های اجتماعی در سطح محله است؛

گام چهارم مدیریت محله نسبت به تمهیدات به حداقل رساندن تولید پسماندها و تفکیک پسماندها اقدام نموده.

گام پنجم رصد محله جهت افتتاح بازارهای روز میوه و تره‌بار است.

گام ششم تهیه و نصب تابلوهای راهنمای شهری و تهیه و نصب پلاک‌های آبی منازل و تهیه و نصب بیلبردهای تبلیغاتی در سطح محله.

گام هفتم در امر زیباسازی بوده و تعمیر و رنگ‌آمیزی جداول سطح محله و مبلمان پارکی و شهری است.

✓ برنامه کاری سه ماهه اول مدیریت محله طرزیلو

مبدأ هفته از جمعه خواهد بود؛ که جمعه اول معرفی شرح فعالیت آتی و جمعه دوم گزارش عملکرد هفته قبل در مسجد محله ارائه خواهد شد.

✓ ماه اول

○ هفته اول: آماده نمودن سرای محله و معرفی کلیات طرح در خطبه

نماز جمعه و جذب نیروی محلی در طی روزهای هفته

○ هفته دوم: معرفی بخش دوم طرح در خطبه نماز جمعه و

درخواست مراجعه از مردم محله جهت جذب و همکاری در امور

محله‌ای و تشکیل هیئت امنای محله و طراحی پخش گاهنامه

مدیریت محله در سطح محله برای آشنایی هر چه بیشتر مردم با

طرح و معرفی اعضای جذب شده در شهرداری محله.

○ هفته سوم: فرهنگ سازی به حداقل رساندن تولید پسماندها و

توضیح نحوه تفکیک زباله‌های خیس از زباله‌های خشک از طریق

مدارس محله؛ و درخواست همکاری از مردم محله جهت

جمع‌آوری اطلاعات خانوارها

○ هفته چهارم: ارائه گزارش از نحوه جمع‌آوری زباله‌ها و نوع

تفکیک‌ها و ادامه بحث تمهیدات لازمه در خصوص پسماندها؛ و

گزارش میزان جمع‌آوری اطلاعات محله‌ای، درخواست همکاری هر

چه بیشتر مردم در جمع‌آوری اطلاعات خانواری محله‌ای.

✓ ماه دوم

○ هفته اول: تشکیل نهضت اخلاق در خانواده و کنترل آسیب‌های اجتماعی در محله و تشکیل کارگروه فرهنگی برای فرهنگ‌سازی و افزایش سطح آگاهی مردم محله؛ ایجاد مشاور محله و تشکیل کلاس‌های آموزشی زبان و کامپیوتر.

○ هفته دوم: رصد محله و سپس افتتاح بازارهای روز میوه و تره‌بار و محل‌های نصب تابلوهای تبلیغاتی و رول آپ‌ها.

○ هفته سوم: تهیه و نصب تابلوهای راهنمای شهری و پلاک‌های آبی منازل

○ هفته چهارم: زیباسازی؛ انجام اقدامات لازم در خصوص رنگ‌آمیزی جداول سطح محله و تعمیر و رنگ‌آمیزی مبلمان شهری و پارک‌ها.

✓ ماه سوم

○ هفته اول: شناسایی مشکلات کاربری معابر و همکاری با شهرداری در خصوص آئین‌نامه اجرایی ۳۳ مقررات ملی ساختمان در

خصوص صدور پروانه‌های ساخت و برون‌سپاری خدمات شهرداری

○ هفته دوم: احداث و تجهیز پارک در فضای سبز بایر موجود در محله

○ هفته سوم: شناسایی و ارائه طرح هادی برای محدوده بافت قدیم محله و مسائل ترافیکی در مقیاس محله

○ هفته چهارم: ارزیابی و جمع‌بندی عملکرد سه‌ماهه اول و بررسی نقاط قوت و نقاط ضعف طرح

✓ برنامه کاری سه ماهه دوم مدیریت محله طرزیلو

برنامه‌های کاری سه ماهه دوم مدیریت محله در صورت موفقیت برنامه‌های سه ماهه اول و تأمین منابع مالی تعریف شده در سه ماهه اول خواهد بود.

✓ ماه اول

✓ طراحی فضاهای شهری

○ هفته اول: تهیه مبلمان شهری و پارکی و ایجاد فضای سبز در

محله و در نقاط تعیین شده در سایت پلان شهر با کمک مردم

محله و احداث زمین بازی چمن مصنوعی در پارک تجهیز شده

○ هفته دوم: ایمن سازی پارک‌ها و زمین‌های بازی با استفاده از

ماسه‌های نرم بجای آسفالت و سنگ فرش اجاره دهی فضاهای

مناسب در پارک‌ها به شهر بازی‌های سیار.

○ هفته سوم: تأمین امنیت محلی با شناسایی نقاط کور در محله و

افزایش امنیت کلی در محله برای گروه‌های آسیب پذیر

○ هفته چهارم: آماده سازی مقدمات کارآفرینی و اتخاذ سیاست‌های

جدید برای کارآفرینی و تشکیل تعاونی کارگزاری محلی

✓ ماه دوم

✓ مدیریت بحران

○ هفته اول: آماده‌سازی مردم برای هرگونه پیشامد و بحران و تعیین

روش‌های سالم‌سازی و آگاهی افکار عمومی در مواقع بحران.

○ هفته دوم: ایمن‌سازی مدارس محله با حصار کشی پله‌ها و در

اماکن عمومی ساخت دستشویی‌ها و توالت‌های عمومی.

○ هفته سوم: تهیه کمک‌های اولیه در سرای محله و آموزش گروهی

از اهالی محله برای پیشامدهای

○ هفته چهارم: کمک به ساخت مدارس و مراکز آموزشی موردنیاز

محله با اختصاص زمین و بودجه لازمه از طرف دولت.

✓ ماه سوم

✓ عمران و آبادانی

○ هفته اول: ایجاد تسهیلات رفاهی، اجتماعی و بهداشتی برای مردم

محله

○ هفته دوم: بررسی گذرگاه‌های پرتردد و ساماندهی رفت‌وآمدها و حل

مشکل ترافیک در سطح محلات.

○ هفته سوم: بررسی مشکل کمبود مجتمع‌های درمانی و پزشکی در

سطح محله و اقدام به جذب اطباء و ایجاد مراکز بهداشتی درمانی،

شامل داروخانه و درمانگاه.

○ هفته چهارم: بررسی مشکلات عمرانی محله و اقدام در زمینه آبادانی

هر چه بیشتر محله.

دلایلی از ضرورت تشکیل مدیریت محله طریلو

{ اهالی محله روزی با فکر، روزی با بازو، روزی با توان مالی و روزی با تقویت انگیزه خدمت‌رسانی هم پای مدیریت خواهند بود. }

۱- مدرسه ابتدائی صدرا، ۵ کلاسه، تأسیس سال ۴۲ که از چهار سال پیش حکم تخریبش صادر شده است و پس از یک سال تعطیلی دوباره در همان وضعیت قبلی دانش‌آموز می‌پذیرد. چند بار آتش‌سوزی در سقف‌های شیروانی‌اش همه بچه‌ها را فراری داده و چند بار سیل تمام مدرسه را تا یک متری پر از گل‌ولای کرد.

راهکار: می‌شود با مدیریت محله دنباله امور بازسازی آن را گرفت و در صورت عدم کفاف بودجه تخصیص داده‌شده با همکاری مدیریت محله می‌توان از ۳۰٪ خودیاری مردم محله، مدرسه‌ای نوساخت که کفاف بچه‌های محله را کرده و ایمنی، بهداشت و سلامتی را برای این دانش‌آموزان فراهم آورد.

۲- مسجد رسول‌الله طریلو، گذرگاه چند راهه مسجد، شدآمد و عبور سخت در اکثر اوقات روز و شب؛ گذرگاهی که دو ورودی اصلی و دو خروجی اصلی

و یک ورودی فرعی و یک خروجی فرعی دارد که سیل اتومبیل‌ها همیشه باید آنجا نیم ساعت پشت بی‌سازمانی راننده‌ها بایستند. آیا واقعاً باید فرهنگ‌سازی شود؟ چگونه می‌شود به یک راننده در کوتاه‌ترین زمان و یک خیابان با کمترین هزینه نتیجه‌ای درست گرفت؟ با کمک محله با مدیریتی صحیح.

راهکار: می‌شود با مشورت در مدیریت محله راهی برای هدایت بهتر اتومبیل‌ها در ساعات ترافیک پیدا کرد، می‌توانیم از کارشناسان راهنمایی و رانندگی درخواست مشورت داشته باشیم؛ بهترین راه حل کم‌هزینه‌ترین و عاقلانه‌ترین راهکار است.

می‌توانیم آسان‌ترین راه و به بهترین شکل معضلی را از سر راه برداشت؛ اگر بتوانیم ورودی‌ها و خروجی‌ها را به نحوی از وسط از خیابان جدا کنیم که اتومبیل‌ها در خط‌های یکدیگر تداخل نکنند هیچ‌وقت ترافیک ایجاد نخواهد شد.

بیا باید سعی نکنیم با فرهنگ‌سازی به روش‌های قدیمی پیش برویم، بلکه با تعبیه پلاستیک‌هایی که هم‌اکنون نیز در سطح شهر برای جداسازی دو مسیر رفت و آمد تعبیه شده‌اند استفاده کرده و عیناً به مردم نشان بدهیم که هر کس باید در مسیر خود حرکت کند. بیا باید نگوییم هرکسی به قصد و عمد باعث ایجاد ترافیک می‌شود، بلکه هر کس برای فرار از معضل و رها شدن از سیل ترافیک خود را به هر طرف می‌کشانند تا بتوانند از محل فرار کند و این باعث معضل می‌شود.

۳- برق، هنوز قسمت‌هایی عمده از محله از امکانات برق‌رسانی محروم‌اند، نه اینکه کنتور برق ندارند بلکه در کوچه‌شان تیر برق تعبیه نشده است.

می‌دانید دلیل استفاده نامتعارف از برق و بقولی انداختن سیم روی سیم‌های اداره برق چیست؟ در دسترس نبودن امکانات.

۴- گاز، امروز که فراهم آوری نفت سفید و حتی گازوئیل مشکل شده است همه خواهان امکانات رفاهی بیشتری که حق هر ایرانی است می‌باشند، در مرکز محله و حتی آن قسمت از محله که جزو تراکم زیاد سکونت است گاز نداریم.

آیا آن روزها که گاز لوله‌های اصلی را در مسیر تعبیه می‌کرد، ساخت‌وسازی در آنجاها نبود؟ در جواب می‌توانم بگویم که همان روزها آنجا خانه و ساخت‌وساز بود، اما مدیریتی در محله نبود که بخواهد این امکانات را بدان جا هدایت نماید.

آیا تا حالا از محله‌مان کسی برای گرفتن امکانات گاز به نزدتان نیامده، آیا تاکنون برای کسب مجوز تخریب آسفالت جهت گازرسانی هیچ شهروندی از محله‌مان به شما مراجعه ننموده؟

۵- آب، مایه حیات؛ اما نه در بعضی نقاط محله‌مان، یک‌سوم محله فقط نصف شب‌ها آب‌دارند، با فشار آب کم فقط می‌توان گفت آب کمی از مایه حیات است یا گه گاهی مایه حیات است؛ و نکند درست مصرف کنیم را هیچ‌وقت دسترسی پیدا نکنیم معنا کنیم.

چقدر می‌توان ادعا نمود که زندگی در شهر و شهرنشینی رفاه به همراه ندارد، اما در اصل آبی برای نوشیدن از صبح تا شب نباید داشته باشیم؟

راهکار: برای امکانات رسانی گاز، آب و برق: مدیریت محله می‌تواند با انسجام نیروی محلی و همکاری ادارات مربوطه امکانات لازمه زندگی و رفاه را تأمین کند؛ یعنی اگر مدیریتی در محله نباشد چگونه می‌توان هزینه چند تیر برق و چند متر تخریب آسفالت را در یک محله تأمین نمود؟ اگر پلی میان ادارات و مردم نباشد چگونه می‌توان این همه مشکلات را درک کرد؟

۶- آسفالت، همه هدفمند شدند حتی سوخت و حامل‌های انرژی، حتی رینگ و لاستیک ماشین، حتی زانوها و کفش‌های پای مردم؛ اما در کوچه‌های خاکی که شبیه به سی سال قبل هستند نمی‌شود هیچ‌یک از این‌ها را احیاء نمود.

کوچه‌هایی که فقط سقف آسمان در نظرمان هموار می‌آید با این امکانات که همانند کوه‌نشینی است، می‌شود زندگی کرد.

آیا لازم نیست کسی از بین ما به امور خود ما رسیدگی کند و شما با ریاست و کیاست خود راهنمایی‌اش کنید؟

راهکار: مردم محله می‌توانند با همکاری مدیریت محله نسبت به تأمین مصالح اقدام نموده و از ماشین‌آلات شهرداری برای آسفالت کوچه‌هایشان اقدام نمایند.

۷- مرکز بهداشت، خانه بهداشت، بچه‌های کوچک، مراجعه پی‌درپی خانم‌های محله، واکسیناسیون، همه این‌ها را با خانه بهداشت به خاطر می‌آوریم، یعنی با این رشد فزاینده مردم باید به حد کافی در محله مستقر و فعال باشند اما...

هرروز و حتی روزبه‌روز به میزان بیماری‌ها افزوده می‌شود، استعمال بی‌رویه داروها به‌طور سرخود نه‌تنها دردی از آن‌ها دوا نخواهد کرد بلکه می‌تواند عوارض سو داشته باشد. خودمان می‌دانیم که مشکلات امروزی توان آن‌همه خرج‌های آن‌چنانی را ندارد، برای محله‌ای چون طرزیلو محروم به‌هیچ‌عنوان نخواهد داشت. حال که صحبت از محرومیت محله شد باید به جد و حق ادعا کنم که منطقه محروم همه صفاتی را که باید داشته باشد را دارد، پس به فکر راه چاره‌ای باشیم.

۸- پارک و فضای سبز، سبزی سبزه‌ها به ما آرامش می‌دهد و جای سنگ و خاک یعنی اسباب‌بازی‌های قدیمی را برای گرفته و نه‌تنها به ما بلکه به بچه‌ها شادابی و تفریح تقسیم می‌کند.

راهکار: مدیریت محله برای جایگزینی سنگ و خاک با سبزه اقدامات لازم را انجام خواهد داد.

۹- زیباسازی، سیمای شهری، فضاهایی که واقعاً پس‌مانده ساخت‌وسازها هستند، درخت‌کاری‌های مرتب و زیبا گل‌کاری و مراقبت‌های بخصوص خود،

رنگ‌کاری جدول‌های معابر در سطح محله، نسب جایگاه اتوبوس در محله، ساماندهی بوستان‌های محله و...

یعنی همه آن چیزهایی که شوق زندگی و سکونت‌پذیری را در سطح محله برایمان بیشتر و معنادارتر می‌کند.

۱۰- نام‌گذاری خیابان‌ها و کوچه‌های محله، چه خوب می‌شد و چه لذتی دارد وقتی بتوان نشانی دقیق پستی و محل زندگی خود را داشت و به هر جا لازم باشد رساند، کدام اداره نشانی محل سکونتتان را نمی‌خواهد و اهالی محله طرزیلو کی توانسته‌اند آدرسی دقیق ارائه دهند؟

راهکار: مدیریت محله می‌تواند نسبت به نام‌گذاری کوچه‌ها و خیابان‌ها اقدام نماید.

۱۱- دیوارکشی نهر طرزیلو، از وقتی این نهر آب سطحی‌اش کم‌وزیاد می‌شود و گه گاهی سیلی از آن سرازیر می‌شود می‌توان گفت به فکر کانال‌کشی افتاده‌ایم و همه بر این امر واقفیم که هزینه گزافی باید متحمل شد.

راهکار: مدیریت محله می‌تواند با تأمین نیروی انسانی داوطلب از مردم محله جهت این کانال‌کشی نهر طرزیلو حداکثر همکاری را داشته باشد؛ تا زمینه بهداشت برای فرزندان که لب این نهر به تحصیل مشغول‌اند را فراهم نموده و از بلعیدن چند اتومبیل در سال توسط نهر جلوگیری کرده و محیط بازی بچه‌ها را به سمت پارک هدایت کند.

۱۲- پل مدرسه صدرا، یادم می‌آید پدر بزرگم می‌گفت با همکاری جهاد سازندگی توانستند چنین پلی را احداث کنند ولی نمی‌خواستند تا همیشه همان‌طور که هست بماند، پل صدرا پررفت‌وآمد ترین پل محله است که دارای ابعادی کوچک است و بسیار استاندارد و طبق اصول امروزی ساخته نشده که درخواست و اقدام بازسازی آن از اهم وظایف مدیریت محله خواهد بود... .

۱۳- مجتمع‌های خدماتی: آن روز که ادارات محترم دستور به ساخت آپارتمان‌های مهر در منطقه طرزیلو دادند بنده با مراجعه به استانداری و با همکاری مدیریت سرمایه‌گذاری استان، نسبت به تهیه طرح امکان‌سنجی محوطه‌ای خدماتی طرزیلو اقدام نمودم و پس از چند ماه توانستم طرح توجیهی، فنی و اقتصادی را به همراه طرح نیازسنجی آن آماده نمایم.

و اما هدف از تهیه این طرح چه بود؟ مسکن مهر طرزیلو دارای ۱۳۰۴ واحد مسکونی در قالب ۹ تعاونی و ۳۴ بلوک در حال ساخت است که عملاً هیچ محوطه خدماتی و رفاهی اعم از محیط آموزشی، ورزشی، مذهبی، پزشکی، تجاری، رفاهی و... نخواهد داشت و گویا امکاناتی که در محله موجود بوده کفاف نیاز انسانی ۱۳۰۴ واحد را نیز خواهد داشت.

ضمیمه ۲:

دفترچه مشخصات کلی محله پایلوت (طرزیلو)

و توجیه اقتصادی طرح

مشخصات کلی محله

نام منطقه	نام ناحیه	نام محله	تعداد کوی
۳	۱	طرزیلو	۴

اطلاعات محله

مساحت کل	۱۷۰۹۴۸۳ مترمربع
مساحت معابر	۵۹۸۰۹۳ مترمربع
جمعیت تقریبی	۲۰۰۰۰ نفر
تعداد خانوار تقریبی	۸۰۰ خانوار

آمار ساکنین محله

جمعیت تقریبی مردان	۱۱۴۰۰ نفر
جمعیت تقریبی زنان	۸۶۰۰ نفر
میانگین سنی	۲۵-۳۵ سال
درصد باسواد	۶۵٪
میانگین میزان تحصیلات	دیپلم
درصد بیکاری	۳۵٪
بافت مذهبی ساکنین	مسلمان
در صد جمعیت مذاهب	اهل تشیع ۳۶٪ اهل تسنن ۶۴٪

اطلاعات کاربری ها

ردیف	کاربری	تعداد	مساحت (مترمربع)
۱	مسکونی	۴۵۹۲	۷۰۰۶۴۱
۲	بایر	۱۷۷۰	۳۵۴۰۰۰
۳	تجاری	۱۷۵۸	۲۶۳۷۰
۴	آموزشی	۳	۱۲۳۶۵
۵	مذهبی	۲	۲۰۰۰
۶	اداری - انتظامی	۱	۹۰۰
۷	فضای سبز حفاظتی	۱۲	۷۴۰۰
۸	پارک و فضای سبز	۱	۳۴۶۰
۹	تأسیسات و تجهیزات	۳	۴۲۵۴
مساحت کل کاربری ها			۱۱۱۱۳۹۰

موقعیت جغرافیایی محله:

از شمال به:	خیابان جنوبی و شهرک ولیعصر
از جنوب به:	زمین های دادگستری و زمین های ارتش
از شرق به:	بلوار شهید باهنر
از غرب به:	زمین های زراعی میرآباد

بزرگراه		
نام		عرض (متر)
بلوار شهید باهنر		۶۴ متر
خیابان		
ردیف	نام	عرض
۱	بهاران	۴۴
۲	صفا	۲۴
۳	دانشگاه	۲۴
۴	عطار	۱۶
۵	احسان	۱۶
۶	فدک	۴۴

پل		
نام		عرض
۱	بهاران	۲۴
۲	صدرا	۶

مدارس				
ردیف	نام	نوع	مقطع	آدرس
۱	صدرا	پسرانه دولتی	ابتدائی	طرزیلو
۲	کمال	دخترانه دولتی	ابتدائی	شهرک دانشگاه

مراکز مذهبی محله	
مسجد محمد رسول ا... مسجد نور مسجد صفا مسجد فدک	

مراکز خدماتی و عمومی مورد نیاز در بافت قدیمی محله

ردیف	عنوان	تعداد	محل پیشنهادی
۱	میدان‌های میوه و تره‌بار	۲	ورودی خ بهاران و جنب پارک مهتاب
۲	بانک	۱	خیابان صفا
۳	کتابخانه	۲	جنب مسجد طرزیلو و ورودی فدک
۴	آموزشگاه	۴	زمین‌های استانداری، دانشگاه، طرزیلو
۵	مجموعه‌های ورزشی	۱	زمین‌های قره‌آغاچ
۶	درمانگاه	۲	حوالی مسجد و ورودی فدک
۷	آزمایشگاه	۱	شهرک دانشگاه
۸	بوستان	۳	زمین‌های قره‌آغاچ و فدک و طرزیلو
۹	ساختمان پزشکان	۲	خیابان‌های اصلی محله
۱۰	دستشویی عمومی	۲	در پارک مهتاب و بوستان‌ها
۱۱	مراکز تجاری	۲	خیابان‌های اصلی محله
۱۲	پایگاه بسیج	۱	مرکز محله
۱۳	مسجد	۱	توسعه مسجد محمد رسول ا...
۱۴	مدرسه	۱	بازسازی مدرسه صدر

مراکز خدماتی و عمومی مورد نیاز محدوده در دست احداث محله

عنوان	تعداد نیاز	محل پیشنهادی
۱ فرهنگي	۱	محدوده مسکن مهر
۲ مجموعه‌های ورزشی	۱	محدوده مسکن مهر
۳ بهداشتی و درمانی	۱	محدوده مسکن مهر
۴ بوستان	۳	محدوده مسکن مهر
۵ مراکز تجاری	۱	محدوده مسکن مهر
۶ اداری و نظامی	۱	محدوده مسکن مهر
۷ مسجد	۱	محدوده مسکن مهر
۸ مدرسه	۶	محدوده مسکن مهر

محل‌های پیشنهادی جهت ساخت و تجهیز پارک

ردیف	محل پیشنهادی	متراژ تقریبی (مترمربع)
۱	زمین بایر ابتدای خیابان صفا	۴۰۰۰
۲	زمین بایر ورودی شهرک فدک	۷۰۰۰
۳	فضای سبز تعیینی برای درختکاری بر جاده میرآباد	۱۴۰۰۰

محل‌های پیشنهادی جهت تهیه و نصب بیلبورد و تابلوهای تبلیغات شهری

ردیف	محل پیشنهادی	هزینه ساخت میلیون (ریال)	درآمد سالانه میلیون (ریال)
۱	انتهای ۲۴ متری ۱ دانشگاه	۱	۱۰
۲	تقاطع پل صدرا	۱	۱۰
۳	ورودی شهرک فدک	۱	۱۰
۴	تقاطع پل بهاران	۱	۱۰
۵	ورودی فلکه آبیاری	۱	۱۰
۶	جنب آتش‌نشانی	۱	۱۰
جمع		۶	۶۰

پیش‌بینی مالی طرح تابلوهای تبلیغاتی:

شرح	هزینه‌ها (میلیون ریال)
درآمد سالیانه طرح	۶۰
قیمت تمام‌شده	۶
سود نا ویژه	۵۴
کسر می‌شود: هزینه‌های اداری و تبلیغ	۱
کسر می‌شود: استهلاک و هزینه نت	۳
سود عملیاتی	۵۰
هزینه‌های پیش‌بینی نشده ۵٪ اقلام فوق	۳
جمع سود ویژه سالیانه قبل از کسر مالیات	۴۷

محل پیشنهادی جهت میدان های روز میوه و تره بار

(مخارج تجهیز درآمد سالانه)

با توضیح اینکه هر غرفه میدان میوه به طور میانگین از انواع میوه به ارزش پانصد هزار ریال فروش داشته باشد و سود محاسبه شده ۱۰٪ فروش باشد؛ نتیجتاً هر واحد میدان میوه روزانه دویست هزار ریال درآمد خواهد داشت که:

ردیف	محل پیشنهادی	تعداد غرفه	هزینه ساخت (میلیون ریال)	درآمد سالانه (میلیون ریال)
۱	ورودی خیابان بهاران	۴	۱۰	۷۰
۲	جنب پارک مهتاب	۴	۱۰	۷۰
۳	جنب مسجد رسول ...	۴	۱۰	۷۰
جمع		۱۲	۳۰	۲۱۰

پیش‌بینی مالی طرح میدان‌های میوه:

شرح	هزینه‌ها (میلیون ریال)
درآمد سالیانه طرح	۲۱۰
قیمت تمام‌شده	۳۰
سود نا ویژه	۱۸۰
کسر می‌شود: هزینه‌های اداری و تبلیغ	۴
کسر می‌شود: استهلاک و هزینه نت	۲
سود عملیاتی	۱۷۴
هزینه‌های پیش‌بینی نشده ۵٪ اقلام فوق	۹
جمع سود ویژه سالیانه قبل از کسر مالیات	۱۶۵

مدیریت پسماندها

ردیف	اطلاعات بلوک بندی محله	میانگین تولید پسماند روزانه
۱	بافت قدیمی طرزیلو	
۲	شهرک دانشگاه	
۳	شهرک فدک	۱۲ تن
۴	خیابان عطار	

جدول تفکیک روزانه پسماندها طبق اطلاعات محلی

نوع پسماند	درصد تشکیل	میزان تقریبی (تن)
زباله خشک قابل بازیافت (شامل شیشه، چوب، پلاستیک، فلزات، پارچه و کاغذ)	۲۳/۳٪	۲/۸
زباله خیس	۷۶/۷٪	۹/۲

پیش‌بینی مالی طرح مدیریت پسماندها:

شرح	هزینه‌ها (میلیون ریال)
درآمد سالیانه طرح	۳۵۶۰
قیمت تمام‌شده	۱۶۰
سود نا ویژه	۳۴۰۰
کسر می‌شود: هزینه‌های اداری و تبلیغ	۷۰
کسر می‌شود: استهلاک و هزینه نت	۱۸۰
سود عملیاتی	۳۱۵۰
هزینه‌های پیش‌بینی نشده ۵٪ اقلام فوق	۱۵۰
جمع سود ویژه سالیانه قبل از کسر مالیات	۳۰۰۰

منابع مالی یک ساله تعریف شده مدیریت محله طرز یلو

ردیف	منبع مالی تعریف شده	مبلغ پیش بینی شده
۱	تهیه و نصب بیلبورد و تابلوهای تبلیغات شهری	۴۷
۲	میادین روز میوه و تره بار	۱۶۵
۳	تفکیک روزانه پسماندها	۳۰۰۰
جمع (ریال)		۳/۲۱۲/۰۰۰/۰۰۰

ضمیمه ۳: ایده‌ها و پیامدها شهریان محله

سؤال: جهت رفت و روب محله‌ها چقدر هزینه می‌شود؟

اقدام ۱: به‌عنوان پایلوت به شهریان محله با ۲۰٪ هزینه کمتر - و در سررسید ماهانه دستمزد پرداخت شود.

ایده ۱: تهیه کیسه‌زباله رنگی برای شهروند جهت تفکیک زباله تر و خشک برای هر خانوار یک عدد سطل زباله تهیه و به‌عنوان هدیه جهت تشویق به خانوارهای همراه طرح اعطاء شود

ویژگی ۱: از بابت فروش زباله‌های خشک هزینه تهیه سطل‌ها احیاء می‌شود.
پیامد ۱: تفکیک از مبدأ زباله، ایجاد درآمد پایدار برای محله، اشتغال‌زایی برای ۱۵ نفر

اقدام ۲: فرهنگ‌سازی شهرنشینی در محله، بدون هزینه استارت
ایده ۲: تهیه کارگاهی جهت تبدیل نان خشک به پودر بهداشتی جهت استفاده دامداران به‌صورت عمده و خرده
پیامد ۲: ایجاد ۳۰ شغل برای بیکاران محله (کارآفرینی)

ایده ۳: خرید دستگاه تولید کود کمپوست و مبدل کود شاخ و برگ و زباله‌ها به‌صورت کیسه‌ای

اقدام ۳: خرید دستگاه از اوکراین به ارزش ۴۰ میلیون تومان

پیامد ۳: اشتغال‌زایی برای ۱۵ نفر و ایجاد درآمد پایدار برای محلات

توضیح: شایان ذکر است هزینه فوق از طریق خود شهرداری محله و درآمدهای شهریان تأمین و صرف هزینه خرید وسایل و اقلام مورد نیاز با اولویت های خاص خواهد شد و بار مالی برای شهردار نداشته و شهرداری تنها با نظارت مالی و اجرایی همکاری خواهد نمود.

ایده ۴: مرمت و لکه گیری معابر در محلات توسط شهریان محله

اقدام ۴: خرید آسفالت از شهرداری، پخش توسط خود اهالی و با نظارت شهرداری و اطلاع رسانی قبلی

ایده ۵: مشارکت در کنترل ساخت وسازهای غیرمجاز

اقدام ۵: اخطار اولیه توسط شهرداری محله، متعاقباً گزارش به شهرداری

ایده ۶: قبل از آسفالت معابر به تمامی شهروندان جهت انجام انشعابات شرکت های خدمات رسان اطلاع رسانی و ابلاغ خواهد شد.

ویژگی ۲: از حفاری بی مورد معابر و هزینه های لکه گیری جلوگیری می شود.

ایده ۷: جمع بندی نیازهای اصلی و اولیه محله با اولویت و انعکاس آن به شهرداری جهت تأمین بودجه سالانه محله

ایده ۸: نصب وسایل بازی کودکان و ایجاد کتابخانه های سیار در محلات

پيامد ۴: بالا رفتن فرهنگ عمومی جامعه

اقدام ۶: فضاسازی اعیاد ملی و مذهبی به نام شهرداری

ایده ۹: فرهنگ سازی در محلات در خصوص رفع سد معبر

اقدام ۷: جلوگیری از سد معبر در محله بدون اخذ هزینه از شهرداری

ایده ۱۰: راه‌اندازی صندوق محلات با هماهنگی بانک شهر جهت پرداخت وام به افراد محله با نظارت و معرفی شهردار

ایده ۱۱: ایجاد حس مسئولیت‌پذیری در نگهداری فضای سبز

اقدام ۸: جهت ایجاد انگیزه به افرادی که در سه نوبت به عملیاتی نمودن کاشت گل و گیاه همکاری نمایند، بیل و بیلچه تحویل خواهد شد.

پیامد ۵: کاشت گروهی درخت و درختچه در پارک با مشارکت اهالی محله

سؤال ۲: احداث یک مترمربع پارک برای شهرداری به‌طور متناوب چه هزینه‌ای دارد؟ ۶ هزار تومان

اقدام ۹: شهریان محله با اختصاص هدیه و سایر اقدامات در این راستا هزینه هر متر احداث پارک را با نظارت شهرداری به ۲ هزار تومان می‌رساند.

هدف: ایجاد انگیزه مسئولیت‌پذیری در خصوص نگهداری اموال شهری، فرهنگ‌سازی عمومی، تجهیز نمودن شهروندان به وسایل و امکانات اولیه جهت نگهداری باغ منازل

ایده: برپایی دیدارهای مسئولین، شهردار و شورا از محلات به‌صورت ماهانه با حضور جمعی حدوداً ۵۰۰ نفری از افراد محله

بخش فرهنگی شهریان:

- ۱- استفاده از کانون مساجد محلات جهت ترویج فرهنگ عمومی مساجد، دعوت از اساتید برتر جهت سخنرانی برای شهروندان
- ۲- نصب احادیث و پیام‌های ولایت‌فقیه در محلات
- ۳- برپایی ۴ یادواره‌های شهدای محلات در طول سال به‌صورت فصلی
- ۴- تهیه و توزیع پیام‌های شهروندی و توزیع آن با هزینه شهریان محله در میان شهروندان با همکاری روابط عمومی
- ۵- برپایی کلاس‌های تحکیم خانواده و ارتباطات شهروندان
- ۶- برپایی مراسم افتتاحی، کلنگ زنی با همکاری روابط عمومی شهرداری با حضور تمامی اهالی در مراسم برنامه‌ریزی‌شده شهرداری
- ۷- برپایی همایش‌های عفاف، حجاب، نماز، اذان، قرآن، احادیث و نهج‌البلاغه در کانون‌های مساجد جهت آموزش احکام دینی به شهروندان به همراه اعطای هدایا و پیک شهروندی
- ۸- هماهنگی در احیای سنن و سنت‌های دیرین و قدیمی به مناسبت‌های ملی و مذهبی با همکاری شهرداری و در این راستا جشن‌های عید باستان، چهارشنبه‌سوری، عید فطر و قربان به‌صورت متمرکز و با حضور کلیه اهالی منطقه
- ۹- برگزاری مسابقات محلات با استفاده از ورزش‌ها و تفریح‌های قدیمی از قبیل سه سنگ، هفت‌سنگ، وسطی، طناب‌کشی، بافندگی، عکاسی،

نقاشی و تئاتر خیابانی با هماهنگی روابط عمومی شهرداری جهت ایجاد نشاط عمومی و احیای سنن پیشین در جامعه

۱۰- اطلاع رسانی ولادت‌ها و وفات‌ها و مشارکت اهالی در ایام بروز حوادث که به صورت متمرکز و منطقه‌ای اجرا خواهد شد. در این راستا صندوق جهت کمک به این مناسبت‌ها از طریق ریش سفیدان محله برنامه‌ریزی خواهد شد.

۱۱- جشنواره سالانه سیب و انگور در محلات به شکرانه این نعمات برگزار خواهد شد.

۱۲- برگزاری کلاس‌های پدافند غیرعامل و سایر کلاس‌هایی که از طرف شهرداری اعلام شود

۱۳- ترویج فرهنگ دوچرخه‌سواری در محلات با خرید ۵۰ دستگاه دوچرخه و در اختیار گذاشتن آن‌ها به شهروندان جهت انجام امورات روزمره

۱۴- ایجاد اتاق فکر با استفاده از پتانسیل‌های اساتید و بزرگان و دانشجویان محله جهت ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری و آموزش کارآفرینی برای جوانان جویای کار

۱۵- ایجاد تورهای سیاحتی و زیارتی در محلات

بخش اول درآمدها:

- ۱- ایجاد درآمد پایدار برای شهرداری و محله به صورت متناوب ماهانه ۵۰۰ میلیون ریال که هرسال ۵۰٪ سود به خزانه شهرداری واریز و مابقی در جهت توسعه درآمدزایی محلات و هزینه‌های جاری پرداخت خواهد شد.
- ۲- شهرداری بدون پرداخت وجهی نسبت به بالا بردن فرهنگ عمومی جامعه و فرهنگ‌سازی با استفاده از امکانات شهری، جلوگیری از ساخت‌وسازهای غیرمجاز محلات، نگهداری فضای سبز، سد معبر، مرمت و لکه‌گیری معابر کمتر از ۱۰ متر، ایجاد نشاط عمومی در جامعه و تحویل هدیه‌هایی به شهروندان از جمله سطل زباله، بیل و درختچه، توسعه فضاهای ورزشی و تفریحی و فضای سبز محلات که برابر برآورد اولیه دو میلیارد ریال به صورت ماهانه و غیرمستقیم و فقط با نظارت شهرداری از طریق محلات هزینه خواهد شد.
- ۳- امکانات و اموال منقول و غیرمنقول موجود در شهریان محله بدون احتساب هزینه‌های فوق به صورت ماهانه ۳۰۰ میلیون ریال افزایش داده خواهد شد که هرسال معادل سه میلیارد و ششصد میلیون ریال به دارایی‌های شهریان افزوده شده که متعلق به شهرداری خواهد بود.
- ۴- برای جوانان و افراد جویای کار در سال اول ۷۰ نفر به صورت مستقیم و ۱۲۰ نفر به صورت غیرمستقیم فرصت‌های شغلی به وجود خواهد آمد و به صورت متناوب هرسال با ایجاد مراکز درآمدزا برای ۳۰ الی ۵۰ نفر فرصت سرمایه‌گذاری و درآمدزایی به وجود خواهد آمد.

بخش دوم درآمدها:

- الف) ایجاد فروشگاه‌های شهروندی جهت توزیع اقلام موردنیاز شهروندان
- ب) توزیع برگ‌های اخذ عوارض شهرداری و پیگیری جهت دریافت عوارض و توزیع تراکت و تبلیغات شهرداری به شهروندان به صورت آنلاین
- ج) ایجاد سیستم پیامک به شهروندان جهت اطلاع‌رسانی پیام‌های شهروندی و شهرداری
- د) ایجاد مراکز بازی کودکان و نوجوانان در پارک‌ها جهت درآمدزایی و ایجاد امکانات فرهنگی و تفریحی
- ه) تهیه صندوق مشارکت شهروندان با مبنای، ۵۰ هزار تومان برای هر عضو جهت مشارکت در اجرای پروژه‌های شهرداری و کارگاه‌های درآمدزایی.
- و) برپایی محل‌های دار قالی، خیاطی، تولید انواع غذاهای سنتی، عرقیات، ترشیجات، گل و گیاه، درخت و درختچه، اقلام موردنیاز اولیه بصرت عمده در محلات در راستای ایجاد درآمد پایدار و ایجاد اشتغال‌زایی در محلات و بسته‌بندی محصولات غذایی به صورت تعاونی

ز) آموزش و ایجاد بستر لازم جهت آموزش با اساتید مجرب در موارد فوق

ح) ایجاد اکیپ‌های پارکبان و پاک بان در محله برای جویندگان کار و پارک‌ها به‌عنوان کانون اولیه برای شهروندان

ط) استفاده از تابلوهای تبلیغاتی در محله جهت ایجاد درآمد

بخش سوم درآمدها:

۱. ایجاد کلاس‌های آموزشی بخش رایانه برای اهالی و همچنین آموزش‌های جانبی شهروند الکترونیک
۲. فروش نرم‌افزارهای تولیدی شهرداری و همچنین سخت‌افزاری به صورت اقساطی به شهروندان محلات
۳. خرید عمده کتاب و لوازم التحریر جهت توزیع در میان دانش‌آموزان و دانشجویان و شهروندان محلات با تخفیف ویژه
۴. خرید وسایل اسقاطی محله به صورت روزانه
۵. تهیه غرفه‌های عرضه میوه و تره‌بار و آبزیان در محلات
۶. برپایی تعاونی‌های کوچک در محلات
۷. تهیه کانون انتشارات و عکاس‌خانه در محلات
۸. برپایی فروشگاه محله در خصوص فروش وسایل برقی و الکتریکی و غیره
۹. برپایی آژانس شبانه‌روزی شهریان محلات در دو گروه آقایان و بانوان

توضیح: درآمد حاصله در بخش‌های دوم و سوم به‌صورت ماهانه ۳۰۰ میلیون ریال برای شهرداری ثابت خواهد بود و همچنین بخش عمده‌ای از امورات فرهنگی و سایر امورات مرتبط در خصوص بخش فرهنگی و بخش دوم و سوم درآمدها از طریق این بخش‌ها تأمین و هزینه خواهد شد؛ که برابر برآورد ۵۰۰ میلیون ریال برای شهریان محله درآمد خواهد داشت.

لازم به ذکر است تمامی بندها با نظارت شهرداری صورت خواهد گرفت و هیچ‌گونه بار و تعهد مالی در خصوص اجرای بندهای مذکور شامل نخواهد شد.

در آخر شهریان محله متعهد می‌گردند ضمن رعایت تمامی قوانین و مقررات شهرداری و در تمامی امورات با هماهنگی شهرداری اقدام و ضمناً تمامی هزینه‌ها و درآمدها برابر لایحه پیوستی صورت خواهد گرفت و شهریان محله متعهد می‌گردد به‌طور متناوب ماهانه ۸۰۰ میلیون ریال سود به‌حساب شهرداری واریز نمایند؛ و همچنین در خصوص نیازهای شهریان از جمله اموال منقول و غیرمنقول به‌طور متناوب سالانه ده میلیارد ریال افزوده گردد و درآمد شهریان محله و شهرداری با به‌کارگیری شهریان محلات هر سال ۳۰٪ برابر پیش‌بینی افزایش درآمدزایی خواهد داشت.

شایان ذکر است اقدام اولیه با پرداخت ۵۰۰ میلیون ریال به عنوان ودیعه در عهده شهریان محله استارت زده خواهد شد که مبلغ ودیعه در اولین فرصت درآمدزایی عودت داده خواهد شد؛ و حقوق و مزایای شاغلین بر اساس مقادیر درآمد حاصله و بر اساس راندمان کاری و ایجاد فرصت‌های درآمد سازی و بستر سازی درآمد و ایده پردازی در راستای درآمدهای پایدار پرداخت و در کل با هماهنگی شهرداری پرداخت خواهد شد.

سخن پایانی

خوشبختی و موفقیت یک نگرش و باور است و در رسیدن به موفقیت، رازی در کار نیست و تمام شیفتگان مدیریت می‌توانند با آموختن و اجرای اصول ساده مدیریت به پیروزی برسند.

موفقیت از ذهن شروع می‌شود و ذهن قدرت باور و نگرش شما را متمرکز می‌سازد. نگرش خود را همانند فیلتری ذهنی تصور کنید که از طریق آن با جهان روبه‌رو می‌شوید.

ما همگی زندگی‌مان را با نگرش خوب آغاز می‌کنیم، یا بهتر است بگوییم با پنجره‌ی ذهنی تمیز.

نگرش کودکی را که می‌خواهد راه رفتن را یاد بگیرد مجسم کنید. وقتی او تلوتلو می‌خورد و به روی زمین می‌افتد، چه کار می‌کند؟ او خم به ابرو

نمی‌آورد یا فرش زیر پایش را مقصر نمی‌داند. او با انگشتان خود به سمت پدر و مادرش اشاره نمی‌کند به این مفهوم که به او آموزش غلط داده‌اند و همچنین از دست‌کارش خسته نمی‌شود او لبخند می‌زند، بلند می‌شود و دوباره تلاش می‌کند.

او این کار را هفته‌ها و هفته‌ها با نگرشی مثبت آن‌قدر تکرار می‌کند تا بالاخره موفق می‌شود. پنجره‌ی او پاک است و احساس می‌کند که می‌توان دنیا را فتح کرد.

ما کیستیم که ادعا می‌کنیم نمی‌توانیم اختیار نگرش خود را به‌دقت گیریم؟ فرد شاد شخصی نیست که در شرایط خاصی قرار گرفته است، بلکه شخصی است که نگرش خاصی داشته باشد. نگرش همه‌چیز است.

وقتی شما نگرش مثبت را با اصول موفقیت ترکیب کنید، به آدمی تبدیل خواهید شد که دیگر نمی‌توان او را متوقف کرد.

چه تصور کنید می‌توانید و چه تصور کنید نمی‌توانید، در هر صورت حق با شماست.

ما همان می‌شویم که درباره‌اش می‌اندیشیم. هر آنچه را ذهن بتواند تصور و باور کند، می‌تواند به دست آورد. انسان همان چیزی است که در تمام طول روز درباره‌اش می‌اندیشد. چیزی در جهان وجود ندارد که نتوانید به دستش

آورید، تنها کافی است ذهن این واقعیت را بپذیرد که می‌تواند آن را داشته باشد.

شما بدون عمل نتیجه‌ای نمی‌گیرید، اما قبول کنید که اندیشه بر عمل مقدم است و قبل از آن می‌آید.

شرایط شما بازتاب افکاری است که در سر می‌پرورانید. این واقعیت را بپذیرید که باورها و افکارتان شما را به‌جایی آورده‌اند که امروز هستید و از این لحظه به بعد نیز شما را تا جایی می‌برند که در آینده خواهید بود.

به‌هر حال چه پای موقعیت مالی، روابط یا حرفه‌مان در میان باشد یا نه این حقیقت همچنان باقی است که: اگر افکارتان تغییر نکنند، نتایج شما هم‌تغییر نخواهند کرد.

هیچ‌چیز نتیجه نمی‌دهد مگر با تلاش طولانی‌مدت. موفقیت مستلزم تلاش، تعهد و شکیبایی است.

تفکر مثبت به این معنی نیست که شما با هیچ مشکلی مواجه نخواهید شد. راه دادن افکار منفی به ذهن به‌هیچ‌وجه عاقلانه نیست، مگر آنکه شما خواستار دستیابی به نتایج منفی باشید و من می‌دانم که شما نمی‌خواهید چنین اتفاقی بیفتد؛ و از این اصل قدرتمند برای دستیابی به نتایجی باورنکردنی در زندگی‌تان بهره بگیرید.

قبل از اینکه بتوانید کاری انجام دهید، ابتدا باید آن را به وضوح در ذهنتان ببینید.

تجسم هنری است در دیدن آنچه برای دیگران غیرقابل رؤیت است. تنها راه حل این است که هر روز چند دقیقه‌ای را صرف نمایش این فیلم‌های جدید مدیریت محله در ذهنتان کنید.

معنی تعهد و پشتکار چیست؛ تلاش فراوان، اقدامات زیادی انجام دادن. تعهد یعنی اشتیاق برای انجام هر آنچه لازم است.

تا زمانی که شخص متعهد نشده است، تردید و احتمال به عقب کشیدن و همیشه بی‌نتیجه ماندن وجود دارد. در خصوص تمام رفتارهای ابتدائی و مقدماتی انسان، حقیقتی ابتدائی وجود دارد که غافل ماندن از آن به از بین رفتن برنامه‌هایی عالی و افکار بی‌شماری منجر می‌شود و آن این است: همین که فردی قاطعانه خودش را متعهد می‌سازد، آن موقع مشیت الهی نیز دست به کار می‌شود.

رویدادهای مختلفی برای کمک به وقوع می‌پیوندد که در صورتی دیگر هرگز رخ نمی‌داد. سیل حوادثی از تصمیمات جاری می‌شود که تمام وقایع و دیدارهای پیش‌بینی نشده را به نفع او ایجاد می‌کند؛ وقایعی که حتی در خواب هم نمی‌دید روزی نصیب او شود.

نگرش، رهبری، شجاعت و پشتکار کارت‌های طلایی موفقیت‌اند.

نعمت‌های فعلی‌تان را در نظر آورید که بی‌شک هر انسانی نعمت‌های فراوانی دارد، نه مصیبت‌های گذشته را که همه‌ی انسان‌ها تا حدودی دارند. چشم‌انداز توانایی دیدن هر چیزی در اهمیت نسبی و ارتباط واقعی‌اش است.

خداوند به آن‌هایی که اهل عمل هستند کمک می‌کند.

کاری را که از آن می‌ترسید انجام دهید، در این صورت مرگ ترس قطعی است. آنچه کسی را تا سر حد مرگ می‌ترساند، ممکن است تأثیر کمی روی شخص دیگری داشته باشد. هیچ‌چیزی در زندگی نیست که موجب ترس شود. هر آنچه وجود دارد تنها باید فهمیده شود؛ اما اگر تصمیم دارید موفقیت در طرح محله محوری را به دست آورید، دانستن و شناختن آن ضروری است.

پلان‌ها و نقشه‌های تهیه‌شده با همکاری شهرداری

در خصوص محله بندی منطقه ۳ شهری ارومیه

محدوده وسیع موجود
 محدوده طرح تفصیلی
 سنگریز
 تهارتی
 آلودگی
 مرکز آلودگی جایی و فنی مرکه ای
 ملخ
 فرودگاه
 چهارگانه و باغی
 چهارگانه و زمین
 دریاچه
 پارک و فضای سبز
 فضای سبز حفاظتی
 درختی
 اداره - اجتماعی
 مسکن کارکنان
 تاسیسات و تجهیزات شهری
 نظامی
 محل و نظر و انبارداری
 زمین کشاورزی
 زمین باغات
 دامداری و مرغداری
 باغ
 رودخانه و آبریز
 گورستان
 محوطه انتقال برکه
 مجتمع های مسکونی فردی یا خانگی

شهر آردبیل

موضوع منطقه ۳ بلوک ۱ محله بندی

محله ۳

محله ۱

محله ۲

- محدوده وسیع موجود
- محدوده طرح تاسیسات
- سکویی
- تجاری
- آموزشی
- مرکز آموزشی عالی و فنی حرفه ای
- مذهبی
- فرهنگی
- جهاگزی و بهداشتی
- پارک و فضای سبز
- درمانی
- پارک و فضای سبز
- فضای سبز حفاظتی
- دوربینی
- اداره - استانی
- سایر کارکنی
- تاسیسات و تجهیزات شهری
- نظامی
- سدا و نظر و انبارداری
- اراضی باغات
- زمین کشاورزی
- دانشاری و مراعاتی
- بلور
- رو عطف و انبار
- گرمسار
- خطای انتقال مایه
- مجموع مناطق شهری و روستایی

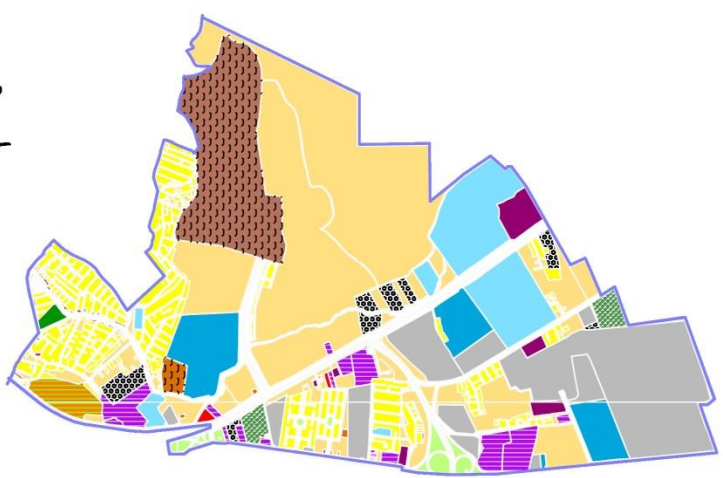
شهرداری آرومیه
موضوع: منطقه ۳، بلوک ۱، محله بندی

محله ۱

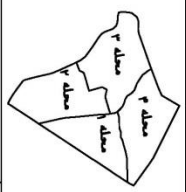

محله ۲

محله ۴

- محدوده وسیع موجود
- محدوده طرح تفصیلی
- سنگری
- بازار
- آموزش
- مرکز آلودگی های و آبی مرجه ای
- مدرسه
- فرماندهی
- چهارگوشه و پارک
- چهارگوشه و زمین
- درمانی
- پارک و فضای سبز
- فضای سبز حفاظتی
- ورزشی
- اداره استانی
- سازمان کارکنان
- تأسیسات و تجهیزات شهری
- تأسیسات
- مساح و مقر و آلوده داری
- زمین کشاورزی
- دانشگاه و مراکز
- راه
- روندگاه و ایستگاه
- کلیه مناطق
- محدوده انتقال مرز
- مجموع مناطق شهری و روستایی

شهرداری آردبیل

موضوع: منطقه ۳ پلاک ۲ منطقه بندی

محدوده ۴

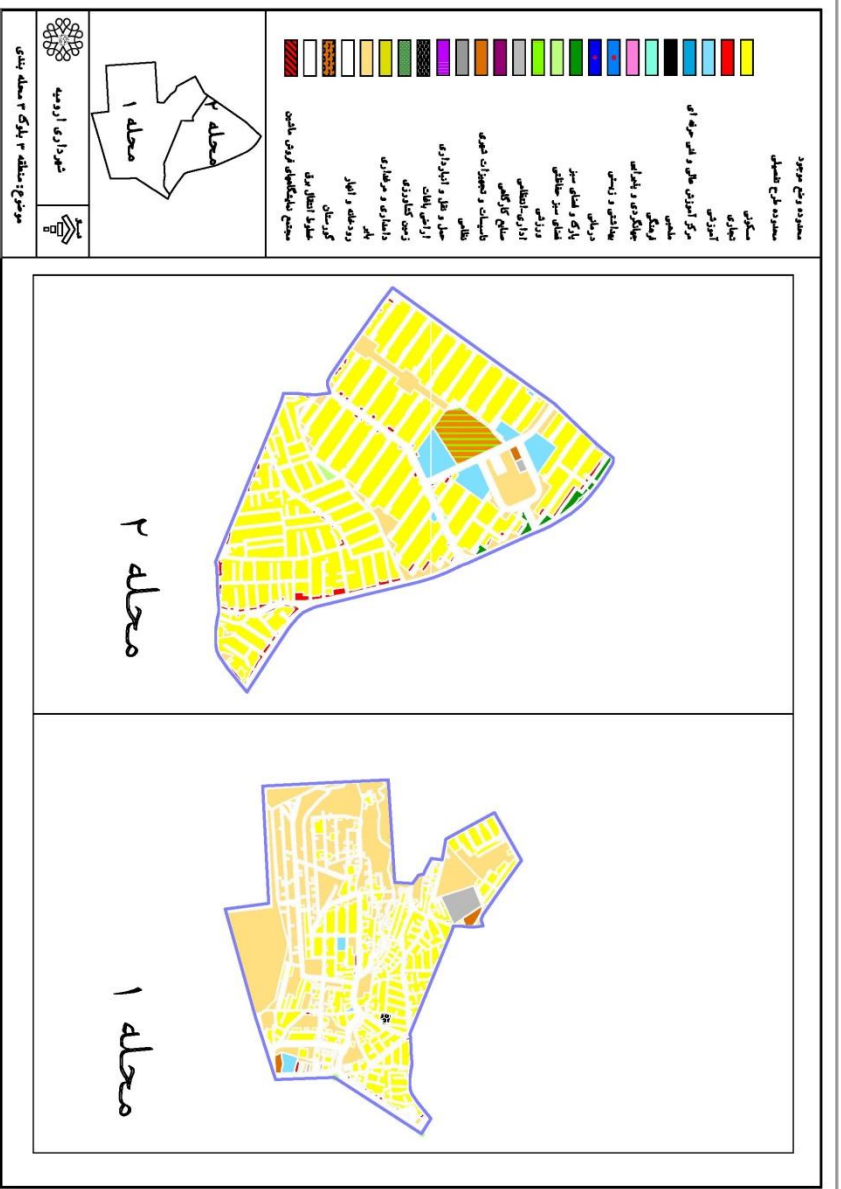
محدوده ۳

محدوده ۲

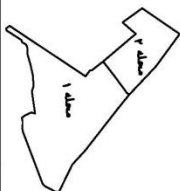

محدوده ۱

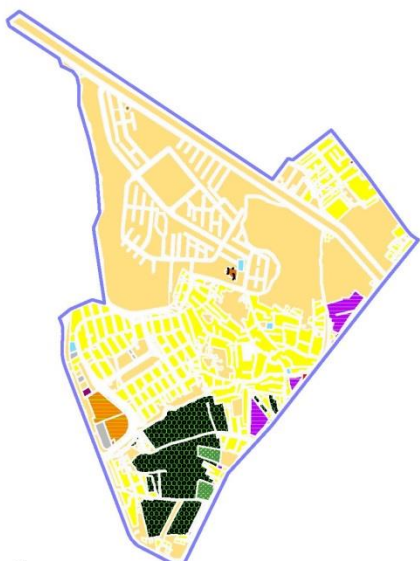

شهرداری اردبیل	
مورخ: ... منطقه ۲ پلاک ۴ منطقه پهنای	

- محدوده وضع موجود
 محدوده طرح تفصیلی
 مسکونی
 تجاری
 آمیزشی
 مرکز آموزشی، علمی و فرهنگی
 مذهبی
 فرهنگی
 جهانگردی و تفریحی
 بهداشتی و ورزشی
 درمانی
 پارک و فضای سبز
 فضای سبز حفاظتی
 ورزشی
 ادارات دولتی
 صنایع کوچک
 تأسیسات و تجهیزات شهری
 نظامی
 حمل و نقل و اتوبان‌داری
 اراضی پساب
 زمین کشاورزی
 دامداری و مرغداری
 باغ
 رودخانه و آبریز
 گورستان
 خطوط انتقال برق
 مجتمع‌های صنعتی و گردشگری

محلہ ۲

محلہ ۱

- محدوده وضع پروژه
- محدوده طرح تفصیلی
- مسکونی
- تجارتی
- آبریزی
- مرکز آبریزی، طاقی و قفسی مره ای
- ملکی
- گرمخانه
- چهارگانه و باغی
- پهنایش و زینش
- درمانی
- پارک و فضای سبز
- فضای سبز حفاظتی
- درمانی
- آرامش، نظامی
- سایک کارگاهی
- تاسیسات و تجهیزات شهری
- نظامی
- حمل و نقل و آلودار
- اراضی باغات
- زینت کشاورزی
- دامدار و مرغداری
- باغ
- رودخانه و آبار
- گورستان
- خطوط انتقال برق
- مجموع دانشگاهی، ورزش، باغی

شهرداری اردبیل

موضوع: منطقه ۳ باغی و فضای سبز

محل ۲

محل ۱

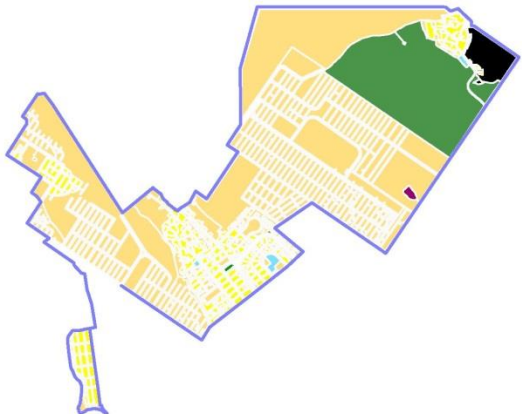
- محدوده وضع موجود
- محدوده طرح تفصیلی
- مسکونی
- تجاری
- آموزشی
- مرکز آموزش عالی و فنی حرفه ای
- مجموع
- فرهنگی
- چهارگانه و پارک
- پهنایش و زمین
- درمانی
- پارک و فضای سبز
- فضای سبز حفاظتی
- ورزشی
- اداری-انتظامی
- سایر کاربری
- تاسیسات و تجهیزات شهری
- تأسیسات
- ساحل و تفرج و انبارداری
- اراضی پابان
- زمین کشاورزی
- دامداری و مرغداری
- باغ
- دردخانه و انبار
- گورستان
- خطوط انتقال برق
- مجموع دانشجویی ورودی پلین

شهرداری آردبیل

موضوع: منطقه ۲، بلوک ۵ محله پادشاهی

محله ۴

محله ۳

سوابق موجود طرح: بر اساس نامه شماره ۲۸۳۵ مورخ ۹۰/۲/۱۸ و طرح پیرو آن به تاریخ ۹۰/۵/۱۰ از شورای اسلامی شهر ارومیه و پیوست طرح تکمیلی به شماره ۴۹۳۰ مورخ ۹۰/۸/۲۲ و صورت جلسه مصوبه شماره ۶۴۲ مورخه ۹۰/۱۰/۵ شورای شهر ارومیه و درخواست ثبتی به شماره ۴۱۴۷ مورخه ۹۱/۷/۲۹ و صورت جلسه شماره ۷۵۶ مورخه ۹۱/۸/۱ و نامه شماره ۴۳۱۱ مورخه ۹۱/۸/۹ شورا به شهرداری و تأییدیه شماره ۱۰۵۷۵ مورخه ۱۴۲۱/۱/۱ مورخه ۹۱/۸/۲۰ فرمانداری ارومیه.

منابع: فلسفه بلاغت، آی.ا. ریچاردز، ترجمه محمدی - مدیریت و برنامه ریزی، مهدی لک - آسیب شناسی ازدواج، محمد عظیمی - قدرت هوش اجتماعی، تونی بوزان، ترجمه خانه فرهنگ - نگرش همه چیز است، جف کلر، ترجمه دکتر احمدی منش - روش های تحقیق، دکتر علی شورینی - زاگ، مارتی نیومر، ترجمه میرزایی - کاخ های فلسفه، ویل دورانت، ترجمه زریاب - مجموعه آئین نامه ها از ستاد راهبری مرکزی ساماندهی مشارکت های اجتماعی شهر تهران - مجموعه مقاله های اولین همایش شهروندی و مدیریت محله ای - معاونت هماهنگی و امور مناطق شهرداری تهران - اولین و دومین همایش و کارگروه آموزشی مدیریت محله، دکتر قالیباف - آیین نامه استانداردهای اجرایی طرح های عمرانی موضوع ماده ۲۳ - آیین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون مقررات ملی ساختمان - ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی - شهریاران، شهره شیرزاد - اطلاعات بلوک بندی، سازمان مدیریت پسماند - پیروزی افکار موفق، گیل لیدن فیلد، ترجمه الهام مبارکی زاده - و طرح امکان سنجی ایجاد محوطه های عمومی و خدماتی و طرح توجیهی، فنی برون سپاری خدمات شهرداری سال ۹۰ تهیه شده توسط نگارنده